

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BİLGİ VE BELGE YÖNETİMİ
ANABİLİM DALI

**TIP AKADEMİSYENLERİNİN ELEKTRONİK DERGİ VE
VERİ TABANI KULLANIMLARI: MERSİN
ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ**

Yüksek Lisans Tezi

Arzu ŞAHİNER AKDENİZ

Ankara-2010

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BİLGİ VE BELGE YÖNETİMİ
ANABİLİM DALI

**TIP AKADEMİSYENLERİNİN ELEKTRONİK DERGİ VE
VERİ TABANI KULLANIMLARI: MERSİN
ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ**

Yüksek Lisans Tezi

Arzu ŞAHİNER AKDENİZ

Tez Danışmanı

Prof.Dr. Nazlı ALKAN

Ankara-2010

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BİLGİ VE BELGE YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

TIP AKADEMİSYENLERİNİN ELEKTRONİK DERGİ VE
VERİ TABANLARINI KULLANIMLARI: MERSİN ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tez Danışmanı : Prof. Dr. NAZLI ALKAN

Tez Jürisi Üyeleri

Adı ve Soyadı

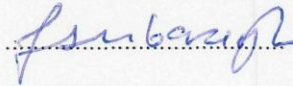
Prof. Dr. Serap Kurbanoğlu

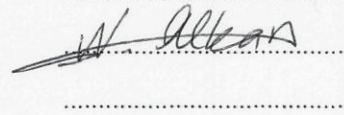
Prof. Dr. Fatoş Subaşıoğlu

Prof. Dr. G. Nazlı Alkan
(Danışman)

İmzası







Tez Sınavı Tarihi 31.05.2010

ÖNSÖZ

Bilimsel elektronik yayıncılığın 1990'ların başından itibaren hızla gelişmesiyle birlikte, elektronik dergi ve veri tabanlarının sayısı gittikçe artmaktadır. Bu artışla birlikte özellikle tıp akademisyenleri tarafından kullanılan elektronik dergi ve veri tabanları, en güncel bilgiye en hızlı şekilde erişim sağlaması bakımından tercih edilmektedir.

Ülkemizde Bilgi ve Belge Yönetimi literatüründe tıp akademisyenlerinin bilgi arama davranışlarını ve elektronik dergi ve veri tabanları kullanımını inceleyen çalışmaların sayıca yetersiz olduğu görülmektedir. Literatürdeki söz konusu boşluğu doldurmak amacıyla, bu çalışmada tıp akademisyenlerinin elektronik dergi ve veri tabanı kullanma eğilimlerinin ve bilgi arama davranışlarının tespitine yönelik bir durum saptaması yapılmaya çalışılmıştır.

Bu çalışmanın başarıyla sonuçlanmasında çok büyük katkıları bulunan değerli hocam, tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Nazlı ALKAN'a ve yüksek lisans eğitimim süresince bilgi birikimlerini benimle paylaşan, emeklerini üzerimde her zaman hissedeceğim Ankara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'ndeki hocalarıma sonsuz teşekkürlerimi iletiyorum.

Eğitimim boyunca emek ve fedakarlıklarını benden hiçbir zaman esirgemeyen ve beni her konuda destekleyerek bugünlere getiren, biricik annem, babam ve kardeşlerime sonsuz teşekkürler.

Yüksek lisans eğitimimin ve tez çalışmamın başarıyla sonuçlanmasında değerli katkıları bulunan eşim, hayat arkadaşım, Özkan AKDENİZ'e katkıları ve gösterdiği sabır için sonsuz teşekkürler.

Yüksek lisans eğitimime başlamam konusundaki teşvikleri nedeniyle Dr. Erk HACIHASANOĞLU'na teşekkürü bir borç bilirim.

Kendi tezi kapsamında yapılan anketin çalışmamızda da kullanılmasına ilişkin gerekli izni tarafıma yazılı olarak bildiren Sayın Cihan DOĞAN'a teşekkür ederim.

Eğitimim ve çalışmalarım süresince gerekli izin ve kolaylıkları gösteren Mersin Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanı Sayın Hüseyin GÖLALMIŐ'a, Şube Müdürü Sayın Fermin DOĞRUÖZ'e ve tüm çalışma arkadaşlarıma çok teşekkür ederim.

ARZU ŞAHİNER AKDENİZ

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
İÇİNDEKİLER.....	iii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	vii
TABLolar LİSTESİ	vii

1. GİRİŞ

I.1. Konunun Önemi.....	1
I.2.Amaç.....	2
I.3.Hipotez.....	3
I.4.Kapsam.....	4
I.5. Yöntem ve Veri Toplama Teknikleri.....	4
I.6.Düzen.....	7
I.7. Kaynaklar.....	8

II. TIP AKADEMİSYENLERİNİN ELEKTRONİK DERGİ VE VERİ TABANI KULLANIMI.....10

II.1.Tarihsel Gelişim.....	10
II.2.Tıp Akademisyenlerinin Bilgi Arama Davranışları.....	13
II.3.Elektronik Dergi ve Veri Tabanı Kullanımı.....	17
II.4. Tıp Akademisyenlerinin Bilgisayar Okuryazarlığı.....	22
II.4.1.Bilgisayar Kullanımı.....	22
II.4.2.İnternet Kullanımı.....	23
II.5. Tıp Akademisyenlerine Yönelik Kullanıcı Eğitimi.....	24

III.1.4. Veri Tabanları.....	32
III.1.4.1. Tam Metin Veri Tabanları.....	32
III.1.4.1.1. Kullanım İstatistikleri.....	36
III.1.4.2. Bibliyografik Veri Tabanları	38
III.1.4.2.1. Kullanım İstatistikleri.....	38
III.1.4.3. Serbest Erişimli Veri Tabanları Ve Kullanım İstatistikleri.....	39
III.1.5. Kütüphanenin Tıp akademisyenlerine Yönelik Hizmetleri.....	39
IV. MERSİN ÜNİVERSİTESİ TIP AKADEMİSYENLERİNİN ELEKTRONİK DERGİ VE VERİ TABANLARI KULLANIMINA YÖNELİK ANKETTEN ELDE EDİLEN BULGULAR VE YORUM.....	41
IV.1. Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Bölümleri.....	42
IV.2. Akademisyenlerin Görev Süreleri.....	45
IV.3. Akademisyenlerin Ev ve/veya İşyerlerinde Bilgisayar Olanakları.....	46
IV.4. Akademisyenlerin Bilgisayar Kullanma Durumları.....	47
IV.5. Akademisyenlerin Bilgisayar Kullanma Düzeyleri.....	48
IV.6. Akademisyenlerin Bilgisayar Kullanım Sıklıkları.....	50
IV.7. Akademisyenlerin Uzaktan Erişim Sistemine Kayıtlı Olma Durumları.....	51
IV.8. Akademisyenlerin E-Dergi ve Veri Tabanlarını Kullanma Yöntemleri.....	52
IV.9. Akademisyenlerin E-Dergi ve Veri Tabanlarını Kullanmama Nedenleri.....	56
IV.10. Akademisyenlerin E-Dergi ve Veri Tabanlarını Kullanım Amaçları.....	59
IV.11. Elektronik Veri Tabanlarının Kullanımı.....	61

IV.11.1. Bibliyografik Veri Tabanları Kullanımı.....	61
IV.11.2. Tam Metin Veri Tabanları Kullanımı.....	67
IV.11.3. Serbest erişimli Veri Tabanlarının Kullanımı.....	81
IV.12. Akademisyenlerin Bilimsel Makaleleri Elde Etme Yolları.....	83
IV.13. Akademisyenlerin Bilimsel Dergilerde Versiyon Tercihleri.....	85
IV.13.1. Bilimsel Dergilerin Basılı Versiyonunu Tercih Etme Nedenleri.....	87
IV.13.2. Bilimsel Dergilerin Elektronik Versiyonunu Tercih Etme Nedenleri.....	89
IV.14. Elektronik Dergi ve Veri Tabanlarını Kullanmayı Öğrenme Yolları.....	91
IV.15. Kütüphanenin Yaptığı Rehberliğin Değerlendirilmesi.....	94
IV.16. Kütüphanenin Elektronik Dergi ve Veri Tabanlarına İlişkin Bilgilendirme Yolları.....	96
V. SONUÇ VE ÖNERİLER	100
V.1. Sonuç.....	100
V.2. Öneriler.....	108
KAYNAKÇA	112
EK	
EK.1. Tıp Akademisyenlerine İletilen Anket Formu.....	125
ÖZET	132
ABSTRACT	133

ŞEKİLLER LİSTESİ

1. ŞEKİL: Bir Bilgi Arama Davranış Modeli.....	15
--	----

TABLolar LİSTESİ

1. TABLO: MEÜ Tıp Fakültesi Öğretim Elemanlarının Unvanlarına Göre Evren ve Örneklem Sayıları.....	6
2. TABLO: Tam Metin Veri Tabanlarının Kullanımlarının Yıllara Göre Dağılımı....	36
3. TABLO: Web Of Science Veri Tabanının Kullanımının Yıllara Göre Dağılımı..	38
4. TABLO: MEÜ Tıp Fakültesi Akademisyenlerinin Unvanlarına göre Dağılımı..	41
5. TABLO: H.Ü. Tıp Fakültesi Akademisyenlerinin Unvanlarına göre Dağılımı...	42
6. TABLO: MEÜ Tıp Fakültesinde Görev Yapan Öğretim Elemanlarının Sayısı..	44
7. TABLO: Akademisyenlerin Çalışma Sürelerinin Unvanlarına Göre Dağılımı...	46
8. TABLO: Akademisyenlerin Evde ve/veya işyerlerinde Bilgisayar ve Yazıcılarının Olup Olmamasının Unvanlarına Göre Dağılımı	47
9. TABLO: Akademisyenlerin Bilgisayar Kullanma Düzeylerinin Unvanlarına Göre Dağılımı.....	48
10. TABLO: Akademisyenlerin MEÜ Tıp Fakültesi'ndeki Çalışma Sürelerinin Bilgisayar Kullanma Düzeylerine Göre Dağılımı.....	49
11. TABLO: Akademisyenlerin Bilgisayar Kullanma Sıklıklarının Unvanlarına Göre Dağılımı.....	50
12. TABLO: Akademisyenlerin Uzaktan Erişim Sistemine Kayıtlı Olup Olmamlarının Unvanlarına Göre Dağılımı.....	51

13.TABLO: Akademisyenlerin MEÜ Kütüphanesi Uzaktan Erişim Sistemine Kayıtlı Olup Olmamalarının Bilgisayar Kullanma Sıklıklarına Göre Dağılımı.....	52
14.TABLO: Akademisyenlerin E-Veritabanlarını ve E-Dergileri Kullanma Yöntemlerinin Unvanlara Göre Dağılımı.....	53
15.TABLO: Akademisyenlerin E-Veritabanlarını ve E-Dergileri Kullanma Yöntemlerine İlişkin Karşılaştırmalar.....	54
16.TABLO: Akademisyenlerin Uzaktan Erişim Sistemine Kayıtlı Olup Olmamalarının E-Veritabanlarını ve E- Dergileri Kullanma Durumlarına Göre Dağılımı.....	55
17.TABLO: Akademisyenlerin Uzaktan Erişim Sistemine Kayıtlı Olup Olmamalarının E-Veritabanlarını ve E-Dergileri Kullanma Durumlarına İlişkin Karşılaştırmalar.....	56
18.TABLO: Akademisyenlerin E-Veri Tabanlarını ve E-Dergileri Kullanmama Nedenlerine Göre Dağılımı.....	57
19.TABLO: Akademisyenlerin E-Veritabanlarını ve E-Dergileri Kullanmama Nedenlerinin Unvanlarına Göre Dağılımı.....	57
20.TABLO: E-Veritabanlarını ve E-Dergileri Kullanmayan Akademisyenlerin Kullanmayı Düşünüp Düşünmemelerinin Unvanlara Göre Dağılımı.....	58
21.TABLO: Akademisyenlerin E-Veri Tabanlarını ve E-Dergileri Hangi Amaçla Kullanma Durumlarına Göre Dağılımı.....	59
22.TABLO: Akademisyenlerin E-Veritabanlarını ve E-Dergileri Kullanma Amaçlarının Unvanlara Göre Dağılımı.....	60
23.TABLO: Akademisyenlerin E-Veritabanlarını ve E-Dergileri Kullanma Amaçlarına İlişkin Karşılaştırmalar.....	61
24.TABLO: Akademisyenlerin Bibliyografik Veri Tabanlarının Kullanma Sıklıklarına	62

Göre Dağılımı

25.TABLO: Akademisyenlerin Web of Science Veritabanını Kullanma Sıklığının Unvanlarına Göre Dağılımı.....	64
26.TABLO: Akademisyenlerin Medline Veritabanını Kullanma Sıklığının Unvanlarına Göre Dağılımı.....	64
27.TABLO: Akademisyenlerin Turkish Medline Veritabanını Kullanma Sıklığının Unvanlarına Göre Dağılımı.....	65
28.TABLO: Akademisyenlerin Ulakbim Tıp Veri Tabanı Veritabanını Kullanma Sıklığının Unvanlarına Göre Dağılımı.....	66
29.TABLO: Akademisyenlerin Old Medline-NLM Veritabanını Kullanma Sıklıklarının Unvanlarına Göre Dağılımı.....	67
30.TABLO: Akademisyenlerin Tam Metin Veri Tabanlarını Kullanma Sıklıklarına Göre Dağılımı.....	70
31.TABLO: Akademisyenlerin Wiley-Blackwell Veritabanını Kullanma Sıklığının Unvanlarına Göre Dağılımı.....	71
32.TABLO: Akademisyenlerin Uptodate Veri Tabanını Kullanma Sıklığının Unvanlarına Göre Dağılımı.....	72
33.TABLO: Akademisyenlerin BMJ Clinical Evidence Veritabanını Kullanma Sıklığının Unvanlarına Göre Dağılımı.....	73
34.TABLO: Akademisyenlerin Springer-Kluwer Veritabanını Kullanma Sıklığının Unvanlarına Göre Dağılımı.....	74
35.TABLO: Akademisyenlerin Ebscohost Veritabanını Kullanma Sıklığının Unvanlarına Göre Dağılımı.....	75
36.TABLO: Akademisyenlerin Taylor and Francis Veritabanını Kullanma Sıklığının Unvanlarına Göre Dağılımı.....	76
37.TABLO: Akademisyenlerin Ovid Veri Tabanını Kullanma Sıklığının Unvanlarına	

Göre Dağılımı.....	77
38.TABLO: Akademisyenlerin MD Consult Veri Tabanını Kullanma Sıklığının Unvanlarına Göre Dağılımı.....	78
39.TABLO: Akademisyenlerin Sage Premier Veri Tabanını Kullanma Sıklığının Unvanlarına Göre Dağılımı.....	79
40.TABLO: Akademisyenlerin BMJ Journals Veri Tabanını Kullanma Sıklığının Unvanlarına Göre Dağılımı.....	80
41.TABLO: Akademisyenlerin ALPS-ALJC Veri Tabanını Kullanma Sıklığının Unvanlarına Göre Dağılımı.....	81
42.TABLO: Akademisyenlerin Serbest Erişimli Veri Tabanlarını Kullanma Durumlarının Unvanlarına Göre Dağılımı.....	82
43.TABLO: Akademisyenlerin Serbest Erişimli Veri Tabanlarını Kullanma Durumları Arasındaki Karşılaştırmalar.....	82
44.TABLO: Akademisyenlerin Bilimsel Makalelere Erişimde Tercih Durumları....	83
45.TABLO: Akademisyenlerin Bilimsel Makalelere Erişimde Tercihlerinin Unvanlarına Göre Dağılımı.....	84
46.TABLO: Akademisyenlerin Unvanlarıyla Bilimsel Makalelere Erişimde Tercih Durumları Arasındaki Karşılaştırmalar.....	85
47.TABLO: Akademisyenlerin Aynı Derginin Basılı veya Elektronik Versiyonlarını Tercih Etme Durumlarının unvanlarına Göre Dağılımı.....	86
48.TABLO: Akademisyenlerin Dergilerin Basılı Versiyonlarını Tercih Etme Nedenleri.....	87
49.TABLO: Akademisyenlerin Dergilerin Basılı Versiyonlarını Tercih Etme Nedenlerinin Unvanlarına Göre Dağılımı.....	88
50.TABLO: Akademisyenlerin Dergilerin E-Versiyonlarını Tercih Etme Nedenleri.....	89

51.TABLO: Akademisyenlerin Dergilerin E-Versiyonlarını Tercih Etme Nedenlerinin Unvanlara Göre Dağılımı.....	91
52.TABLO: Akademisyenlerin E-Veri Tabanlarını ve E-Dergileri Kullanmayı Öğrenme Durumuna Göre Dağılımı	92
53.TABLO: Akademisyenlerin E-Veritabanlarını ve E-Dergileri Kullanmayı Öğrenme Biçiminin unvanlarına Göre Dağılımı.....	93
54.TABLO: Akademisyenlerin Unvanlarıyla E-Veritabanlarını ve E-Dergileri Kullanmayı Öğrenme Biçimi Arasındaki Karşılaştırmalar.....	94
55.TABLO: Akademisyenlerin E-Veri Tabanları ve Dergiler Hakkında Kütüphanenin Yaptığı Rehberliğe ilişkin Görüşlerinin Dağılımı.....	95
56.TABLO: Akademisyenlerin E-Veritabanları ve Dergiler Hakkındaki Rehberliğe İlişkin Görüşlerinin Unvanlara Göre Dağılımı.....	96
57.TABLO: Akademisyenlerin E-Veri Tabanları ve E-Dergiler Hakkında Bilgilendirilme Tercihlerine Göre Dağılımı.....	97
58.TABLO: Akademisyenlerin E-Veritabanları ve E-Dergiler Hakkında Bilgilendirilme Tercihlerinin Unvanlarına Göre Dağılımı.....	98
59.TABLO: Akademisyenlerin E-Veritabanları ve Dergiler Hakkında Bilgilendirilme Tercihleri Arasındaki Karşılaştırmalar	99

BÖLÜM I

GİRİŞ

I.1. Konunun Önemi :

Sağlık alanında bilgi gereksinimleri en acil olan kullanıcı gruplarından biri tıp akademisyenleridir. Tıp akademisyenleri, araştırma yapma, eğitim verme, teşhis koyma, tedavi etme gibi çeşitli eylemlerinde güncel ve anlamlı bilgiye ihtiyaç duyarlar. Tıp akademisyenleri ihtiyaç duydukları bu bilgileri daha çok tıp ve sağlık bilimleri ile ilgili bibliyografik bilgi veren danışma kaynaklarından ve güncel tıp ve sağlık bilgisi içeren dergilerden edinirler.

Teknoloji alanındaki hızlı gelişmeler güncel, anlamlı, doğru ve güvenilir bilginin hızlı bir şekilde erişimini gerektiren tıp alanındaki bilgi arama davranışlarında da değişikliklere neden olmuştur. Bunun sonucunda tıp alanındaki kütüphanelerin elektronik kaynaklara yönelik koleksiyon geliştirme ve hizmet planlama gerekliliği ortaya çıkmıştır (Renwick, 2005: 21; Scherrer ve Jacobson: 164).

Alkan'a göre (2008: 317) günümüzde tıp ve sağlığa ilişkin bilgi patlaması inanılması güç yoğunluktadır. Özellikle son 10-15 yıl içinde tıp ve sağlığa yönelik araştırma alanları ve klinik uzmanlık dallarında görülen önemli gelişmelerin etkisiyle artan literatürün hacmi, normal koşullarda meşgul uzman hekimlerin ve sağlık profesyonellerinin alanlarındaki güncel ve anlamlı bilgiye erişmelerini zorlaştırmaktadır. Bu koşullarda, araştırma, uygulama ve eğitim ile literatür arasındaki boşluğu kapatmada ve bilgi erişim sorununa çözüm getirmede tıp ve sağlık bilimleri kütüphanecileri hekim ve sağlık profesyonellerinin en önemli yardımcıları olmakta, onlara, büyük literatür yığını arasından seçilen en gereksinim karşılayıcı ve nitelikli bilgiye en kısa zamanda erişim olanaklarını sunmaktadırlar.

Dünya üzerinde Internetin yaygınlaşmasıyla birlikte dergilerin ve bibliyografik kaynakların çevrimiçi olarak kullanıcıların hizmetine sunulması giderek

yaygınlaşmıştır. Böylelikle elektronik dergi ve bibliyografik veri tabanları giderek çoğalmıştır. Hatta artık birçok kütüphane dergilerin basılı versiyonlarından çok elektronik versiyonlarını, bibliyografik kaynakların basılısından çok yine elektronik versiyonlarını tercih etmektedir. Bu durum kullanıcı tercihleri olarak da geçerlidir. Çünkü günümüzde elektronik versiyonlara ulaşmak basılılarına ulaşmaktan daha kolay ve daha az zaman alıcıdır. Özellikle tıp akademisyenleri için en önemli şey zamandan tasarruf etmektir. Ancak yapılan araştırmalardan çıkan sonuçlara bakıldığında akademisyenlerin bir kısmının hala basılı dergileri tercih ettikleri görülmektedir. Bu bakımdan tıp alanındaki elektronik dergi ve veri tabanları üzerine yürütülen kullanıcı araştırmalarının çoğu gibi, bu çalışma da, kütüphanelere sağlanacak kaynakların elektronik mi yoksa basılı mı olması gerektiği konusunda bir sonuç getireceği için önemlidir. Mersin Üniversitesi (MEÜ) tıp akademisyenlerinin elektronik dergi ve veri tabanı kullanımlarına dair olan araştırmamız, kütüphane yöneticilerinin elektronik veya basılı kaynakları sağlamaya yönelik kararlarına rehberlik edebilecek olması, elektronik koleksiyon geliştirme politikalarına temel oluşturabilecek olması ve Cihan Doğan tarafından Hacettepe Üniversitesi'nde tıp akademisyenlerinin elektronik veri tabanı ve elektronik dergi kullanımları üzerine yapılan tez çalışması ile karşılaştırmalı veriler sunması açısından büyük önem taşımaktadır.

1.2. Amaç

Bu araştırmanın temel amacı, Cihan Doğan'ın Hacettepe Üniversitesi (HÜ) Tıp Fakültesi akademisyenlerine yönelik olarak yaptığı "Tıp Akademisyenlerinin Veri Tabanı ve Elektronik Dergi Kullanımları: Hacettepe Üniversitesi Örneği" başlıklı Yüksek Lisans çalışmasını MEÜ'de tekrarlamak yoluyla, çalışmaların bulgularını karşılaştırarak bulgular arasındaki farkı ortaya çıkarmaktır. Bu suretle farklı özelliklere sahip üniversitelerde yapılan çalışmaların bulguları arasındaki farklılıklar ve benzerlikler belirlenerek bir sonuca varılması mümkün olacaktır.

Bu amaçla iki çalışmanın bulguları karşılaştırmalı olarak değerlendirilerek bir sonuca varılmıştır.

Araştırma kapsamında tıp akademisyenlerine uygulanan anket ile akademisyenlerin

- bilgisayar ve elektronik dergi ve veri tabanlarını kullanıp kullanmadıkları,
- kullanmıyorlarsa nedenleri,
- kullanıyorlarsa ne sıklıkla kullandıkları,
- daha çok hangi veri tabanlarını kullandıkları,
- bilimsel makalelere erişmek için hangi bilgi erişim yollarını tercih ettikleri
- kütüphanenin erişime sunduğu elektronik veri tabanlarını kullanmayı bilip bilmedikleri,
- kütüphane eğitimiyle ilgili problemlerin olup olmadığı belirlenmeye çalışılmıştır.

Bu belirlemeler Doğan'ın (2007) bulgularıyla karşılaştırılmıştır.

Akademisyenlere sorulan anket sorularıyla veritabanlarının ne derecede kullanıldığı ya da neden kullanılmadığı gibi önemli sonuçlara ulaşılmış ve bu sonuçların değerlendirilmesiyle MEÜ Kütüphanesinin veritabanı geliştirme politikası, elektronik kaynaklara yönelik kullanıcı eğitimi ve elektronik kaynakların tanıtımı konularında öneriler sunulmuştur.

I.3. Hipotez :

HÜ akademisyenlerinin e-dergileri ve veri tabanlarını bunların basılı versiyonlarına tercih ettikleri Doğan'ın (2007) tezinin önemli bulgularından biridir. Araştırmamızda MEÜ tıp akademisyenlerinin söz konusu tercihi yapıp yapmadıkları sorusu akla gelmiştir.

Bu doğrultuda çalışmamızda ana hipotez “Tıp akademisyenlerinin e-dergi ve veri tabanı kullanma özellikleri çalıştıkları üniversiteye bağlı olarak değişiklik göstermez” şeklindedir.

Araştırmamızın alt hipotezleri ise;

- “Tıp akademisyenlerinin elektronik dergi ve veri tabanlarını kullanmayı öğrenme biçimi üniversiteye bağlı olarak farklılık göstermez”

- “Tıp akademisyenlerinin bilimsel dergileri kullanmalarındaki versiyon tercihleri çalıştıkları üniversiteye bağlı olarak farklılık göstermez” şeklindedir.

I.4. Kapsam

Araştırma MEÜ’de yürütülmüştür. MEÜ Tıp Fakültesi öğretim elemanları çalışmanın evrenini oluşturmaktadır.

Bölüm I.5’te açıklandığı gibi, evren sayısı 416, tabakalı örneklem yöntemiyle seçtiğimiz örneklem sayısı ise 165 olarak belirlenmiştir.

I.5.Yöntem ve Veri Toplama Teknikleri

Araştırmamızda betimleme yöntemi kullanılmıştır.

Betimleme araştırmaları evreni temsil ettiği düşünülen bir gruba dayalı olarak genelleme yapmaya yarayan bir yöntem içerir. Bu tür araştırmalar objelerin, varlıkların, kurumların ve çeşitli alanların “ne” olduğunu açıklamaya çalışır. Betimleme araştırmaları, mevcut olayların daha önceki olay ve koşullarla ilişkilerini de dikkate alarak, durumlar arasındaki etkileşimi açıklamayı hedefler. Bu yönteme dayanan araştırmalarda “durum nedir?”, “neredeyiz?”, “ne yapmak istiyoruz?”, “nereye, hangi yöne gitmeliyiz?” gibi sorulara o güne ait verilere dayanarak cevap bulmak amaçlanır” (Kaptan, 1998: 59).

Betimleme araştırmaları güncel veri toplar. Genel olarak “neler oluyor?, nasıl oluyor?” sorularına yanıt ararlar. Bu çalışmalar, kütüphanecilerin tüm kütüphane tiplerinde üstlendikleri rol, kütüphane hizmet ve koleksiyonundan faydalanma, kütüphanecilerin düşünce ve tavırları hakkında çağdaş bilgi sağladığı gibi, mesleğin diğer yüzlerini de gösteren bilgileri ortaya çıkarır. Kütüphane topluluğunun sosyal, politik ve ekonomik yönleri hakkında veri toplar, hizmetlerin planlanması ve geliştirilmesi için daha etkili karar verilmesine yardımcı olur. Kütüphanecilik betimlemeleri sistematiktir, derinliğine bir inceleme sağlar. Betimleme çalışmaları

araştırma sürecinde yeterlilik, kesinlik ve doğruluktan vazgeçmeden para ve zaman tasarrufu sağlar (Goldhor, 1969: 25).

Araştırma için gerekli kuramsal temeli oluşturabilmek amacıyla kapsamlı bir literatür taraması yapılmıştır. Bu doğrultuda, var olan kayıt ve belgeler incelenerek veri toplanmıştır. Çalışmamızda yerli ve yabancı literatür incelenerek kuramsal düzeyde bilgi gereksinimi tespit edilip bir değerlendirme yapılmıştır.

Araştırmada, olayların, varlıkların, objelerin, grupların, kurumların ve çeşitli alanların ‘ne’ olduklarını açıklamaya çalışan ‘betimleme yöntemi’ nin veri toplama tekniği olan ‘anket tekniği’ nden (Kaptan, 1998: 59) yararlanılmıştır.

“Anket veri toplama tekniği, farklı konularda bilgi edinmek üzere uygulanan, sistematik gözlem ile ulaşılamayacak verilerin karşılıklı soru-cevaplar ile bilgi toplanması sürecidir” (Baş, 2001: 11). Araştırma için hazırlanan anket soruları çoktan seçmeli, birden çok seçeneğin önem sırasına göre işaretlenebileceği açık ve kapalı uçlu sorulardan oluşabilir.

Çalışmanın rnekleme unvanlara göre “tabakalı örnekleme” ile belirlenmiştir. Tabakalı rnekleme, üzerinde çalışılacak evren ilgilenilen özellikler yönünden heterojen olduğunda kullanılabilir bir örnekleme yöntemidir (Esin, Ekni ve Gamgam, 2006: 302).

Araştırma kapsamında ME Tıp Fakültesi Biyoistatistik Anabilimdalı ğretim görevlisi Gülhan rekii Temel ile görüşmeler yapılarak çalışmanın örnekleme, yüksek bir temsil gücü yaratmak amacıyla evrenin % 40’ını temsil edecek şekilde hesaplanmıştır. Her bir değerin % 40’ı alınarak tabakalı örnekleme oluşturulmuştur. Bunun sonucunda çıkan örnekleme değerleri ve unvanlara göre tabakalı dağılım Tablo 1’de görüldüğü gibidir.

Tablo 1. MEÜ Tıp Fakültesi Öğretim Elemanlarının Unvanlarına Göre Evren ve Örneklem Sayıları

Akademik Unvan	Evren Sayısı	Örneklem Sayısı
Prof. Dr.	37	14
Doç. Dr.	93	37
Y. Doç. Dr.	46	18
Öğretim Görevlisi	3	1
Uzman	1	1
Araş. Gör.	236	94
TOPLAM	416*	165

Araştırmamız kapsamında MEÜ tıp akademisyenlerine uygulanan anket, Cihan Doğan tarafından Hacettepe Üniversitesi tıp akademisyenlerine uygulanan anket ile, birkaç değişiklik haricinde, sonuçların karşılaştırmalı değerlendirmesini yapabilmek amacıyla aynıdır. Anketin kullanılması konusunda Sayın Cihan Doğan'dan izin alınmıştır.

Örneklem grubuna anket uygulanmadan önce hata ve eksiklerin belirlenmesi amacıyla 22 Haziran 2009 tarihinde 10 kişiye pilot çalışma uygulanmıştır. Bu pilot çalışmanın sonuçlarına göre anket soruları gözden geçirilmiştir.

Pilot çalışmada deneklerin tek seçenekli bazı sorularda birden çok seçenek işaretledikleri belirlendiğinden söz konusu sorularda gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

Anket, 24 Ağustos 2009 ve 18 Eylül 2009 tarihleri arasında MEÜ Tıp Fakültesi akademisyenlerinden, örneklem grubunu oluşturan 165 kişiden 128'ine uygulanmıştır. Ankete katılan 128 öğretim elemanının 12'si profesör, 29'u doçent, 15'i yardımcı doçent, 1'i öğretim görevlisi ve 71'i ise araştırma görevlisidir.

*Evrene ilişkin veriler MEÜ Tıp Fakültesi Personel İşleri Dairesi'nden 01 Haziran 2009 tarihinde alınmıştır.

Akademisyenlerin ankete katılım oranı toplam %31'dir. Bu oran Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi İstatistik Bölümü Öğretim Üyesi Doç. Dr. Cemal Atakan'a göre evreni temsil edebilecek yeterlikte bir orandır. Doç. Dr. Cemal Atakan'ın önerisi ile araştırmamızın örnekleminde yer alan 1 öğretim görevlisi, sonuçların değerlendirilmesi aşamasında araştırma görevlileri kategorisinde değerlendirilmiştir. Örnekleminizde yer alan 1 uzman ise kendi isteğiyle ankete katılmamıştır.

Anketler, MEÜ Tıp Fakültesi'ndeki tüm Anabilim Dallarında yer alan profesör, doçent, yardımcı doçent ve araştırma görevlilerine, örneklem sayımız dahilinde uygulanmıştır. Ankete katılan akademisyenler, farklı anabilim dallarını temsil edecek şekilde rasgele seçilmiştir.

Anket sonuçlarının istatistiksel olarak anlamlılığının değerlendirilmesinde Ki-Kare testi uygulanmıştır. Ki-Kare testi, bir araştırmadan elde edilen sonuçların dağılım frekanslarının beklenen frekanslara uygun olup olmadığının belirlenmesi için yapılan bir testtir (Kocaçalışkan ve Akanıl Bingöl, 2008: 25). Tablolarda uygulanan Ki-Kare testlerinde geçen P, gruplar arasındaki farklılıklarda ya da ilişki olduğu durumlardaki hata miktarını ifade ederken, Sd serbestlik derecesini göstermektedir.

Anketlerden elde edilen verilerin değerlendirilmesinde, Microsoft Excel ve Statistical Package for the Social Sciences (SPSS 15.0) programları kullanılmıştır. Verilerin analizi ve değerlendirilmesi aşamasında ise Tavşancıl'ın (2002) "Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi" ; Büyüköztürk'ün (2003) "Sosyal Bilimler için Veri Analizi El Kitabı" ve Yazıcıoğlu ve Erdoğan'ın (2004) "SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri" adlı çalışmalarından yararlanılmıştır.

I.6.Araştırmanın Düzeni

Araştırmamız beş bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölüm olan "Giriş"te konunun önemi, araştırmanın amacı ve hipotezi, araştırma kapsamı, araştırma yöntemi ve veri toplama teknikleri, araştırmanın düzeni ve kaynaklar yer almaktadır.

İkinci bölümde genel olarak tıp akademisyenlerinin bilgi arama davranışları incelenerek, elektronik dergi ve veri tabanlarını kullanım alışkanlıkları ve bilgisayar okuryazarlıkları, tıp akademisyenlerine yönelik kullanıcı eğitimi değerlendirilmiştir.

Üçüncü bölümde MEÜ Kütüphanesi tarihçe, koleksiyon, personel, bina, bütçe, kullanıcı unsurları ve hizmetleri açısından değerlendirilerek, MEÜ Kütüphanesinin abone olduğu bibliyografik ve tam metin veri tabanları ve kullanım istatistikleri hakkında bilgiler verilmiştir.

Dördüncü bölümde anketimizden elde ettiğimiz bulgular ve bu bulguların değerlendirmesi ve yorumlanması yer almaktadır.

Beşinci bölümde araştırmamızdan elde edilen bulgular ve değerlendirmelerden ortaya çıkarılan sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

I.7.Kaynaklar

Tez ile ilgili literatüre erişmek ve kaynak sağlamak amacıyla aşağıdaki bibliyografik kaynaklardan yararlanılmıştır:

Dissertation Abstracts

Digital Dissertations

Directory of Open Access Journals

Gale Group

-Expanded Academic ASAP

Library and Information Science Abstracts

- 1990-1995 basılı

- 1995-2000 cd

- 2000-2004-

First Search

-WorldCat

-ArticleFirst

-Eco
-WilsonSelectPlus
-Ebooks
Türk Kütüphaneciği Dizin (1993-2000-)
Web of Science (1940-)
-Social Science Citation Index

Ayrıca aşağıdaki kaynaklardan konumuzla ilgili literatür elde edilmiştir:

EbscoHost
Emerald
Sage Premier
ScienceDirect
SpringerLink Electronic Journals
Taylor&Francis Online Journals
Wiley Interscience & BlackwellSynergy (1946-)

Türkiye’de elektronik dergi ve veri tabanlarının kullanımı ile ilgili yapılmış olan Doğan’ın (2007) “Tıp akademisyenlerinin Veri Tabanı ve Elektronik Dergi Kullanımları: Hacettepe Üniversitesi Örneği” adlı çalışmadan, çalışmaların bulgularını karşılaştırarak bulgular arasındaki farkı ortaya çıkarmak amacıyla yararlanılmıştır.

BÖLÜM II

TIP AKADEMİSYENLERİNİN ELEKTRONİK DERGİ VE VERİ TABANI KULLANIMI

II.1. Tarihsel Gelişim

Tıp akademisyenlerinin elektronik dergi ve veri tabanı kullanımları değerlendirilmeden önce elektronik dergi ve veri tabanlarının tarihçesinden kısaca bahsetmekte yarar vardır.

İnceelli, Candemir ve Demiray'a göre (2005) "20. yüzyılın sonlarına doğru bilgisayarın insan hayatındaki yeri ve öneminin artması ile birlikte, özellikle iletişim teknolojileri alanında önemli gelişmeler yaşanmaya başlandı. Bu bağlamda sayılabilecek en önemli gelişme, 1960'lı yıllarda Amerika'da ilk bilgisayar ağının kurulmasından bu yana sürekli gelişerek büyüyen ve sanayi devriminden sonra en büyük devrim olarak nitelendirilen İnternettir. İnternetin giderek yaşamın her alanında kullanılmaya başlanmasıyla birlikte, 1990'lı yılların başlarında elektronik yayıncılık yepyeni bir iletişim aracı olarak günlük yaşantımıza girmiş ve elektronik olarak erişilebilen bilgi kaynaklarının sayısında büyük bir artış gözlenmiştir". Besimoğlu, (2007: 32), bu konuda birçok projenin yürütüldüğünden, bu projelerin genellikle basılı yayımların elektronik versiyonlarının yaratılması, elektronik dergilerin oluşturulması, arşivleme çalışmaları, standartların geliştirilmesi ve farklı yayıncılık modellerinin vb. oluşturulmasına yönelik olduğundan söz etmektedir. Geleneksel bilimsel yayıncılığın işleyişine yeni alternatifler eklenmiştir.

Bu gelişmeler ışığında güncel ve bilimsel bilgi içermeleri özelliği ile bilimsel dergiler, dolayısıyla bu dergilerde yayınlanan makalelere erişimi sağlayan kaynaklar tıp akademisyenleri tarafından en çok kullanılan kaynak türleri olmuştur (Doğan, 2007:15).

"Elektronik veri tabanlarının tarihsel gelişimi incelendiğinde elektronik veri tabanı geliştirmeye yönelik çalışmaların 1960'lı yıllarla başladığı görülmektedir. Başlangıç çalışmalarının yoğunlaştığı alanlardan biri de tıp alanıdır. Nitekim, 1965 yılında

Index Medicus, Amerikan Ulusal Tıp Kütüphanesi (NLM - National Library of Medicine) tarafından manyetik bant ortamına aktarılmış ve 1966 yılında geriye dönüşlü tarama hizmeti veren MEDLARS (Medical Literature Analysis and Retrieval Systems) kullanıma sunulmuştur. 1970'li yıllarda çevrimiçi bilgi sistemlerinin ortaya çıkmasıyla birlikte 1971 yılında MEDLARS çevrimiçi ortama aktarılmış ve MEDLINE adını almıştır” (Salman, 2002: 14-15; Doğan, 2007: 16). Bu tarihten günümüze kadar tıp alanında EMBASE gibi birçok veri tabanı elektronik ortama aktarılmıştır. 1988 yılında tıp alanında 433 tane veri tabanı tespit edilmişken 1997 yılında bu sayı %267'lik bir artışla 1154'e ulaşmıştır (Verhoeven,1999: 1).

Bilgi teknolojileri alanındaki gelişmelere paralel olarak giderek artan sayıda bibliyografik veri tabanının elektronik ortama aktarılmasının yanı sıra elektronik yayıncılık da hızla gelişmiş, bunun bir sonucu olarak elektronik dergiler ortaya çıkmaya başlamıştır (Song, Eastwood, Gilbody ve Duley, 1999: 225).

Tenopir, King, Boyce, Grayson ve Paulson (2005: 788); Kayaoğlu (2004: 42-43) ve Doğan, (2007: 16-17) elektronik dergilerin üç evrede incelenebileceğini belirtmektedir:

1. Öncü evre (1976 – 1990) : Elektronik dergilerin ortaya çıktığı ilk aşamadır, dergiler bu dönemde CD-ROM ve çevrimiçi olarak yayınlanmaya başlanmıştır. Teknik alt yapı eksiklikleri, tam metinlerin ekranda okunmaması, kullanıcılara kolaylık sağlamayan yazılımlar, dosya formatlarında standartlaşma sorunu, kullanıcıların yetersiz bilgisayar bilgisi bu dönemin özellikleridir.
2. İnternet evresi (1990 – 1995) : 1990'lı yıllarda İnternetin gelişmesi elektronik dergilerin İnternet üzerinden yayınlanmasına itici güç olmuştur. Elektronik dergilerin basılı dergilere alternatif olarak görülmeye başlandığı ve paralel yayıncılığın geliştiği evredir.

3. www evresi (1996 –) : Gelişmiş özelliklere sahip web tarayıcıların üretilmesi ve teknik alt yapıdaki güncel gelişmelerle birlikte yayınevlerinin elektronik dergi koleksiyonlarını hızla artırmaları bu evrenin belirleyici özelliğidir. Bu evre, elektronik dergilerin pdf kopyalar, makaleler arasında elektronik bağlantılar gibi gelişmiş özellikler göstermeye başladıkları evredir.

Bu girişimler içinde en çarpıcı olanı 350 senelik basılı yayıncılık geleneğinin değişiminin göstergesi olan, 1992 yılında, sadece elektronik ortamda yayınlanan Online Journal of Current Clinical Trials (OJCCT) adlı hakemli dergidir. Bu dergi American Association for the Advancement of Science (AAAS) ve Online Computer Library Center (OCLC) tarafından yayınlanmıştır. En önemli özelliği kuşkusuz sadece elektronik ortamda hazırlanarak yayınlanan bir dergi olmasıdır. Bir yıl sonra basılı versiyonu da yayınlanmaya başlamıştır (Schauder, 1994: 81; Keyhani, 1993:18). OJCCT'nin ardından sadece elektronik ortamda yayınlanmaya başlayan birçok dergi yaratılmıştır. Kling ve Callahan (2001:2) bu türde çoğu derginin 1993–1995 yıllarına kadar ASCII formatında posta listeleriyle dağıtıldığını belirtmiştir. E-posta yoluyla dağıtımını mümkün olan bu dergiler özellikle bu yıldan sonra kendi web sayfalarını oluşturarak erişime açmışlardır.

Bilimsel iletişimde önemli bir yeri olan elektronik dergilerin sayısı her geçen gün artmaktadır. 1991 yılında 27 olan elektronik dergi sayısı, 1999 yılında 8000 olarak belirlenmiştir. 2003 yılında salt elektronik dergi sayısının yaklaşık 4600 olduğu tahmin edilmektedir. (Kurata, Matsubayashi, Mine, Muranushi ve Ueda, 2007: 1403; Kayaoğlu, 2004: 43). Ulrich's International Periodical Directory veri tabanı Şubat 2005 istatistikleri, çevrimiçi aktif olan hakemli 16.364 derginin bulunduğunu, Haziran 2007 istatistikleri ise, bu sayının 59.549' a kadar arttığını göstermektedir (Ulrich's International Periodicals Directory, 12.06.2009).

Tıp alanındaki elektronik dergi ve veri tabanlarının gelişmelerine paralel olarak söz konusu kaynakların kullanımları üzerine birçok çalışma yapılmıştır. Aşağıda tıp akademisyenlerinin bilgi arama davranışları ve elektronik dergi ve veri tabanı kullanımlarıyla ilgili bazı çalışmalar incelenmiştir.

II.2. Tıp Akademisyenlerinin Bilgi Arama Davranışları

Uçak'a göre (1997: 319) "bilgi arama davranışı, farkına varılan bir bilgi gereksiniminin karşılanmasıyla ilgili dürtünün yerine getirilmesi için yürütülen bireysel bir etkinliktir". Bu etkinlik bilim dalları arasında çeşitli farklılıklar göstermektedir. Bu farklılıkları ortaya çıkarmak ve çeşitli bilim dallarındaki kullanıcıların bilgi arama davranışlarını incelemek amacıyla zaman içinde birçok kullanıcı araştırması yapılmış ve bu çalışmalar zamanla artış göstermiştir. Bu artışa paralel olarak çeşitlenen kullanıcı araştırmalarını Wilson (1994: 36) birkaç grupta ele alır;

1. Araştırma metoduna göre; görüşme, elektronik posta (e-posta) araştırmaları, vaka incelemesi;
2. Araştırılan grubun sosyal durumuna göre; bilim adamları, öğretmenler, doktora öğrencileri ve benzerleri;
3. Disiplinlere göre; Fen Bilimleri, Sosyal Bilimler, İnsani Bilimler ve diğerleri;
4. Teorik çerçeveye göre; bilişsel yaklaşım, davranışsal yaklaşım, doğa bilimsel yaklaşım;
5. Muhtelifler; herhangi bir teorik çerçeveye sokulamayan fakat göz ardı edilemeyecek kadar çok olan araştırmalar.

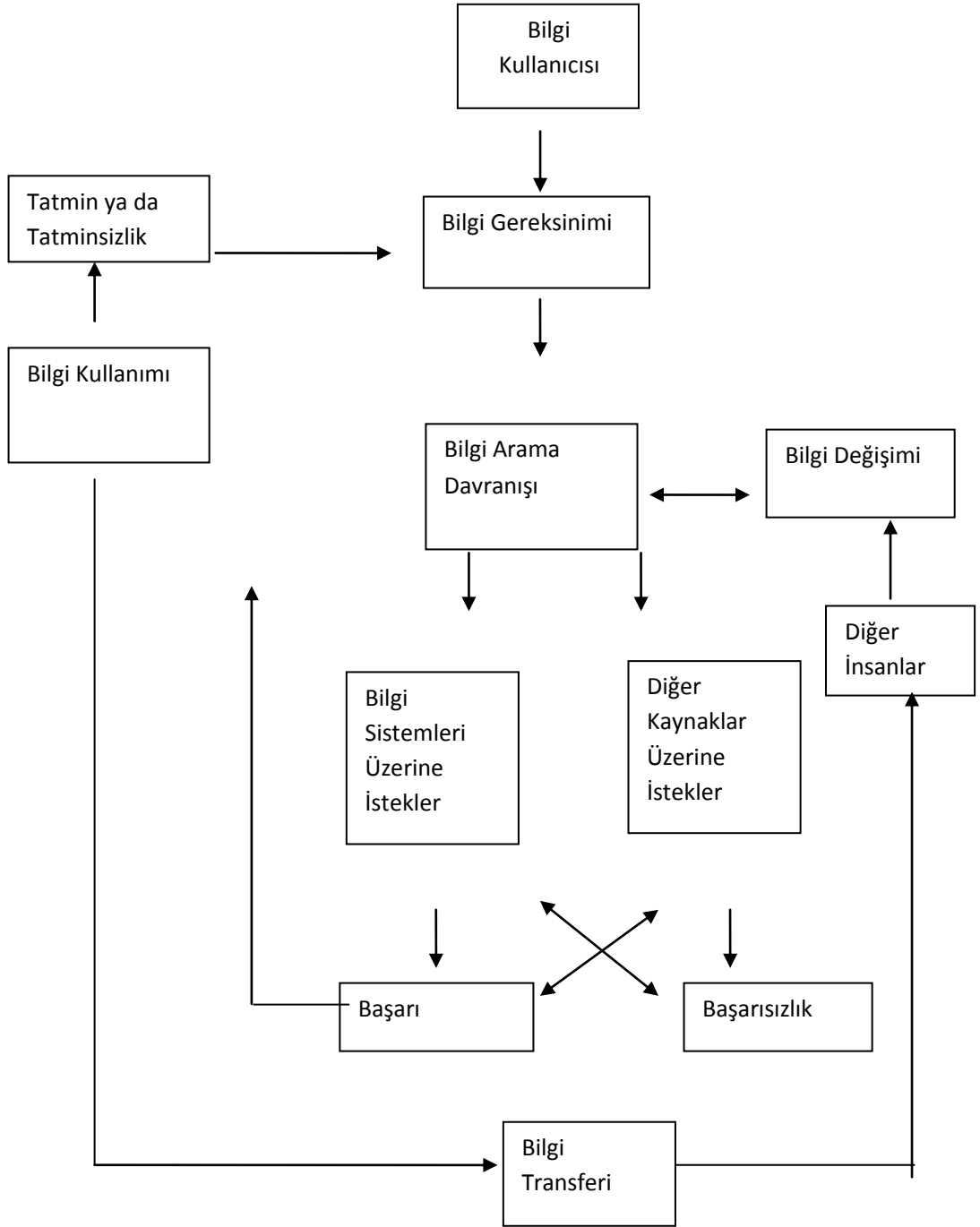
Bilim adamları, üzerinde en çok araştırma yapılan kullanıcı gruplarından. Bilim adamları içinde araştırılmaya başlanılan ilk grup fen ve sağlık bilimciler olmuştur.

Bates (1996: 155), sağlık bilimcileri üzerine yapılan araştırmaların 1950'li yıllarda başladığını vurgularken, Steig (1981: 549) de sağlık bilimcilerin bilgi arama davranışlarının, ilk ve üzerinde en çok araştırma yapılan konu olduğunu ifade etmiştir.

Tıp akademisyenlerinin bilgi arama davranışları daha önce de belirtildiği gibi 1950'li yıllarda incelenmeye başlanmış, bu dönemde yapılan çalışmalar daha çok basılı kaynakların kullanımına odaklanmıştır. Tıp alanındaki bilgi arama davranışlarını inceleyen çalışmalarda tıp akademisyenleri, tıp alanında araştırmalar yapan bilim adamları, pratisyen ve uzman doktorlar gibi farklı grupların davranışlarının

incelendiği görülmektedir. Adı geçen kullanıcıların en çok kullandıkları bilgi kaynaklarını saptamaya yönelik çalışmalar yapılmış, başta bilimsel dergiler olmak üzere indeks ve abstrakt gibi ikincil kaynakları çok kullandıkları belirlenmiştir (Dawes ve Sampson, 2003: 11; Zawawi ve Majid, 2001: 32; Premssmit, 1990: 385; Elayyan, 1988: 250; Osiobe, 1986: 759; Osiobe, 1985: 967; Strasser, 1978: 203; Herner, 1958: 281). Hastaların tedavisi ile ilgili bilgiye gereksinim duyduklarında tıp uzmanlarının ilk olarak meslektaşlarından bilgi edindiklerini ortaya çıkartan çalışmalar da vardır (Brown, Borowitz ve Novicoff, 2004: 351; Elayyan, 1988:251; Weinberg, Ullian, Richards ve Cooper, 1981: 176). Örneğin, doktorlar karşılaştıkları herhangi bir sorunla ilgili bilgiye gereksinim duyduklarında, bunun pek az bir kısmını klasik kitaplardan karşılayabilmektedirler. Her bir hasta ile ilgili yanıtlanamayan bir ya da iki soru, gün içinde 20-25 sorunun yanıtlanamadığı bir tıp ortamında hekimleri daha fazla çalışmaya zorlamaktadır (Covell, Uman ve Manning, 1985: 597). Çoğu araştırma, doktorların gündelik hayatta karşılaştıkları soruların cevaplarını ve bilgi gereksinimlerini meslektaşları, danışma kitapları ve tıbbi literatür bilgisi ile karşılamayı tercih ettiğini göstermektedir (Ely, Burch ve Vinson, 1992: 267). Araştırmalar kütüphaneciler tarafından bulunan kaynakların ancak %40-60 kadarının, klinisyenler tarafından konuyla ilgili bulunduğunu ve bu sürecin son derece pahalı olduğunu göstermektedir (Gorman, Ash ve Wykoff, 1994: 141; Jamrozik, 2001:507). Yukarıdaki bulgulardan ortada büyük bir arz-talep dengesizliğinin var olduğu sonucuna ulaşılabilir. Haug'a göre (1997:225) gündelik tıp uygulaması ve hastaların problemlerinden açığa çıkan oldukça fazla sayıda klinik soru hekimler tarafından yanıtlanamamaktadır ve bu soruların yanıtlanabilmesi için gerekli bilgi kaynaklarına ulaşma ya olanaksızdır ya da hekimler tarafından tercih edilen biçimde değildir (Verhoeven, Boerma ve Meyboom-de Jong, 1995: 86). Wilson (1994: 35), kütüphanecilik literatüründeki çalışmaların zamanla "kullanıcı odaklı" çalışmalara dönüştüğünü belirterek, kullanıcı araştırmaları çerçevesinde bir diyagram çizmiş ve bu diyagramda kullanıcıların bilgi arama davranışını açıklamıştır (Bkz: Şekil 1).

Şekil 1 : Bir Bilgi Arama Davranış Modeli



Kaynak: (Wilson, 1994)

Tıp alanındaki kullanıcılar, güncel bilgiye en kısa zamanda ve en doğru sonuçları alarak erişmek ihtiyacı duyarlar. Çünkü tıp alanında konulan yanlış bir teşhis ya da yapılan yanlış bir tedavi insan hayatını sonuçlandırabilecek kadar kötü sonuçlar doğurabilir.

Tıp alanındaki kullanıcıların, özellikle tıp akademisyenlerinin, bilgi gereksinimlerinin acil olması bilgi arama davranışlarını şekillendiren faktörlerin başında gelmektedir. Sağlık alanındaki diğer kullanıcılar gibi, alanları ile ilgili son çalışmalarını takip etmenin yanı sıra tıp akademisyenleri yeni araştırma konuları bulmak ve öğrencilerine son gelişmeleri aktarabilmek için de güncel bilgiye gereksinim duyarlar (Alkan, 2003: 132; Permsmit, 1990: 385).

Fuller (2002: 69-70) tıp alanındaki bilgi gereksinimlerini 7 başlık altında toplayarak sınıflandırmıştır:

1. Klinik veriler (Clinical data) : Sağlık alanında kullanılan yaygın bir bilgi türüdür. Bir hastalıkla ilgili belirtiler, tedaviler ve uygulanan tedavinin sonuçlarını içeren bilgiler klinik veriler içinde değerlendirilebilir.
2. Salgın Hastalıklarla ilgili veriler (Epidemiological data) : Belirli bir bölgede görülebilecek hastalıklarla ilgili sorunlar ve olaylarla ilgili bilgiler bu kapsamda ele alınabilir.
3. Demografik veriler (Demographic data) : Belirli bir bölge halkı hakkında yaş, cinsiyet gibi istatistiksel bilgileri içerir.
4. Finansal veriler (Financial data) : Finansal konular sağlık alanının bir alt alanı olmasa bile klinik hizmetlerin maliyeti önemli bir bilgi türü olarak ön plana çıkmaktadır.
5. Araştırma verileri (Research data) : Araştırma amacıyla yapılan klinik deneylerin sonuçlarını içeren bilgiler bu kapsamda değerlendirilir.

6. Referans verileri (Reference data) : Sağlık hizmetleri kapsamında kullanılan protokoller, planlar, klinik uyarılar gibi bilgiler referans verileri kapsamında değerlendirilir.
7. Kodlanmış veriler (Coded data) : Tedavi ve prosedürler sonucu oluşan verilerin standart bir terminolojiye göre çevrilmesinden oluşan verilerdir.

II.3. Elektronik Dergi Ve Elektronik Veri Tabanı Kullanımı

Genel olarak akademisyenlerin bilimsel elektronik dergileri okuma alışkanlıkları hakkındaki literatür, tıp akademisyenlerinin bu alışkanlıkları hakkında da fikir vermektedir.

Bilim adamlarının bir yılda ortalama kaç bilimsel makale okuduklarını inceleyen bir araştırmanın sonucunda 1993 ile 1998 yılları arasında yılda ortalama 120 bilimsel makale okudukları ve bu rakamın 2000-2001 yılları arasında 130'a çıktığı saptanmıştır. Araştırmanın bulgularından biri de bilim adamlarının bilimsel dergilerdeki makaleleri okumak için yılda ortalama 100 saatten fazla zaman ayırdıklarıdır (Tenopir ve King, 2001: 114).

Akademisyenlerin bilimsel dergileri hangi yolla elde ederek okudukları birçok araştırmada üzerinde durulan önemli bir konu olmuştur. Tıp akademisyenlerinin kişisel olarak abone oldukları dergileri kullanmayı tercih ettiklerini ve basılı dergileri kullanmaya eğilimli olduklarını gösteren çalışmalar vardır (Tenopir, King ve Bush, 2004: 240; Tenopir, 2002: 115; De Groot ve Dorsh, 2003: 376).

Tenopir ve King'in (2001: 115) 1977 yılından 2001 yılına kadar okuma alışkanlıkları ve bilgi arama davranışları üzerine yaptığı araştırmada, akademisyenlerin en çok kullandığı bilgi kaynağının bilimsel dergiler olduğu ortaya konmaktadır. Bilimsel dergilerin tek bir sayıda birçok çalışma barındırması, editörlerin içeriğin kalitesini koruması, bilginin nispeten güncel olması ve makalelerin birçok amacı karşılayabilmesi akademisyenlerin dergileri tercih etmesinin nedenleri arasında sıralanmaktadır. Tennessee Üniversitesi'nde yapılan araştırmada akademisyenlere

bilimsel dergileri okuma nedenleri sorulmuş ve %75'inin araştırma, %58'inin sürekli eğitim, %41'inin öğretim amaçlı olarak bu yayınları kullandıkları saptanmıştır (Tenopir ve King, 1998: 15; King, Aerni, Brody, Herbison ve Kohberger, 2004).

Tenopir'in (2003:112) "Use and users of electronic library resources: an overview and analysis of recent research studies" (Elektronik kütüphane kaynaklarının kullanımı ve kullanıcıları: son araştırma çalışmalarının analizi ve gözden geçirilmesi) başlıklı kapsamlı çalışması, elektronik kaynakların kullanımı konusunda 1995 ile 2003 yılları arasında yayımlanmış yaklaşık 200 kadar kullanım ve kullanıcı incelemesinin bir analizini verir. Bu analizin temel sonuçlarından biri de elektronik kaynak kullanımı konusundaki tutum, davranış ve tercihlerin, kullanıcıların "bilim dalı", "yaşı" ve "akademik unvanı" ile ilişkili olduğudur (Kayaoğlu, 2007:442). Özellikle araştırmacının bilim alanı elektronik kaynakların kullanımını etkileyen başlıca faktörlerden biri olarak görülmektedir (Borgman, 2000: 217; Borrego Anglada, Barrios ve Comellas, 2007:69; Kurata, Matsubayashi, Mine, Muranushi ve Ueda, 2007: 1405; Kayaoğlu,2007:448).

Kuşkusuz belirli bir bilim alanında e-dergi kullanımı, o alanda e-dergi üretiminin varlığına ve elde edilebilirliğine de bağlıdır. Örneğin, yapılan araştırmalar tıp ve fen bilimlerinde, sosyal bilimler ve insan bilimlerine göre daha fazla e-dergi bulunduğunu göstermektedir (Borgman, 2000:218; Kling ve McKim, 1999: 895). Belirli bilim alanlarında daha fazla e-dergi olması, üretim mantığı açısından değerlendirildiğinde, arz ve talep ilişkisi ile açıklanabilir. Fakat her bilim alanının kendi bilim geleneği çerçevesinde dergiye öncelik verdiği de burada unutulmamalıdır. Hatta, bilgi üretme ve yayımlama süreci tek bir bilim dalının değişik alt konularında dahi büyük farklılıklar gösterebilmektedir (Fry, 2004: 308). Buna göre, ister basılı, ister elektronik olsun dergi kullanımı insan bilimlerinde, fen bilimlerindeki kadar öncelikli olmayabilir. Ancak yapılan bazı incelemeler, bir bilim dalında elektronik derginin var ve erişilebilir olmasının, onun kullanımını araştırmacının bilim dalı kadar etkileyebileceğini göstermektedir (Törma ve Vakkari, 2004; Vakkari, 2006). Bu bağlamda, e-dergilerin kütüphanelerde bilim dallarına göre daha düzenli bir dağılımı gerçekleştirilirse, elektronik dergi kullanımı açısından

disiplinler arasında çok da fark olmayacağı öne sürülmektedir (Eason, Richardson, ve Yu, 2000: 501; Abels, Liebscher, ve Denman, 1996: 151; Törma ve Vakkari, 2004).

Tenopir ve King'in (1998: 14) bilim adamlarının bilimsel dergi okuma alışkanlıklarıyla ilgili araştırmaları günümüze kadar elektronik dergi yayıncılığının gelişimiyle, kullanım modellerindeki değişimleri de incelemektedir. Elektronik dergi kullanımının 1990'ların ortasında büyük bir sıçrayış gösterdiği ve giderek arttığı gözlenmiştir. Elektronik dergilerin kullanımındaki artış, daha sonraki yıllarda yapılan çalışmalarda görülmeye başlanmıştır. Örneğin Max Planck Topluluğu 1999 yılında kullanıcıların elektronik dergilere bakış açılarını öğrenebilmek için çevrimiçi bir anket uygulamıştır. Anketin sonuçları akademisyenlerin elektronik dergileri yaygın olarak kullandıklarını ve bu kaynakları büyük ölçüde benimsediklerini ortaya koymuştur. Bununla birlikte akademisyenlerin büyük bir çoğunluğu daha fazla elektronik dergiye erişmek istediğini ve basılı formatı tekrar kullanmak istemediklerini belirtmiştir. Elektronik dergilerin basılısına göre daha avantajlı olduğunu düşünen akademisyenler ankete katılanların yarısından fazladır. Hatta akademisyenlerin %86.78'i ve doktora öğrencilerinin %86.34'ü gibi önemli bir kısmı elektronik dergilerin araştırmaları ve yayınları için vazgeçilmez olduğunu düşünmektedir.

Ayrıca akademisyenlere elektronik dergilerin dezavantajları sorulmuştur. Bu bağlamda akademisyenler en fazla eski sayıların eksikliği, elektronik dergi arşivinin olmaması, ekrandan okumanın güçlüğü ve ağa bağımlılık gibi konuları dile getirmiştir. O yıllarda çoğu yayınevının paralel yayıncılık yapması kullanıcılar açısından önemliyken, eski sayılara erişilememesi en çok yakınılan dezavantajdır (Besimoğlu, 2007 : 43).

Akademisyenlere bütçe tasarrufu için hangi formattaki dergilerden vazgeçebilecekleri sorulmuştur. Buna göre akademisyenlerin neredeyse yarısı elektronik dergilerin aboneliğine devam edilmesini tercih etmiştir. Bazı akademisyenler benzer bir soruya etki faktörü az olan dergiler, elektronik versiyonu

bulunan basılı dergiler ya da az okunan bütün dergilerin aboneliğine son verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Sonuç olarak bu çalışma akademisyenlerin elektronik dergilere giderek alıştıklarını ve bu kaynakları daha fazla kullanmaya başladıklarını işaret etmektedir (Rusch-Feja ve Siebeky, 1999: 21). Ancak Bar-Ilan, Peritz ve Wolman (2001:351) bu çalışmada anketin çevrimiçi uygulanmasının daha çok elektronik dergi kullanan akademisyenlerin görüşlerine yer verilmesine yol açtığını belirtmişlerdir. Oysa elektronik dergi kullanmayan akademisyenlerin araştırmaya katılımı çok az olmuştur.

Patras Üniversitesi'nde akademisyenler üzerinde uygulanan bir araştırmada da aynı yöntemle anket yapılmış, ve araştırmalar şu sonuçlara ulaşmıştır: Anketi cevaplayanların %42.5'i her gün, %43.5'i de her hafta en az bir tane elektronik dergi kullanmaktadır. Akademisyenler elektronik dergileri daha çok yayın yapmak (%97.4) ve öğretim amaçlı (%66.7) kullanmaktadırlar. Ankete katılanların %66'sı makalelerin okunmasında format olarak elektroniği tercih etmektedir. Elektronik format kolay kullanım, erişim, taranabilirlik, bilgiyi kaydetme ve çıktı alma imkanı nedeniyle tercih edilmektedir. Akademisyenlerin kullanma isteğini kıran ise eski sayıların eksikliğidir (Monopoli, Nicholas, Georgiou, ve Korfitai 2002:111). Her ne kadar çevrimiçi anketlerde kullanım oranının yanıltıcı olduğu düşünülse de 2000'li yıllardan sonra elektronik dergi kullanımının yaygınlaştığı söylenebilir (Besimoğlu, 2007: 44).

Elektronik kaynaklara yönelik olarak hazırlanmış az sayıda da olsa kullanıcı incelemesi vardır. (Doğan, 2007; Atılgan ve Bayram, 2006; Arslantekin, Bayram, Atılgan ve Atakan, 2007; Yılmaz ve Kurulgan, 2007; Besimoğlu, 2007; Batı, 2006). Son birkaç yılda gerçekleştirilen bu incelemelere kısaca değinmek yararlı olacaktır: Doğan'ın (2007) "Tıp Akademisyenlerinin Veri Tabanı ve Elektronik Dergi Kullanımları: Hacettepe Üniversitesi Örneği" adlı yüksek lisans tezinde, tıp akademisyenlerinin elektronik dergi ve veri tabanlarını bunların basılı karşılıklarına tercih edip etmedikleri araştırılmış ve araştırma sonucunda akademisyenlerin %87,4'ünün elektronik versiyonu tercih ettikleri saptanmıştır. Atılgan ve Bayram'ın (2006) "An Evaluation of Faculty Use of the Digital Library at Ankara University,

Turkey" başlıklı makaleleri Ankara Üniversitesi öğretim elemanlarının e-veritabanı kullanımını ölçmek üzere 2002 yılında yapılan bir saptama ve incelemenin sonuçlarını vermektedir. İncelemenin temel sonuçları, öğretim elemanlarının büyük bir çoğunluğunun veri tabanlarının içeriğinden haberdar olduğunu (%75,2) ve bu hizmeti kullandığını (%79,5) göstermiştir. Benzer bir çalışma, Arslantekin, Bayram, Atılgan ve Atakan'ın (2007) "Ankara Üniversitesi Veri Tabanları Kullanım Analizi" başlıklı çalışmasıyla 2005 yılı sonunda tekrarlanmış; bir önceki inceleme ile karşılaştırma yapılmaya da öğretim elemanlarının %85,7'sinin hizmetten haberdar olduğu, %88,8'inin de bu hizmetten yararlandığı ortaya konulmuştur. Yılmaz ve Kurulgan (2007)'in " Çevrim-içi (online) Veri Tabanlarının Kullanım Analizi: Anadolu Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Merkezi Örneği" adlı bildirimleri, Anadolu Üniversitesi öğretim elemanlarının çevrimiçi veritabanı kullanımını ölçmek üzere 2005 yılı kasım ayında gerçekleştirilmiştir. İncelemenin temel sonuçlarına göre öğretim elemanlarının büyük çoğunluğunun veri tabanları hakkında bilgi sahibi oldukları (%91,1) ve onlardan yararlandıkları (%89,4) ortaya çıkmıştır. Besimoğlu'nun (2007) "Akademisyenlerin Elektronik Dergi Kullanımında Disiplinler Arasındaki Farklılıklar" adlı yüksek lisans tezinde akademisyenlerin bilimsel dergi tercihleri, elektronik dergilerin zayıf ve güçlü yönlerine yönelik tutumları, açık erişim hakkında bilgi sahibi olup olmadıkları, açık erişim kaynaklarından yararlanma durumları ve makale yayınlarken bilimsel dergilerin hangi özelliklerine dikkat ettikleri sorgulanmış ve araştırma sonucunda bu özelliklerin akademisyenlerin bağlı oldukları disipline göre değiştiği saptanmıştır. Batı'nın (2006) "Elektronik Bilgi Kaynaklarında Maliyet-Yarar Analizi: Orta Doğu Teknik Üniversitesi Üzerine Bir Değerlendirme" adlı tez çalışmasında ODTÜ elektronik kaynaklar koleksiyonu içinde ScienceDirect, EbscoHost ve Web of Science veri tabanları değerlendirilerek, elektronik bilgi kaynaklarının zaman içinde ODTÜ için yüksek maliyetlere ulaştığı ve kullanımının da giderek arttığı sonucu elde edilmiştir.

II.4. Tıp Akademisyenlerinin Bilgisayar Okuryazarlığı

Tıp akademisyenlerinin bilgisayar okuryazarlığı düzeyleri elektronik veri tabanları ve elektronik dergi kullanımlarını doğrudan etkileyebilecek bir faktördür. Çünkü bilgi teknolojilerinin gelişimine paralel olarak elektronik hizmetler de geliştirilmektedir. Ve bu hizmetlerden faydalanabilmek için bilgi teknolojilerini iyi kullanabilmek, özellikle elektronik veri tabanlarında doğru ve etkin tarama yapmayı beraberinde getirecektir. Bu görüşü destekleyen bir çalışma Majid ve Abazova'nın (1999) çalışmasıdır. Yazarlar, bu çalışmada elektronik bilgi kaynaklarının ve hizmetlerinin kullanımında akademisyenlerin yaşlarının, cinsiyetlerinin ve bilgisayar kullanma becerilerinin önemli faktörler olduğunu belirlemişlerdir (Majid ve Abazova, 1999: 110). Söz konusu çalışmada, bilgisayar okuryazarlığı düzeyleri yüksek olan akademisyenlerin elektronik bilgi kaynaklarını ve hizmetlerini daha çok kullandıkları sonucuna varılmıştır.

II.4.1. Bilgisayar Kullanımı

Renwick (2005: 24) tarafından sağlık alanında yapılan bir çalışmada, sağlık alanındaki akademisyenlerin %97'sinin bilgisayar kullandığı belirlenmiştir. Sağlık alanındaki akademisyenlerin bilgisayar kullanımına ayırdığı süreyi ve kullanım sıklığını da inceleyen Renwick (2005: 24) bu konuda önemli sonuçlara ulaşmıştır. Söz konusu akademisyenlerin %90'ının her gün veya iki günde bir bilgisayar kullandığını belirlemiştir.

Bilgisayar okuryazarlığı düzeylerini etkileyen faktörlerden biri de bu alanda eğitim alıp almamaktır. Detmer ve Friedman'ın (1994: 560) çalışmalarında deneklerin %80'inin bilgisayar kullanımı konusunda eğitim aldıkları belirlenmiş, buna karşılık Hacettepe Üniversitesi İhsan Doğramacı Çocuk Hastanesi'ndeki tıp akademisyenlerine uygulanan anketin sonucunda araştırmaya katılan deneklerin sadece %16.8'inin bilgisayar eğitimi aldığı belirlenmiştir (Yılmaz, 2002: 64).

II.4.2.İnternet Kullanımı

Tıp akademisyenlerinin İnterneti ne amaçla kullandıkları da araştırmalara konu olmuştur. Örneğin, Amerikan Tıp Derneği'ne (AMA- American Medical Association) kayıtlı 2200 doktor üzerinde yapılan bir araştırmada ankete katılan doktorların %80'inin İnternet'i literatür taraması yapmak, elektronik dergilere erişmek, tıp alanındaki genel bilgilere erişmek ve hastalarıyla ilgili bilgileri araştırmak için kullandıkları sonucuna varılmış, kişisel amaçlı olarak en çok e-posta'nın kullanıldığı belirlenmiştir (Casebeer, Bennet, Kristofco, Carillo ve Centor, 2002:36).

Hacettepe Üniversitesi İhsan Doğramacı Çocuk Hastanesi'ndeki tıp akademisyenleri üzerinde yapılan bir araştırmada ise deneklerin %54.5'inin İnterneti e-posta ve literatür taraması için, %40'ının e-posta, literatür taraması, haber grubu ve sohbet için, %5.5'inin hastalar ile iletişim ve e-posta için kullandıkları belirlenmiştir (Yılmaz, 2002: 64).

Tıp akademisyenlerinin İnternet'i kullanma sıklıklarını araştıran çalışmalar da yapılmıştır. Casebeer, Bennet, Kristofco, Carillo ve Centor (2002:36) araştırmalarında deneklerin %80'inin tıbbi bilgileri bulmak amacıyla İnterneti her gün kullandıklarını belirlemişlerdir. Bennett, Casebeer, Kristofco ve Strasser'in (2004:34) araştırmasında ise klinik bilgilere erişmek için deneklerin %23'ünün İnternet'i her gün, %37.2'sinin haftada bir kullandıkları belirlenmiştir.

Tıp akademisyenlerinin İnternet'e nereden bağlandıklarını araştıran çalışmalar da vardır. Norveç'te 1276 doktor üzerinde yapılan bir çalışmada deneklerin %72'sinin İnternet'i kullandığı ve bunların %24'ünün evinden, %24'ünün iş yerinden, geriye kalan %24'ünün ise hem iş yerinden, hem de evinden İnternet'e eriştikleri belirlenmiştir (Nylenna ve Aasland, 2000).

II.5.Tıp Akademisyenlerine Yönelik Kullanıcı Eğitimi

Bilgi teknolojilerinin gelişimiyle birlikte elektronik kaynakların sayısındaki hızlı artış ve bilgi erişim tekniklerindeki gelişmeler her alanda olduğu gibi tıp alanındaki kullanıcılar için de bir eğitim gereksinimi doğurmuş ve bunun sonucunda da kullanıcı eğitimi programları değişen teknoloji ve hizmetlere uygun hale getirilerek geliştirilmeye başlanmıştır. Eğitimin bir bölümü genellikle elektronik dergi ve veri tabanı kullanımının öğretilmesine ayrılmış durumdadır.

Hastane kütüphaneleri için standartlar belirlemek üzere yapılan bir çalışmada bu kütüphanelerin hizmetlerinin tanıtılması için de bir madde bulunmaktadır. Bu maddeye göre tanıtım, kütüphane kaynaklarının ve hizmetlerinin daha çok kullanılması için gerekli temel faktörlerden biri olarak kabul edilmiş ve yapılması gerekenler şöyle sıralanmıştır (Standarts for Hospital Libraries 2002:9):

- Yeni hizmetler ve kaynaklara yönelik duyurular yapmak,
- Yeni hastane personeline, intörlere ve öğrencilere kütüphaneyi tanıtıcı oryantasyon programları düzenlemek,
- Özel konularda bibliyografyalar hazırlamak,
- Mevcut güncel duyuru hizmetlerinin tanıtımını yapmak,
- Farklı kullanıcı gruplarına yönelik tanıtım programları hazırlamak.

Tıp alanındaki kullanıcılara elektronik kaynaklara yönelik ilk kullanıcı eğitimi Amerikan Ulusal Tıp Kütüphanesi olan (NLM- National Library of Medicine) tarafından George Washington Üniversitesi Tıp Merkezi'nde 1970'li yılların başında verilmeye başlanmıştır. MEDLEARN olarak adlandırılan bu programda MEDLINE tanıtılmış, programın ardından yapılan çalışmada programa katılan kullanıcıların MEDLINE'ı kendi başlarına tarama oranlarında artış gözlemlendiği belirlenmiştir. (Fjallbrant ve Malley, 1984: 82, aktaran: Doğan, 2007: 32). Söz konusu çalışma, bir ver tabanının kullanımına yönelik kullanıcı eğitiminin başarıyla sonuçlandığını göstermesi açısından önemlidir.

Tıp kütüphanelerinde kullanıcıların elektronik kaynaklara yönelik eğitimin/tanıtımın ne şekilde verilmesini tercih ettiklerini araştıran Renwick (2005:25-26), akademisyenlerin %91'inin elektronik kaynaklara yönelik tanıtımların yapılmasına gereksinim duyduklarını, %63'ünün elektronik kaynaklara yönelik tanıtımların broşürler yoluyla yapılmasını, %45'inin ise birebir verilen oryantasyon programlarını tercih ettiklerini saptamıştır (aktaran: Doğan, 2007:33).

Sonuç olarak, bazı akademisyenlerin dergilerin basılı versiyonlarını bazılarının ise elektronik versiyonlarını tercih ettiklerini ortaya çıkaran çalışmalar sonucunda bu tercihin akademisyenlerin kişisel zevkleriyle, bilgisayar okuryazarlık düzeyleriyle ve elektronik veri tabanlarına bakış açısıyla ilgili olduğu söylenebilir.

BÖLÜM III

MERSİN ÜNİVERSİTESİ KÜTÜPHANESİ VE KÜTÜPHANENİN TIP AKADEMİSYENLERİNE YÖNELİK HİZMETLERİ

III.1. Mersin Üniversitesi Kütüphanesi

MEÜ Kütüphanesi, Merkez Kampus Kütüphanesi ve Yenişehir Kütüphanesi olmak üzere iki kütüphaneden oluşmaktadır. Yenişehir Kampusu Kütüphanesi Tıp Fakültesi, Eğitim Fakültesi, Mimarlık Fakültesi, Su Ürünleri Fakültesi ve Eczacılık Fakültesi'ne hizmet vermektedir. Mühendislik, Fen-Edebiyat, Güzel Sanatlar Fakülteleri ise Merkez Kampusta yer almakta olup MEÜ Merkez kütüphanesi'nden yararlanmaktadırlar.

III.1.1. Tarihsel Gelişim

MEÜ Kütüphanesi'nin kuruluş çalışmaları, 31 Ağustos 1993 tarihinde Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanı'nın atanmasıyla başlatılmıştır. 31 Aralık 1993 yılında ilk kaynak alımları gerçekleştirilerek 1 Haziran 1994 tarihinden itibaren Metropol İş Merkezi'nin 11. katında 104 m²'lik bir alanda, MEÜ Kütüphanesi olarak hizmet vermeye başlamıştır. Merkez kütüphane anlayışıyla kurulan MEÜ Kütüphanesi, Metropol İş Merkezi'ndeki yerinden, 1996 yılının Eylül ayında Çiftlikköy Kampüsü'ndeki merkezi derslik ve laboratuvar binasında (B Blok) bulunan, 317m²'lik bir alana taşınarak hizmet vermiş, 2003 yılında ise genişletme çalışmalarıyla 1000 m²'lik bir alana kavuşmuştur. 9 Ekim 2001 tarihinde Yenişehir Kampusu C Blokta (2. katta) 600 m²'lik bir alanda Şube Kütüphanesi hizmete açılmıştır. Devam eden süreç içerisinde fiziki alanda yapılan genişletme çalışmalarıyla sürekli bir gelişme kaydedilmiştir (MEÜ web sitesi, 2009).

III.1.2. Temel Ögeler

Aşağıda verilen, MEÜ kütüphanesi ile ilgili bilgiler, MEÜ'nün web sitesinden alınmıştır.

III.1.2.1. Koleksiyon

MEÜ Kütüphanesi sürekli gelişen bir koleksiyona sahip olup koleksiyonunda toplam 60.551 kitap, 898 süreli yayın, 259 sesli kitap, 350 CD ve 1085 yüksek lisans ve doktora tezi bulunmaktadır.

Koleksiyonda ayrıca 31 adet tam metin ve bibliyografik veri tabanı bulunmakta, abone olunan tam metin veri tabanları kapsamında toplam 18.457 adet elektronik dergi ve 45.717 elektronik kitap yer almaktadır. Bu araştırmada MEÜ'de görev yapan tıp akademisyenlerinin veri tabanı ve elektronik dergi kullanım alışkanlıkları üzerinde durulacağından MEÜ Kütüphanesi'nde bulunan tıp alanındaki veri tabanları hakkında bilgiler aktarılacaktır.

III.1.2.2. Personel

MEÜ Kütüphanesi'nde toplam 25 kişi çalışmaktadır. Söz konusu 24 kişiden biri uzman kütüphaneci, Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanı ile birlikte yedisi ise kütüphanecidir. Bunların haricinde, iki şube müdürü, bir şef, bir daktilograf, iki bilgisayar işletmeni, üç sözleşmeli personel ve sekiz destek personeli görev yapmaktadır.

III.1.2.3. Bina

MEÜ Merkez Kütüphanesi, Çiftlikköy Kampusu'nda Yabancı Diller binasının bodrum, giriş ve birinci katında olmak üzere üç katta hizmet vermektedir. Bodrum katında Teknik Hizmetler ve Online Bilgi Erişim birimleri yer almaktadır. Giriş katında kitap salonu, danışma kaynakları salonu, süreli yayınlar ve ödünç verme

birimi yer almaktadır. Birinci katta ise bilgi erişim salonu ve çalışma salonu yer almaktadır. Çalışma salonunun içinde öğrencilerin gruplar halinde çalışabilecekleri 9 çalışma odası yer almaktadır. Ayrıca bu salonda bir de sadece akademisyenlerin kullanabileceği özel okuma ve dinlenme odası bulunmaktadır.

Yenişehir Kampusu Kütüphanesi ise, Eczacılık Fakültesi'ne ait binanın birinci katında yer almakta olup burada Teknik Hizmetler bulunmamaktadır. Kaynaklar kullanıma hazır şekilde Merkez Kütüphane'den Yenişehir Kütüphanesi'ne getirilmektedir. Kütüphane'de yukarıda belirtildiği gibi Tıp, Eğitim, Eczacılık, Mimarlık Fakültelerini ilgilendiren kaynaklar yer almaktadır. Süreli yayınlar, ödünç verme birimi ve bilgi erişim salonu kullanıcılara hizmet vermektedir.

Fiziki alanda yapılan genişletme çalışmalarıyla, Merkez Kütüphane 3000 m²'lik, Yenişehir Kampusu Şube Kütüphanesi 600 m² ve 400 m²'lik Bilgi Erişim Salonlarıyla birlikte toplam 850 oturma kapasitesiyle 4000 m²'lik bir alana ulaşılmıştır.

III.1.2.4. Bütçe

MEÜ Kütüphanesi'nin bütçesi senelik olarak Rektörlük tarafından belirlenmektedir. Bütçenin büyük bir kısmı yeni veri tabanı üyelikleri ve mevcut üyeliklerin yenilenmesi için ayrılmaktadır. Geri kalan kısmı ise kaynak alımı ve çeşitli ihtiyaçların karşılanmasında kullanılmaktadır. MEÜ Kütüphanesinin 2009 yılına ait bütçesi 450.000 YTL'dir. Bu sayının yaklaşık 250.000 YTL'si veri tabanlarına ayrılmıştır.

III.1.2.5. Kullanıcı

MEÜ Merkez Kütüphanesi'nin ve Yenişehir Kampusu Kütüphanesi'nin hizmet verdiği kullanıcı grupları, akademisyenler, öğrenciler ve idari personeldir. MEÜ'nün toplam akademik personel sayısı 1360, İdari personel sayısı 850, öğrenci sayısı 25.723'tür. Akademik personel'in 1090'ı, idari personel'in 372'si, öğrencilerin ise

11.572'si kütüphaneye üyedir. Buradan hareketle, akademik personelin çoğunun, idari personelin ve öğrencilerin yarısından azının kütüphaneye üye olduğu belirtilebilir.

III.1.3. Hizmetler

Aşağıda MEÜ kütüphanesinin verdiği hizmetler hakkında kısaca bilgi verilmiştir.

III.1.3.1. Teknik Hizmetler

Teknik hizmetler, bütün kütüphane materyalinin (kitaplar, süreli yayınlar, danışma kaynakları, tezler, broşürler, görsel ve işitsel kaynaklar vb.) seçiminden okuyucuya sunulmasına kadar geçirdiği işlemlerin tamamıdır.

III.1.3.1.1. Seçim ve Sağlama

MEÜ'nün kullanıcı profiline uygun kaynakların seçimi, satın alınması ve bağış yoluyla sağlanması süreçlerini içerir. Kütüphaneye satın alınacak kitapların seçim işlemi Kasım ve Aralık aylarında tamamlanarak, MEÜ Kütüphanesinin kaynak sağlamaya ayırdığı bütçe doğrultusunda kitap alım işlemleri gerçekleştirilmektedir. Kütüphaneye alınacak yeni veri tabanları ise, yetkili kütüphaneciler tarafından veri tabanlarının alımı için ayrılan bütçe doğrultusunda belirlenmekte ve Veri Tabanı Seçim Komisyonu'nun onayından geçtikten sonra alım işlemleri gerçekleştirilmektedir. Tıp akademisyenlerine yönelik en güncel bilgiyi sunabilmek amacıyla tıp alanında en etkin ve tıp akademisyenlerinin talepte buldukları veri tabanları öncelikle sağlanmaktadır. MEÜ Kütüphanesi Ankos üyesi olduğundan, alınacak veri tabanlarının genellikle Ankos bünyesinde yer almasına özen gösterilmektedir.

III.1.3.1.2. Kataloqlama ve Sınıflama

Satın alma ve bağış yoluyla kütüphaneye sağlanan kaynaklar, Anglo Amerikan Kataloqlama Kuralları II'ye (Anglo American Cataloging Rules II) göre kataloglanmakta ve Kongre Kütüphanesi Sınıflama Sistemine (Library Of Congress Classification System) göre sınıflandırılmaktadır.

III.1.3.2. Kullanıcı Hizmetleri

MEÜ Kütüphanesi Kullanıcı Hizmetleri şu şekilde özetlenebilir :

- Ödünç Verme Hizmeti,
- Süreli Yayınlar Hizmeti,
- Fotokopi ve İnternet Hizmeti,
- Danışma, Rehberlik ve Referans Hizmeti,
- Görme Engelliler için özel bilgisayar, yazıcı ve sesli kitap hizmetleri.

MEÜ Kütüphanesi'nde, kütüphaneyi ve kütüphane hizmetlerini tanıtan oryantasyon programları düzenlenmektedir. Birinci sınıf Tıp Fakültesi öğrencilerine yönelik elektronik veri tabanlarının kullanımını içeren kullanıcı eğitimi verilmektedir. Ayrıca akademisyenler için elektronik kaynaklara yönelik eğitim de sunulmaktadır.

III.1.3.2.1. Ödünç Verme / Dolaşım Hizmeti

Ödünç verme hizmeti kapsamında, öğrenciler, akademik ve idari personel kütüphane kaynaklarını ödünç alabilmektedir. Öğrenciler en fazla 3 kitabı 10 gün süreyle, idari personel en fazla 3 kitabı 15 gün süreyle ve akademik personel ise en fazla 5 kitabı 20 gün süreyle ödünç alabilmektedir.

III.1.3.2.2. Danışma Hizmeti

Danışma hizmeti kapsamında kullanıcılardan gelen her türlü soru cevaplandırılmaktadır. Kütüphane salonunda bir danışma masası yer almakta ve burada tüm kütüphaneciler haftada bir kez danışma hizmeti vermektedir. Danışma hizmeti kapsamında kullanıcılardan gelen, kütüphane kullanımı ile ilgili her türlü soru cevaplandırılmaktadır.

III.1.3.3. Elektronik Hizmetler

III.1.3.3.1. Elektronik Danışma Hizmeti

Elektronik danışma hizmetinin başında kullanıcılara elektronik veri tabanlarından tarama yapmaları konusunda destek sağlamak gelmektedir. Bu hizmet çerçevesinde kullanıcıların e-posta ya da telefon aracılığıyla sordukları sorular cevaplandırılmaktadır. Ayrıca MEÜ Kütüphanesi'nin 2009 yılı Eylül ayında başlattığı bir uygulama ile Windows Live Messenger üzerinden kullanıcılardan gelen anlık ileti niteliğindeki sorular anında cevaplandırılmaktadır. Bu uygulama ile kullanıcılar, veri tabanlarıyla ya da kütüphane hizmetleriyle ilgili herhangi bir sorunla karşılaştıklarında anında sorularına cevap bulabilmektedir.

Kullanıcılara web sayfası aracılığıyla veri tabanları deneme erişimi duyuruları yapılmaktadır. Bu veri tabanlarının nasıl kullanıldığı hakkında bilgiler de Web sayfasına koyulmaktadır. Ayrıca bu veri tabanlarının kullanımı konusunda gelen telefon ya da e-postalar aracılığıyla kullanıcıların soruları yanıtlanmaktadır.

III.1.3.3.2. Elektronik Kütüphanelerarası Ödünç Verme Hizmeti

Tüm üye üniversite kütüphanelerinin kütüphanelerarası ödünç alıp verme işlemleri, 2009 yılı başlarından beri uygulanan KITS programı aracılığıyla ANKOS'un Web sayfası üzerinden gerçekleştirilmektedir. MEÜ Kütüphanesi bu program aracılığıyla kütüphanelerarası ödünç verme işlemlerini gerçekleştirmektedir.

III.1.3.3.3. ISBN/ ISSN Alma İşlemleri

MEÜ'nün yayıncısı olduğu kitap veya dergilerin Uluslararası Standart Kitap/Dergi Numaraları (ISBN, ISSN) Kültür Bakanlığının Web sayfası üzerinden üyelik esasına dayanılarak MEÜ Kütüphanesi tarafından alınmaktadır.

III.1.4. Veri Tabanları

MEÜ Kütüphanesinin tıp alanıyla ilişkili 20 adet elektronik veri tabanı bulunmaktadır. Bunlar tam metin ve bibliyografik veri tabanları olarak sınıflandırılarak bu başlıklar altında değerlendirilmiştir.

III.1.4.1. Tam Metin Veri Tabanları

MEÜ Kütüphanesi tarafından erişime açılan, tıp alanıyla ilişkili 17 adet tam metin veritabanı bulunmaktadır. Bu veri tabanlarından 13'ü abonelik yoluyla, 2'si ULAKBİM aracılığıyla diğer 2'si ise serbest erişimli olarak erişime açılmaktadır.

ALPSP-ALJC (Association Learned of Professional Society Publishers):

53 üye yayınevini, 700'den fazla dergisini içermekte olan bu veri tabanı; arkeoloji, tarih, dil bilimi, sanat, hukuk, tıp, din, felsefe, bilim, sosyal bilimler ve teknoloji gibi çeşitli alanlardaki makalelere tam metin erişim sağlar.

ANNUAL REVIEWS

Değişik disiplinlerde 32 adet dergiyi bünyesinde bulundurur. Annual Reviews yayınları, her bilim dalında temel referans kaynağı niteliğinde olup, bilim

dünyasındaki son gelişmeleri sunar. Veritabanı; yayınlarını 3 kategoriye ayırmıştır. Bunlar;

1-Biomedical Sciences,

2-Physical Sciences,

3-Social Sciences

BMJ JOURNALS ONLINE COLLECTION

Sağlık bakımı yönetiminden nörolojiye kadar geniş bir yelpazeyi kapsamakta olan veri tabanı 27 adet tıp dergisine tam metin erişim sağlamaktadır.

BMJ CLINICAL EVIDENCE

Bu veritabanı, kanıta dayalı tıbbi bilgiler içermektedir. Yaygın klinik müdahalelerin etkileri konusunda sürekli güncelleştirilen uluslararası bir bulgu kaynağıdır. Hastalığın bir özeti ile bu hastalığa yönelik koruyucu ve tedavi müdahalelerinin yararları ve zararları konusunda bilgiler içerir.

DIRECTORY OF OPEN ACCESS JOURNALS (DOAJ)

2009 bilimsel dergiye serbest erişim sağlamaktadır. Koleksiyonundaki 192 dergi tıp alanındadır.

FREE MEDICAL JOURNALS

Tıp alanıyla ilgili 1450 derginin tam metnine serbest erişim sağlayan bir veri tabanıdır.

EBSCOHOST

Altında çeşitli veritabanlarını barındırmaktadır. Fen bilimleri, sosyal bilimler ve tıp bilimleri alanında çeşitli tam metin dergiler sunan bir veritabanıdır. Başta gelen veri tabanları şunlardır:

Academic Search Premier, 4.700'e yakın tam metin dergi; Business Source Premier, 1.200' e yakın tam metin dergi; Computer Source, 300'den fazla tam metin dergi; Eric, 2.200'den fazla tam metin dergi; Masterfile Premier, 2.000'den fazla tam metin dergi; Health Source, 550'den fazla tam metin dergi; Professional Development Collection (PDC), 550'den fazla tam metin dergi; Psychology & Behavioral Sciences Collection, 550'den fazla tam metin dergi; Religion & Philosophy Collection, 300'den fazla tam metin dergi içermektedir. Bu veri tabanında tıp bilimleri ile ilgili 550'den fazla tam metin dergi yer almaktadır.

MD CONSULT

Bir tıp veri tabanıdır. Klinik bilgilerine yer veren ve her tıp disiplininden kitap ve yayınların tanıtıldığı, hasta değerlendirilmesinde, tanıda ve hasta yönetiminde kanıta dayalı bilgileri içeren ve sürekli güncellenen bir veri tabanıdır. 96 tam metin dergiyi ve 51 adet e-kitabı bünyesinde barındırır.

OVID-LWW

270'in üzerinde Lippincott Williams and Wilkins (LWW) dergisini içermektedir. Genel konulu tıp dergilerinin yanı sıra, tıpta uzmanlık dalları üzerine yazılan dergileri ve hemşirelik dergilerini de kapsamaktadır.

OXFORD JOURNALS ONLINE

Fen bilimleri, sosyal bilimler, teknoloji, sağlık bilimleri, sanat ve beşeri bilimler alanında 196 dergiye tam metin erişim sağlamaktadır. Bu dergilerden 40 tanesi tıp konusundadır.

SAGE PREMIER

İletişim, eğitim, kriminoloji, hemşirelik ve sağlık bilimleri, siyaset, psikoloji, sosyoloji, kentsel araştırmalar, şehir planlaması konularında 483 adet dergiye tam metin erişim olanağı sunmaktadır.

SCIENCE DIRECT

Fen bilimleri, teknoloji ve tıp bilimleri konularında 2034 adet dergiye tam metin erişim sağlayan bir veritabanıdır.

SCIENCE ONLINE

American Association Advancement of Science (AAAS) tarafından 1883'ten beri yayınlanmakta olan Science Online; disiplinlerarası haftalık bir bilim dergisidir. Science Online veri tabanı; fen bilimleri, sosyal bilimler ve tıp alanlarında tam metin makale sunmakta olup, 1997 yılına kadar arşiv erişimi sağlamaktadır.

SPRINGER & KLUWER

Fen bilimleri, sosyal bilimler ve tıp bilimleri konularında 1270 adet tam metin dergiyi bünyesinde bulundurmaktadır.

TAYLOR & FRANCIS

Sosyal ve beşeri bilimler, fen bilimleri, tıp, eczacılık, biyoloji alanlarında toplam 1165 adet dergiye tam metin erişim sağlamaktadır.

UPTODATE

Tıp ve ilişkili disiplinlerde kanıta dayalı, klinik bilgilerin yer aldığı, danışma kaynaklı bir veri tabanıdır.

WILEY INTERSCIENCE-BLACKWELL SYNERGY

Fen bilimleri, teknoloji ve tıp bilimleri konularında 1000'in üzerinde dergiye, 18 danışma kaynağına tam metin erişim sağlayan bir veritabanıdır. Wiley, Blackwell Synergy veri tabanı ile birleşerek tek bir ara yüzden erişim imkanı sunmaktadır.

III.1.4.1.1. Kullanım İstatistikleri

Tablo 2 Tam Metin Veri Tabanlarının Kullanımlarının Yıllara Göre Dağılımı

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Wiley	2569	4335	5071	5448	5885	71350	105.884
EbscoHost	-	-	-	-	-	28540	57.438
Springer-Kluwer	-	-	-	5180	-	8911	10.141
Uptodate	-	-	-	-	-	2829	6.350
MDConsult	-	-	-	-	-	-	4.284
Taylor&Francis	-	-	-	2792	-	4663	3.359
Sage Premier	-	-	-	1580	3756	4092	3.220
BMJ Journals	-	-	-	-	-	-	1.758
Ovid LWW	-	-	-	2182	5790	1148	583
ALPSP-ALJC	-	-	-	-	-	290	350
BMJ Clinical Evidence	-	-	-	-	-	-	136
Blackwell	-	-	-	13259	15081	-	

Yukarıda MEÜ Kütüphanesi'nin abone olduğu tam metin tıp veri tabanlarının kullanım istatistiklerine yer verilmiştir. İstatistik alınan veri tabanı ara yüzleri kullanıcıya göre bir ayırım yapmaya olanak vermediğinden istatistikler sadece Tıp Fakültesini değil Üniversite'nin tüm Fakülte ve Yüksekokullarını yansıtmaktadır.

Tam metin veri tabanlarının kullanım istatistikleri incelendiğinde, Wiley'in 2009 yılında 105.884 kullanım ile üniversite içinde en çok kullanılan veri tabanı olarak açık farkla öne çıktığı görülmektedir. EbscoHost ise 57.438 kullanım ile ikinci sırada yer almaktadır. Üçüncü sırada, 10.141 kullanım sayısı ile Springer Kluwer yer alırken, dördüncü sırada 6.350 kullanım sayısı ile Uptodate, beşinci sırada 4.284 kullanım sayısı ile MDConsult, altıncı sırada 3.359 kullanım ile Taylor&Francis, yedinci sırada 3.220 kullanım sayısı ile Sage Premier, sekizinci sırada 1.758 kullanım sayısı ile BMJ Journals, dokuzuncu sırada 583 kullanım sayısı ile Ovid, onuncu sırada 350 kullanım sayısı ile ALPSP-ALJC yer alırken, BMJ Clinical Evidence en düşük kullanım sayısı olan 136 ile dikkat çekmektedir (bkz.:Tablo 2).

Yıllara göre kullanım sayılarını karşılaştıracak olursak, Wiley'in kullanımı 2003 yılından 2009 yılına kadar sürekli bir artış göstermiştir. Wiley'in 2007 yılında kullanım sayısı 5885 iken 2008 yılında bu sayının 71.350'ye ve 2009 yılında 105.884'e yükselmesinin nedeninin, 2008 yılında Wiley ile Blackwell Synergy veri tabanlarının Wiley'in çatısı altında birleşmelerinden kaynaklandığı belirtilebilir. Wiley veri tabanının diğer veri tabanlarına oranla çok daha fazla kullanılıyor olması Wiley'nin çok disiplinli bir veri tabanı olmasına ve dolayısıyla tüm kampüs tarafından kullanılmasına bağlanabilmektedir. Blackwell Synergy'nin 2006 ve 2007 yıllarında en çok kullanılan veri tabanı olduğu görülmektedir. Wiley ve Blackwell'den sonra kullanımında artış görülen diğer veri tabanları ise, EbscoHost, Springer-Kluwer, Uptodate ve ALPSP-ALJC'dir. Kullanımında azalma görülen veri tabanları ise Taylor&Francis, Sage Premier ve Ovid'dir. Ovid'in kullanımında 2006 yılına göre 2007 yılında büyük bir artış olmuş, ancak 2008 ve 2009 yıllarında ciddi bir düşüş yaşanarak 5.790'dan (2007) 1.148'e (2008) ve 1.148'den de 583'e (2009) gerilemiştir. Ovid'in kullanımında beliren bu ciddi dalgalanmalar, veri tabanı kullanıcılarının taramalarını diğer veri tabanlarını kullanarak gerçekleştirmesiyle açıklanabilmektedir.

III.1.4.2. Bibliyografik Veri Tabanları

MEÜ Kütüphanesi tarafından erişime açılan tıp alanıyla ilişkili 2 adet bibliyografik veri tabanı bulunmaktadır. Bunlar WOS ve MEDLINE veri tabanlarıdır.

WEB OF SCIENCE (WOS)

Etki faktörü yüksek olan 8700 dergiyi indekslemektedir. Veri tabanı, tıp konusunu içeren Science Citation Index'in (1900-) yanısıra, Social Sciences Citation Index (1956-) ve Arts & Humanities Citation Index'i (1975-) de kapsamaktadır.

MEDLINE

1966'dan günümüze tıp ve ilgili alanlardaki bibliyografik künyeleri kapsamaktadır. MEDLINE, Index Medicus, International Nursing Index ve Index to Dental Literature'ı kapsamına almaktadır. MEDLINE'ı lisanslı olarak erişime açan birçok sağlayıcı bulunmaktadır (Kiley, 2003:56 ; Küyük,1996 :29). MEÜ Kütüphanesi, MEDLINE'nın EbscoHost ve Ovid versiyonlarına erişim sağlamaktadır.

III.1.4.2. Kullanım İstatistikleri

Tablo 3 Web Of Science Veri Tabanının Kullanımının Yıllara Göre Dağılımı

Veri Tabanı	2006	2007	2008	2009
Web Of Science	-	19.307	19.263	18.746

Yukarıda MEÜ Kütüphanesi'nin abone olduğu Web Of Science bibliyografik veri tabanının kullanım istatistiklerine yer verilmiştir. İstatistik alınan veri tabanı ara yüzleri kullanıcıya göre bir ayırım yapmaya olanak vermediğinden istatistikler sadece Tıp Fakültesi'ni değil Üniversite'nin tüm Fakülte ve Yüksekokullarını

yansıtmaktadır. MEDLINE hem bibliyografik hem de serbest erişimli bir veritabanı olduğundan bu veri tabanına ait kullanım istatistikleri sunulamamıştır.

MEÜ Kütüphanesi'nin abone olduğu veri tabanlarından Web of Science'ın kullanım istatistiklerine erişilebilmiştir. Web of Science'ın kullanım istatistikleri incelendiğinde kullanım sayısının, 2007 yılında 19.307 , 2008 yılında 19.263'e 2009 yılında ise 18.746'ya düşerek, sayıda sürekli bir azalma olduğu görülmektedir (bkz.:Tablo 3). Özellikle 2009 yılında görülen Web of Science'ın kullanımındaki bu azalmanın sürekliliğini önlemek amacıyla veri tabanının kütüphane tarafından etkin tanıtımı gerekmektedir.

III.1.4.3. Serbest Erişimli Veri Tabanları Ve Kullanım İstatistikleri

MEÜ Kütüphanesinin abonelik yoluyla erişim sağlamadığı veri tabanları, serbest erişimli veri tabanları olarak değerlendirilmektedir. Medline, Aidsline, Ulakbim Tıp Veri Tabanı ve Turkish Medline serbest erişimli veri tabanları arasında yer almaktadır. Bu veri tabanlarının kullanım istatistikleri alınamamaktadır.

III.1.5. Tıp Akademisyenlerine Yönelik Hizmetler

Tıp akademisyenleri gereksinim duydukları bilgiye en kısa zamanda ve en doğru şekilde erişmek isterler. Tıp akademisyenleri aynı zamanda en güncel bilgiye erişmek isterler. Dolayısıyla kütüphanede tıp akademisyenlerine verilen hizmet de hem kısa sürede verilmeli, hem de en güncel verileri sunmalıdır.

MEÜ Kütüphanesi de bu amaçları ilke edinerek hizmet vermektedir. Tıp akademisyenlerine yönelik en güncel bilgiyi sunabilmek amacıyla tıp alanında etkin ve tıp akademisyenlerinin talepte buldukları veri tabanları öncelikle sağlanmaktadır. Kütüphaneye sağlanan veri tabanları hakkında bilgilendirme kılavuzları hazırlanarak kütüphanenin web sitesine koyulmakta ve bu bilgiler ayrıca tüm tıp akademisyenlerinin e-posta adreslerine gönderilmektedir. Veri tabanları ile ilgili elektronik posta yoluyla ya da telefonla gelen her türlü soruya en kısa zamanda

cevap verilmektedir. Ayrıca danışma kütüphanecisi tarafından Windows Live Messenger kullanılarak verilen çevrimiçi bilgi erişim hizmetiyle gelen sorular da anında cevaplandırılmaktadır.

BÖLÜM IV

MERSİN ÜNİVERSİTESİ TIP AKADEMİSYENLERİNİN ELEKTRONİK DERGİ VE VERİ TABANLARI KULLANIMINA YÖNELİK ANKETTEN ELDE EDİLEN BULGULAR VE YORUM

Araştırmamız MEÜ Tıp Fakültesi ve Tıp Fakültesi Hastanesi'nde yürütülmüştür. Yöntem ve Veri Toplama Teknikleri bölümünde de belirtildiği gibi araştırmaya katılan akademisyenler unvanlarına göre tabakalı örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Araştırma kapsamında uygulanan anketin örnekleme 165 olmasına rağmen, ankete toplam 128 akademisyen katılmıştır. Akademisyenlerin ankete katılım yüzdesi toplam %31'dir. Araştırmanın evrenini oluşturan MEÜ Tıp Fakültesi akademisyenlerinin sayısı 416'dır (bkz.: Tablo 4). Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi İstatistik Bölümü Öğretim Üyesi Doç. Dr. Cemal Atakan'ın önerisi ile araştırmamızın örnekleminde yer alan 1 öğretim görevlisi, sonuçların değerlendirilmesi aşamasında araştırma görevlileri kategorisinde değerlendirilmiştir. Örnekleminizde yer alan 1 uzman ise kendi isteğiyle ankete katılmamıştır (bkz.: Tablo 4). Bulgular ile birlikte Doğan'ın (2007) Hacettepe Üniversitesi'nde (H.Ü) tıp akademisyenlerine yönelik olarak yaptığı araştırmanın sonuçları karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir.

Tablo 4: MEÜ Tıp Fakültesi Akademisyenlerinin Unvanlarına göre Dağılımı

Akademik Unvan	Sayı	Katılımcı Sayısı	Katılım
Profesör Dr.	37	12	% 32,4
Doçent Dr.	93	29	% 31,1
Yrd. Doç. Dr.	46	15	% 32,6
Uzman	1	0	% 0
Öğretim Görevlisi	3	1	% 33,3
Arş. Gör.	236	71	% 30,5
Toplam	416	128	% 31,0

Doğan'ın çalışmasındaki Hacettepe Üniversitesi (H.Ü.) Tıp Fakültesi öğretim elemanlarının unvanlara göre dağılımı, araştırmaya katılan öğretim elemanı sayısı ve katılım yüzdesi aşağıda sunulmuştur.

Tablo 5: H.Ü. Tıp Fakültesi Akademisyenlerinin Unvanlarına göre Dağılımı

Akademik Unvan	Sayı	Katılımcı Sayısı	Katılım Yüzdesi
Profesör Dr.	300	32	%10,7
Doçent Dr.	113	20	%17,7
Yrd. Doç. Dr.	33	4	%12,1
Uzman	25	4	%16,1
Öğretim Görevlisi	81	13	%16,1
Arş. Gör.	539	69	%12,9
Toplam	1091	142	%13,1

H.Ü. Tıp akademisyenlerinin sayısı MEÜ tıp akademisyenlerinin sayısı ile karşılaştırıldığında; H.Ü.'de görev yapan tıp akademisyeni sayısının MEÜ'dekilerin iki katından fazla olduğu görülmüştür. H.Ü.'de katılım yüzdesi %13,1 iken MEÜ'de %31'dir. MEÜ'nün katılım yüzdesinin H.Ü'ye göre daha yüksek olduğu görülmekte bu da çalışmamızdaki örneklem sayısının evreni temsil etme gücünün daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Ankete ilişkin bulguları değerlendirmeden önce MEÜ Tıp Fakültesi'nde bulunan bölümleri incelemek gerekmektedir.

IV.1. Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Bölümleri

MEÜ Tıp Fakültesi'nde Temel Tıp Bilimleri, Cerrahi Tıp Bilimleri ve Dahili Tıp Bilimleri olmak üzere toplam üç ana bölüm bulunmaktadır. Bu bölümler altında toplam 38 Anabilim Dalı yer almaktadır.

MEÜ Tıp Fakültesi'nde görev yapan öğretim elemanlarının, üç Ana Bölüm içinde bağlı oldukları anabilim dalları ve unvanları itibarıyla sayıları Tablo 6'da gösterilmiştir.

Çalışmamızı desteklemek amacıyla MEÜ Tıp Fakültesi'nde uygulanan anket, evreni oluşturan 416 öğretim elemanından 128'i üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Ankete katılan 128 öğretim elemanının 12'si profesör, 29'u doçent, 15'i yardımcı doçent, 1'i öğretim görevlisi ve 71'i ise araştırma görevlisidir. Anket her Ana Bilim Dalında yer alan ve rasgele seçilen öğretim elemanlarına teker teker dağıtılarak uygulanmıştır.

Tablo 6 MEÜ Tıp Fakültesinde Görev Yapan Öğretim Elemanlarının Sayısı

Öğretim Elemanlarının Bağlı Oldukları Bölümler	Öğretim Elemanlarının Unvanları İtibariyle Sayıları						
	PROF.	DOÇ.	YRD. DOÇ	ÖĞ.GÖR.	AR.GÖR.	UZM	TOPLAM
TEMEL TIP BİLİMLERİ							
Anatomi	1	2	1	-	-	-	4
Biyofizik	1	2	-	-	-	-	3
Biyoistatistik	-	1	1	3	-	-	5
Fizyoloji	1	1	2	-	1	-	5
Histoloji ve Embriyoloji	1	2	1	-	2	-	6
Tıbbi Biyokimya	3	2	1	-	10	-	16
Tıbbi Biyoloji ve Genetik	1	2	3	-	-	-	6
Tıbbi Mikrobiyoloji	3	2	-	-	5	-	10
Toplam	11	14	9	3	18	-	55
DAHİLİ TIP BİLİMLERİ	PROF.	DOÇ.	YRD.	ÖĞR.	ARŞ.	UZM	TOPLAM
Aile Hekimliği	-	1	-	-	4	-	5
Acil Tıp	-	1	1	-	10	-	12
Adli Tıp	-	2	1	-	2	-	5
Çocuk Ruh Sağlığı	-	1	-	-	4	-	5
Çocuk Hastalıkları	2	5	4	-	19	1	31
Dermatoloji	1	5	-	-	7	-	13
Farmakoloji	1	-	1	-	3	-	5
Fiziksel Tıp,Rehabilitasyon	-	4	1	-	8	-	13
Göğüs Hastalıkları	2	3	1	-	7	-	13
Halk Sağlığı	-	2	3	-	-	-	5
İç Hastalıkları	2	4	1	-	17	-	24
Kardiyoloji	2	2	2	-	13	-	19
Enfeksiyon Hastalıkları	1	2	1	-	5	-	9
Nöroloji	1	2	2	-	8	-	13
Nükleer Tıp	-	-	1	-	1	-	2
Psikiyatri	-	3	1	-	6	-	10
Radyoloji	-	3	1	-	10	-	14
Toplam	12	40	21	-	124	1	198
CERRAHİ TIP BİLİMLERİ	PROF.	DOÇ.	YRD.	ÖĞR.	ARŞ.	UZM	TOPLAM
Anesteziyoloji ve	1	6	-	-	19	-	26
Çocuk Cerrahisi		2	1	-	1	-	4
Genel Cerrahi	1	5	2	-	9	-	17
Göğüs Cerrahisi		2	1	-	3	-	6
Göz Hastalıkları		4	1	-	8	-	13
Kadın Hastalıkları ,Doğum	2	4	1	-	14	-	21
Kalp-Damar Cerrahisi		3	1	-	6	-	10
Kulak-Burun-Boğaz	4	-	1	-	6	-	11
Nöroşirürji	1	1	2	-	5	-	9
Ortopedi ve Travmatoloji	1	4	1	-	6	-	12
Patoloji		4	3	-	4	-	11
Plastik,Rekonstrüktif Estetik	1	1	2	-	6	-	10
Üroloji	3	3	-	-	7	-	13
Toplam	14	39	16	-	94	-	163
Genel Toplam	37	93	46	3	236	1	416

Tablo 6’da görüldüğü gibi, Temel Tıp Bilimleri Bölümü’nde sekiz Ana Bilim Dalı içinde 11’i profesör, 14’ü doçent, 9’u yardımcı doçent, 3’ü öğretim görevlisi, 18’i araştırma görevlisi olmak üzere toplam 55 öğretim elemanı bulunmaktadır.

Dahili Tıp Bilimleri Bölümü’nde ise 17 Ana Bilim Dalı içinde 12’si profesör, 40’ı doçent, 21’i yardımcı doçent, 1’i uzman, 124’ü araştırma görevlisi olmak üzere toplam 198 öğretim elemanı bulunmaktadır.

Cerrahi Tıp Bilimleri Bölümü’nde 13 Ana Bilim Dalı içinde 14’ü profesör, 39’u doçent, 16’sı yardımcı doçent, 94’ü araştırma görevlisi olmak üzere toplam 163 öğretim elemanı bulunmaktadır.

IV.2. MEÜ. Tıp Fakültesi Akademisyenlerinin Görev Süreleri

Katılımcıların MEÜ Tıp Fakültesi’nde görev yapma süreleri incelendiğinde %64,1’inin 0-5 yıl, %26,6’sının 6-10 yıl, %9,4’ünün ise 10 yıl veya daha uzun süredir görev yaptıkları görülmektedir (bkz.: Tablo 7). Doğan’ın (2007: 45) çalışmasındaki H.Ü. Tıp Fakültesi akademisyenlerinin görev süreleriyle bir karşılaştırma yapacak olursak; H.Ü. Tıp akademisyenlerinin %47,9’unun 0-5 yıl, %15,5’inin 5-10 yıl, %36,6’sının ise 10 yıl veya daha uzun süredir görev yaptıkları görülmektedir. Buradan H.Ü. ve MEÜ tıp akademisyenlerinin büyük bir kısmının 0-5 yıl arasında görev yaptıkları anlaşılmaktadır. Görev sürelerinin her iki çalışmada da az çıkmasının nedeni, araştırma görevlilerinin katılım oranının diğer akademisyenlerden daha fazla olmasıyla açıklanabilir.

Anketteki (2.Soru) “MEÜ Tıp Fakültesi’nde ne kadar zamandan beri görev yapmaktasınız?” sorusuna ilişkin bilgileri içeren Tablo aşağıda verilmiştir.

Tablo 7: Akademisyenlerin Çalışma Sürelerinin Unvanlarına Göre Dağılımı

Unvan	Çalışma Süresi				
		0 – 5 yıl	6 – 10 yıl	>10 yıl	Toplam
Profesör Dr.	Sayı	1	2	9	12
	Yüzde	8,3	16,7	75,0	100,0
Doçent Dr.	Sayı	1	25	3	29
	Yüzde	3,4	86,2	10,3	100,0
Yrd. Doç. Dr.	Sayı	9	6	0	15
	Yüzde	60,0	40,0	,0	100,0
Arş. Gör.	Sayı	71	1	0	72
	Yüzde	98,6	1,4	,0	100,0
Toplam	Sayı	82	34	12	128
	Yüzde	64,1	26,6	9,4	100,0

Akademisyenlerin MEÜ Tıp Fakültesi'ndeki görev sürelerini unvanlarına göre inceleyecek olursak, profesörlerin %8,3'ü 0-5 yıl, %16,7'sinin 6-10 yıl, %75'inin 10 yıl ve üzerinde; doçentlerin %3,4'ünün 0-5 yıl, %86,2'sinin 6-10 yıl, %10,3'ünün 10 yıl ve üzerinde; yardımcı doçentlerin %60'mın 0-5 yıl, %40'mın 6-10 yıl, araştırma görevlilerinin ise %98,6'sının 0-5 yıl, %1,4'ünün 6-10 yıl görev yaptıkları görülmektedir (bkz.: Tablo 7).

Doğan'ın (2007) çalışmasında tıp akademisyenlerinin çalışma sürelerinin unvana göre bir incelemesi yapılmadığından karşılaştırmalı bir değerlendirme mümkün olmamıştır.

IV.3. Akademisyenlerin Ev ve/veya İşyerinde Bilgisayar Olanakları

Anketteki (9.Soru) “Evde ve/veya işyerinizde kütüphanenin abone olduğu elektronik veritabanlarını ve elektronik dergileri kolayca kullanabileceğiniz bilgisayarınız ve yazıcınız var mı?” sorusuna ilişkin bilgileri içeren tablo aşağıda verilmiştir.

Tablo 8 : Akademisyenlerin Evde ve/veya işyerlerinde Bilgisayar ve Yazıcılarının Olup Olmamasının Unvanlarına Göre Dağılımı

Unvan	Ev ve/veya İşyerinde Bilgisayar Olanakları			
		Var	Yok	Toplam
Profesör Dr.	Sayı	12	0	12
	Yüzde	100,0	0	100,0
Doçent Dr.	Sayı	26	1	27
	Yüzde	96,3	3,7	100,0
Yrd. Doç. Dr.	Sayı	11	1	12
	Yüzde	91,7	8,3	100,0
Arş. Gör.	Sayı	56	15	71
	Yüzde	78,9	21,1	100,0
Toplam	Sayı	105	17	122
	Yüzde	86,1	13,9	100,0

Araştırmaya katılan akademisyenlerin %86,1'inin (105) evde ve/veya işyerinde bilgisayarı varken, %13,9'unun (17) yoktur. Toplam 17 akademisyenin evde ve/veya işyerinde bilgisayarı bulunmamaktadır. Bu sayının 15'ini araştırma görevlileri , 1'ini doçent, 1'ini ise yardımcı doçent oluşturmaktadır (bkz.: Tablo 8). Evde veya işyerinde bilgisayar olanaklarına sahip olmayanların büyük çoğunluğunu araştırma görevlileri oluşturmaktadır. Bu durum araştırma görevlilerinin elektronik dergi ve veritabanlarını etkin kullanmalarını doğrudan etkileyecektir.

Doğan'ın (2007: 49) çalışmasındaki veriler, H.Ü. Tıp akademisyenlerinin %92,3'ünün evde ve/veya işyerinde bilgisayarlarının olduğunu gösterirken, sadece %7,7'sinin bulunmadığını işaret etmektedir. Her iki araştırmanın sonucunda da, akademisyenlerin büyük çoğunluğunun ev ve/veya işyerlerinde bilgisayar olanaklarına sahip oldukları görülmektedir. Bu durum, veri tabanlarının kullanılmasının önünde bir engel teşkil etmemektedir.

IV.4. Akademisyenlerin Bilgisayar Kullanma Durumları

Üçüncü anket sorusu olan “Bilgisayar kullanıyor musunuz?” a verilen yanıtlara göre, çalışmaya katılan akademisyenlerin tamamı bilgisayar kullanmaktadır. Katılımcıların tümü bilgisayar kullandıklarını beyan ettiklerinden, ankette yer alan “Eğer bilgisayar kullanmıyorsanız bunun nedeni nedir?” sorusunun (6. soru) önemi kalmamıştır.

IV.5. Akademisyenlerin Bilgisayar Kullanma Düzeyleri

Ankette (4.soru) “Bilgisayar kullanıyorsanız kullanım düzeyinizi nasıl değerlendirirsiniz? sorusuna ilişkin verileri içeren tablo aşağıda verilmiştir.

Tablo 9 : Akademisyenlerin Bilgisayar Kullanma Düzeylerinin Unvanlarına Göre Dağılımı

Unvan	Bilgisayar Kullanma Düzeyi					
		Çok İyi	İyi	Orta	Kötü	Toplam
Profesör Dr.	Sayı	2	7	3	0	12
	Yüzde	16,7	58,3	25,0	,0	100,0
Doçent Dr.	Sayı	1	18	10	0	29
	Yüzde	3,4	62,1	34,5	,0	100,0
Yrd. Doç. Dr.	Sayı	3	11	1	0	15
	Yüzde	20,0	73,3	6,7	,0	100,0
Arş. Gör.	Sayı	6	31	31	4	72
	Yüzde	8,3	43,1	43,1	5,6	100,0
Toplam	Sayı	12	67	45	4	128
	Yüzde	9,4	52,3	35,2	3,1	100,0

Araştırmaya katılan akademisyenlerin %9,4’ü (12) bilgisayar kullanım düzeylerini çok iyi, %52,3’ü (67) iyi, %35,2’si (45) orta ve %3,1’i (4) kötü olarak belirtmişlerdir.

Tıp akademisyenlerinin bilgisayar kullanım düzeyleri unvana göre incelendiğinde bilgisayar kullanım düzeylerini kötü olarak belirtenlerin tamamının araştırma görevlileri olduğu görülmektedir (bkz.:Tablo 9). Bilgisayar kullanma düzeyinin sadece araştırma görevlilerinde kötü olması, araştırma görevlileri için bilgisayar eğitim programlarının düzenlenmesini gerekli kılmaktadır.

Doğan’ın (2007: 46) çalışmasındaki bilgisayar kullanım düzeyleri ile ilgili verileri karşılaştıracak olursak; H.Ü. Tıp akademisyenlerinin %76’sı bilgisayar kullanım düzeylerini “çok iyi” veya “iyi” olarak nitelendirirken, katılımcıların %19,7’si orta, %3,5’i zayıf, %0,7’si ise çok zayıf olduğunu belirtmiştir. H.Ü. ‘deki tıp akademisyenlerinin bilgisayar kullanım düzeyleri unvana göre incelendiğinde;

bilgisayar kullanım düzeylerini zayıf veya çok zayıf olarak belirtenlerin tamamının araştırma görevlilerinden oluşması çalışmamızdaki verilerle benzerlik göstermektedir.

Tablo 10: Akademisyenlerin MEÜ Tıp Fakültesi'ndeki Çalışma Sürelerinin Bilgisayar Kullanma Düzeylerine Göre Dağılımı

Çalışma Süresi	Bilgisayar Kullanma Düzeyi					Toplam
		Çok İyi	İyi	Orta	Kötü	
0 – 5 Yıl	Sayı	8	39	31	4	82
	Yüzde	9,8	47,6	37,8	4,9	100,0
6 – 10 Yıl	Sayı	2	21	11	0	34
	Yüzde	5,9	61,8	32,4	,0	100,0
>10 Yıl	Sayı	2	7	3	0	12
	Yüzde	16,7	58,3	25,0	,0	100,0
Toplam	Sayı	12	67	45	4	128
	Yüzde	9,4	52,3	35,2	3,1	100,0

Araştırmaya katılan akademisyenlerin görev süreleriyle bilgisayar kullanma düzeyleri arasındaki ilişkiye bakılacak olursa; çalışma süresi 0-5 yıl olanların bilgisayar kullanım düzeyleri % 9,8'inin çok iyi, %47,6'sının iyi, %37,8'inin orta, ve %4,9'unun kötü olduğu görülür.

Çalışma süresi 6-10 yıl olanların bilgisayar kullanım düzeyleri %5,9'unun çok iyi, %61,8'inin iyi, %32,4'ünün orta iken; çalışma süresi 10 yıl ve üzerinde olanların bilgisayar kullanım düzeyleri %16,7'sinin çok iyi, %58,3'ünün iyi, %25'inin ise orta düzeyde olduğu görülür (bkz.: Tablo 10).

Doğan'ın (2007:47) çalışmasında ise çalışma süresi 0-5 yıl olanların bilgisayar kullanım düzeyleri % 19,1'inin çok iyi, %47,1'inin iyi, %25'inin orta, ve %7,4'ünün zayıf olduğu; çalışma süresi 6-10 yıl olanların bilgisayar kullanım düzeyleri % 31,8'inin çok iyi, %54,5'inin iyi, %13,6'sının orta, ve %0'mın zayıf olduğu; çalışma süresi 10 yıl ve üzerinde olanların bilgisayar kullanım düzeyleri % 25,8'inin çok iyi, %59,6'sının iyi, %15,4'ünün orta, ve %0'mın zayıf olduğu görülmektedir. Doğan'ın çalışmasıyla bizim çalışmamız arasındaki farklılıkların nedeni olarak H.Ü'nün çok daha eski bir üniversite oluşunu gösterebiliriz.

IV.6. Akademisyenlerin Bilgisayar Kullanım Sıklıkları

Anketteki (5.soru) ‘‘Bilgisayarı ne sıklıkla kullanıyorsunuz?’’ sorusuna ilişkin verileri içeren aşağıdaki tabloda bilgisayar kullanma sıklıklarının unvanlara göre dağılımı sunulmuştur.

Tablo 11 : Akademisyenlerin Bilgisayar Kullanma Sıklıklarının Unvanlarına Göre Dağılımı

Unvan	Bilgisayar Kullanma Sıklığı				Toplam
		Hergün	Haftada Birkaç Kez	Haftada Bir Kez	
Profesör Dr.	Sayı	12	0	0	12
	Yüzde	100,0	,0	,0	100,0
Doçent Dr.	Sayı	29	0	0	29
	Yüzde	100,0	,0	,0	100,0
Yrd. Doç. Dr.	Sayı	15	0	0	15
	Yüzde	100,0	,0	,0	100,0
Arş. Gör.	Sayı	63	7	2	72
	Yüzde	87,5	9,7	2,8	100,0
Toplam	Sayı	119	7	2	128
	Yüzde	93,0	5,5	1,6	100,0

Ankete katılan akademisyenlerin %93’ü (119) hergün bilgisayar kullandığını belirtmiştir. Profesör, doçent ve yardımcı doçentlerin tamamı bilgisayarı hergün kullanıyorum şikkını işaretlemişlerdir. Bilgisayarı haftada bir veya birkaç kez kullananların tamamı araştırma görevlileridir (bkz.: Tablo 11).

Doğan’ın (2007: 48) çalışmasındaki H.Ü. Tıp akademisyenlerinin bilgisayar kullanım sıklıklarının incelenmesiyle, katılımcıların %90,8’inin her gün bilgisayar kullandığı belirlenmiş, haftada bir veya birkaç defa kullananların neredeyse tamamını (haftada bir %1,4; haftada birkaç kez %14,5) çalışmamızdakine benzer şekilde araştırma görevlilerinin oluşturduğu saptanmıştır.

IV.7. Akademisyenlerin Uzaktan Erişim Sistemine Kayıtlı Olma Durumları

Ankette 7.soru olan “MEÜ Kütüphanesi tarafından yürütülen uzaktan erişim sistemine kayıtlı mısınız?” sorusuna ilişkin verileri içeren tablo aşağıda sunulmuştur.

Tablo 12: Akademisyenlerin Uzaktan Erişim Sistemine Kayıtlı Olup Olmamalarının Unvanlarına Göre Dağılımı

Unvan	Uzaktan Erişim Sistemine Kayıt Durumu			
		Kayıtlı	Kayıtlı Değil	Toplam
Profesör Dr.	Sayı	5	7	12
	Yüzde	41,7	58,3	100,0
Doçent Dr.	Sayı	18	11	29
	Yüzde	62,1	37,9	100,0
Yrd. Doç. Dr.	Sayı	7	8	15
	Yüzde	46,7	53,3	100,0
Arş. Gör.	Sayı	3	69	72
	Yüzde	4,2	95,8	100,0
Toplam	Sayı	33	95	128
	Yüzde	25,8	74,2	100,0

MEÜ Kütüphane’sinin sağladığı veri tabanlarına uzaktan erişim sistemine kayıtlı olan akademisyenlerin %41,7’si (5) profesör, %62,1’i (18) doçent, %46,7’si (7) yardımcı doçent ve %4,2’si (3) araştırma görevlisi’dir. Tıp akademisyenlerinin toplamda %25,8’i uzaktan erişim sistemine kayıtlı iken, %74,2’si kayıtlı değildir. Yapılan Ki-Kare testlerinde (%95 güven aralığında $sd=3$, $p=0,000<0,05$ $\chi^2 = 42,539$ olarak hesaplanmıştır) unvan ile uzaktan erişime kayıtlı olma durumu arasında bir farklılık olmadığı görülmüştür (bkz.:Tablo 12).

Doğan’ın (2007) çalışmasında veri tabanlarına uzaktan erişim ile ilgili bir inceleme yapılmadığından karşılaştırmalı bir değerlendirme mümkün olmamıştır.

Tablo 13 : Akademisyenlerin MEÜ Kütüphanesi Uzaktan Erişim Sistemine Kayıtlı Olup Olmamalarının Bilgisayar Kullanma Sıklıklarına Göre Dağılımı

Uzaktan Erişim Sistemine	Bilgisayar Kullanma Sıklığı				
		Hergün	Haftada Birkaç	Haftada Bir Kez	Toplam
Kayıtlı	Sayı	33	0	0	33
	Yüzde	100,0	,0	,0	100,0
Kayıtlı Değil	Sayı	86	7	2	95
	Yüzde	90,5	7,4	2,1	100,0
Toplam	Sayı	119	7	2	128
	Yüzde	93,0	5,5	1,6	100,0

Katılımcıların uzaktan erişim sistemine kayıtlı olup olmamalarının bilgisayar kullanım sıklıklarına olan etkisi de araştırılmış ve bulgular sonucunda, uzaktan erişim sistemine kayıtlı olanların hepsinin bilgisayarı hergün kullanmakta oldukları görülmüştür (bkz.: Tablo 13). Ancak, bilgisayarı hergün kullananların hepsinin uzaktan erişim sistemine kayıtlı olmadığı da görülmektedir. Buradan, bilgisayar kullanım sıklığının uzaktan erişim sistemine kayıtlı olma durumunu etkilemediği anlaşılmaktadır.

IV.8. Elektronik Veri Tabanlarını ve Elektronik Dergileri Kullanma Yöntemleri

Ankette (8.soru) “Elektronik dergi ve veri tabanlarını kullanıyor musunuz?” sorusuna ilişkin verileri içeren tablo aşağıda sunulmuştur. Kullanım durumu unvanlarla ilişkilendirilmiştir.

Tablo 14: Akademisyenlerin E-Veritabanlarını ve E-Dergileri Kullanma Yöntemlerinin Unvanlara Göre Dağılımı

Unvan	Elektronik Veritabanlarını ve Elektronik Dergileri Kullanma Yöntemi					
		Kişisel	Kütüphaneci aracılığıyla	Asistanlar aracılığıyla	Kullanmıyor	Toplam
Profesör	Sayı	11	8	2	0	21
Dr.	Yüzde	52,4	38,1	9,5	0,0	100,0
Doçent	Sayı	29	4	3	0	36
Dr.	Yüzde	80,6	11,1	8,3	0,0	100,0
Yrd. Doç.	Sayı	13	1	0	1	15
Dr.	Yüzde	86,6	6,7	0,0	6,7	100,0
Arş. Gör.	Sayı	20	7	1	44	72
	Yüzde	27,8	9,7	1,4	61,1	100,0
Toplam	Sayı	73	20	6	45	144
	Yüzde	50,7	13,9	4,2	31,2	100,0

Araştırmada katılımcıların elektronik dergileri ve elektronik veri tabanlarını hangi yöntemlerle kullandıkları da saptanmaya çalışılmıştır. Elde edilen bulgular katılımcıların %31,2'sinin (45) söz konusu kaynakları kullanmadığını, %50,7'sinin (73) ise bu kaynakları kişisel olarak kullandığını göstermektedir. Kütüphaneciler aracılığıyla kullananların oranı %13,9 (20) iken, asistanlar veya öğrenciler aracılığıyla kullananların oranı %4,2 (6) dir (bkz.:Tablo 14). Elektronik dergi ve veri tabanlarını kullanmadıklarını belirtenlerin %31,2 gibi oldukça yüksek bir oranı temsil etmesi, MEÜ kütüphanesinin veri tabanlarını tanıtmakta yetersiz kaldığını göstermekte ve veri tabanlarının tanıtımı için birtakım etkinlikler düzenlemesini gerekli kılmaktadır.

Akademisyenlerin bu soruya verecekleri cevaplarda çoklu seçeneğe olanak verildiği için tablo 14'te soruya cevap veren akademisyen sayısı 144'e çıkmıştır.

Doğan'ın (2007: 51) çalışmasındaki verilerle bir karşılaştırma yapıldığında; H.Ü. Tıp akademisyenlerinin %92,3'ünün, MEÜ Tıp akademisyenlerinin ise %50,7'sinin elektronik dergi ve veri tabanlarını kişisel olarak kullanmayı tercih ettikleri görülmektedir. Her iki çalışmada da kişisel kullanım tercihi en yüksek orana sahiptir.

H.Ü. Tıp akademisyenlerinin %4,9'u, MEÜ Tıp akademisyenlerinin ise %31,2'si elektronik dergi ve veri tabanlarını kullanmadıklarını belirtmişlerdir. Elektronik dergi ve veri tabanlarını kullanmayanların MEÜ'deki oranının, H.Ü.'deki orana göre oldukça yüksek olduğu görülmektedir. H.Ü.'de elektronik dergi ve veri tabanlarını kütüphaneciler aracılığıyla kullandıklarını belirten akademisyenlerin oranı %4,9 iken, MEÜ'de %13,9'dur. H.Ü.'de bu oranın düşük olması, kişisel kullanım oranının çok yüksek olmasından ve kütüphanecilerin aracılığına ihtiyaç duyulmamasından kaynaklanabilir. Her iki çalışmada da asistanlar ve öğrenciler aracılığıyla kullananların oranı birbirine yakın değerler göstermektedir. Bu oran H.Ü.'de %5,6 iken, MEÜ.'de %4,2'dir. Her iki kütüphanede de kullanımı artırmak üzere tanıtım ve eğitim olanakları artırılmalıdır.

Tablo 15: Akademisyenlerin E-Veritabanlarını ve E-Dergileri Kullanma Yöntemlerine İlişkin Karşılaştırmalar

E-Veritabanlarını ve E- Dergileri Kullanma Yöntemi	Ki-Kare	Sd.	p-Değeri
Kişisel olarak kullanıyor	58,243	3	0,000*
Kütüphaneci aracılığı ile kullanıyor	26,603	3	0,000*
Asistanlar ve öğrenciler aracılığı ile kullanıyor	8,423	3	***
Kullanmıyor	48,846	3	0,000*

* : $p < \alpha = 0,05$ olduğundan karşılaştırılan değişkenler bağımsız değildir.

***: Bu karşılaştırma için 5'den küçük beklenen sıklığa sahip göze sayısı oranı %30 sınırını aşması nedeniyle Ki-kare testi uygulanmamıştır.

Akademisyenlerin unvanlarının Elektronik Veritabanlarını ve Elektronik Dergileri Kullanma Yöntemlerinin her birine ilişkin bireysel karşılaştırmalara bakılacak olursa; elektronik dergilerin ve elektronik veri tabanlarının kişisel olarak, kütüphaneci aracılığıyla, asistanlar aracılığıyla kullanılmasının ve kullanılmayışının unvanlara göre farklılık gösterip göstermediği de incelenmiş (yapılan Ki-Kare testlerinde %95 güven aralığında $sd=3$ ilgili değerler sırasıyla $x^2 = 58,243$, $x^2 = 26,603$, $x^2 = 8,423$, $x^2 = 48,846$ olarak hesaplanmıştır bkz Tablo.:15), eldeki

bulgulardan elektronik dergilerin ve elektronik veri tabanlarının kişisel olarak kullanımının, kütüphaneci aracılığıyla kullanımının ve kullanmayanların akademisyenlerin unvanlarına göre farklılık göstermediği saptanmıştır. Asistanlar ve öğrenciler aracılığıyla kullananlar için 5'ten küçük beklenen sıklığa sahip göze sayısı oranı %30 sınırını aşması nedeniyle Ki-kare testi uygulanmamıştır.

Tablo 16: Akademisyenlerin Uzaktan Erişim Sistemine Kayıtlı Olup Olmamalarının E-Veritabanlarını ve E- Dergileri Kullanma Durumlarına Göre Dağılımı

Uzaktan Erişime	Elektronik Veritabanlarını ve Elektronik Dergileri Kullanma Yöntemi					
		Kişisel	Kütüphaneci ile	Asistanlar ile	Kullanmıyor	Toplam
Kayıtlı	Sayı	30	9	3	1	43
	Yüzde	69,8	20,9	7,0	2,3	100,0
Kayıtlı Değil	Sayı	43	11	3	44	101
	Yüzde	42,6	10,9	3,0	43,5	100,0
Toplam	Sayı	73	20	6	45	144
	Yüzde	50,7	13,9	4,2	31,2	100,0

Katılımcıların uzaktan erişim sistemine kayıt olmalarının ya da olmamalarının elektronik dergi ve veri tabanı kullanımlarına etkisi de araştırılmıştır. Uzaktan erişim sistemine kayıtlı olanların %69,8'i (30) kişisel olarak, %20,9'u (9) kütüphaneci aracılığıyla, %7'si (3) ise asistanları aracılığıyla kullanmaktadır. Uzaktan erişim sistemine kayıtlı olmayanların %42,6'sı (43) elektronik dergi ve veri tabanlarını kişisel olarak, %10,9'u (11) kütüphaneci aracılığıyla, %3'ü (3) asistanları aracılığıyla kullanmayı tercih ederken; %43,5'i (44) elektronik dergi ve veri tabanlarını kullanmamaktadır (bkz.:Tablo 16).

Akademisyenlerin anketteki 8. soruya verecekleri cevaplarda çoklu seçeneğe olanak verildiği için tablo 16'da soruya cevap veren akademisyen sayısı 144'e çıkmıştır.

Tablo 17: Akademisyenlerin Uzaktan Erişim Sistemine Kayıtlı Olup Olmamalarının E-Veritabanlarını ve E-Dergileri Kullanma Durumlarına İlişkin Karşılaştırmalar

Elektronik Veritabanlarını ve Elektronik Dergileri Kullanma Durumu	Ki-Kare	Sd.	p-Değeri
Kişisel olarak kullanıyor	20,824	1	0,000*
Kütüphaneci aracılığı ile kullanıyor	4,576	1	0,032*
Asistanlar ve öğrenciler aracılığı ile kullanıyor	8,423	1	***
Kullanmıyor	20,130	1	0,000*

* : $p < \alpha = 0,05$ olduğundan karşılaştırılan değişkenler bağımsız değildir.

***: Bu karşılaştırma için 5’den küçük beklenen sıklığa sahip göze sayısı oranı %30 sınırını aşması nedeniyle Ki-kare testi uygulanmamıştır.

Uzaktan erişim sistemine kayıtlı olma ya da olmama durumu ile elektronik veri tabanı ve dergileri kullanma arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı da incelenmiş fakat anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (bkz.:Tablo 17). Doğan’ın (2007) çalışmasında veri tabanlarına uzaktan erişim sistemi ile ilgili bulgu olmadığından karşılaştırmalı bir değerlendirme mümkün olmamıştır.

IV.9. Elektronik Veri Tabanlarını ve Elektronik Dergileri Kullanmama Nedenleri

Ankette (10.soru) “Elektronik dergi ve veri tabanlarını kullanmıyorsanız bunun temel nedeni nedir?” sorusuna ilişkin verileri içeren tablolar aşağıda sunulmuştur.

Tablo 18: Akademisyenlerin E-Veri Tabanlarını ve E-Dergileri Kullanmama Nedenlerine Göre Dağılımı

Kullanmama Nedenleri	Sayı	Bireye Göre Yüzde
Bilgisayar erişimim yok	5	11,1
Tarama yapmayı bilmiyorum	10	22,2
Daha önce yaptığı taramalardan tatmin edici sonuçlar alamadım	2	4,4
Zamanım yok	10	22,2
Gereksinim duymuyorum	16	35,6
Diğer	4	8,9
Toplam	47	

*Bireye göre yüzde değeri, bir soru içinde birden fazla şık işaretleyebilme olanağından ortaya çıkmıştır.

Tablo 14’te araştırmaya katılan akademisyenlerden toplam 45 yardımcı doçent ve araştırma görevlisinin elektronik veri tabanı ve elektronik dergileri kullanmadıkları gösterilmişti. Akademisyenlerin 10. soruya verecekleri cevaplarda çoklu seçeneğe olanak verildiği için tablo 18’de görülen elektronik veri tabanı ve dergileri kullanmayan akademisyen sayısını 47 olması ve yine tablo 18’de görülen bireye göre yüzde değerlerinin toplamının 100,0’den büyük olması doğaldır.

Tablo 19: Akademisyenlerin E-Veritabanlarını ve E-Dergileri Kullanmama Nedenlerinin Unvanlarına Göre Dağılımı

Unvan	Elektronik Veritabanlarını ve Elektronik Dergileri Kullanmama Nedenleri							
		Bilgisayar erişimim yok	Taramayı Bilmiyorum	Önceki lerden verim alamadım	Zaman Yok	Gereksinimim yok	Diğer	Toplam
Y.DoçDr.	Sayı	0	1	1	0	0	1	3
	Yüzde	0,0	33,3	33,3	0,0	0,0	33,3	100,0
Arş. Gör.	Sayı	5	9	1	10	16	3	44
	Yüzde	11,3	20,5	2,3	22,7	36,4	6,8	100,0
Toplam	Sayı	5	10	2	10	16	4	47
	Yüzde	10,6	21,3	4,3	21,3	34,0	8,5	100,0

Araştırmaya katılan akademisyenlere elektronik dergi ve veri tabanlarını kullanmama nedenleri sorulmuş, e-dergi ve veri tabanlarını kullanmayan 45 kişiden 1 Yardımcı Doçent tarama yapmayı bilmediğini, önceki taramalarından verim alamadığını belirtmiş ve ayrıca diğer seçeneğini de işaretlemiş ancak burada herhangi bir bilgi vermemiştir. Araştırma görevlilerinden 5 kişi bilgisayar erişimi olmadığını, 9 kişi tarama yapmayı bilmediğini, 1 kişi önceki taramalarından verim alamadığını, 10 kişi zamanı olmadığını, 16 kişi gereksinim duymadığını belirtirken, 4 kişi de diğer seçeneğini işaretlemiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda özellikle araştırma görevlilerinin veri tabanlarını kullanma konusunda eğitime ihtiyacı olduğu söylenebilir.

Doğan'ın (2007: 52) çalışmasındaki verilere göre; elektronik dergi ve veri tabanlarını kullanmadığını belirten 7 kişiye (2 profesör, 5 araştırma görevlisi) bunun nedenleri sorulmuştur. 10. soruya 3 kişi "tarama için zamanım yok", 4 kişi de "elektronik dergi ve veri tabanlarında tarama yapmayı bilmiyorum" cevaplarını vermişlerdir. Bu verileri çalışmamızda elde ettiğimiz verilerle karşılaştırdığımızda; MEÜ'de (45) elektronik dergi ve veri tabanları kullanmayanların sayısının H.Ü.'ye (7) göre oldukça fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 20: E-Veritabanlarını ve E-Dergileri Kullanmayan Akademisyenlerin Kullanmayı Düşünüp Düşünmemelerinin Unvanlara Göre Dağılımı

	E-Veritabanlarını ve E-Dergileri Kullanmayı Düşünme Durumu			
		Düşünüyor	Düşünmüyor	Toplam
Yrd. Doç. Dr.	Sayı	1	0	1
	Yüzde	100,0	0	100,0
Arş. Gör.	Sayı	28	16	44
	Yüzde	63,6	36,4	100,0
Toplam	Sayı	29	16	45
	Yüzde	64,4	35,6	100,0

Elektronik veri tabanı ve elektronik dergileri kullanmadığını belirten 45 akademisyenden %64,4 (29)'ü bunları kullanmayı düşündüğünü ifade ederken, %35,6 (16)'sı kullanmayı düşünmediğini ifade etmiştir (bkz Tablo 20). Bu soruyu

cevaplayan 45 kişiden 29'unun elektronik dergi ve veri tabanlarını kullanmayı düşündüğünü ifade etmesi yeterli bir sayı değildir. Bu kaynakları kullanmayı düşünmeyen 16 kişinin bu kaynakların içeriğinden haberdar olmadığı kanısındayız (bkz.: Tablo 20). Dolayısıyla kütüphanenin tıp akademisyenlerine yönelik olarak düzenleyeceği tanıtım toplantıları sonucu, veri tabanlarının kullanımı ve içeriği hakkında bilgi sahibi olunması ve kullanmayı düşünmeyen tıp akademisyenlerinin veri tabanlarını kullanmaya özendirilmesi gerekmektedir.

IV.10. Akademisyenlerin Elektronik Veri Tabanlarını Ve Elektronik Dergileri Kullanım Amaçları

Tıp akademisyenlerinin elektronik veri tabanlarını ve elektronik dergileri hangi amaçlarla kullandıkları da araştırılmıştır. Katılımcılara, elektronik veri tabanlarını ve elektronik dergileri hangi amaçla kullandıklarını öğrenmek amacıyla sorulan 12. soruda birden çok seçenek işaretleyebilecekleri belirtilmiştir. “Elektronik dergi ve veri tabanlarını hangi amaçlar için kullanıyorsunuz?” sorusuna verilen yanıtlara ilişkin verileri içeren tablolar aşağıda sunulmuştur.

Tablo 21: Akademisyenlerin E-Veri Tabanlarını ve E-Dergileri Hangi Amaçla Kullanma Durumlarına Göre Dağılımı

Kullanma Amaçları	Sayı	Bireye Göre Yüzde
Araştırma	63	75,9
Eğitim	57	68,7
Son gelişmelerden haberdar olmak	55	66,3
Hastaların tanı ve tedavi hakkında bilgi toplama	51	61,4
Ön araştırma	39	47,0
Toplam	265	

Çeşitli seçeneklerin işaretlenebileceği bu soruya Elektronik Veri Tabanlarını ve Elektronik Dergileri kullandıklarını belirten 83 akademisyen cevap vermiştir. Katılımcıların elektronik veri tabanlarını ve elektronik dergileri kullanım amaçları sırasıyla araştırma %75,9 (63), eğitim %68,7 (57), son gelişmelerden haberdar olmak

%66,3 (55), hastaların tanı ve tedavileri hakkında bilgi toplama %61,4 (51), ön araştırma %47,0 (39) olarak saptanmıştır (bkz.: Tablo 21).

Bu sonuçlar Doğan'ın (2007:53) araştırmasında çıkan sonuçlarla benzerlik gösterirken, Tenopir, King ve Bush'un (2004:237) çalışmasında çıkan sonuçlara göre farklılık göstermektedir. Söz konusu çalışmada tıp akademisyenlerinin bilimsel makaleleri sırasıyla ön araştırma (%29,9), bilgileri güncel tutma (%22,1), eğitim (%16,9) ve bilimsel çalışmalar hazırlama (%11,7) amaçlı kullandıkları ortaya çıkmıştır.

Tablo 22: Akademisyenlerin E-Veritabanlarını ve E-Dergileri Kullanma Amaçlarının Unvanlara Göre Dağılımı

Unvan	Elektronik Veritabanlarını ve Elektronik Dergileri Kullanma Amaçları						
		Tedavi	Araştırma	Eğitim	Son Geliş.	Ön Araş.	Toplam
Profesör Dr.	Sayı	9	11	11	12	10	53
	Yüzde	17,0	20,8	20,8	22,6	18,8	100,0
Doçent Dr.	Sayı	22	22	21	25	16	106
	Yüzde	20,8	20,8	19,8	23,6	15,1	100,0
Yrd.Doç.	Sayı	7	13	12	8	9	49
	Yüzde	14,3	26,5	24,5	16,3	18,4	100,0
Arş. Gör.	Sayı	13	17	13	10	4	57
	Yüzde	22,8	29,8	22,8	17,6	7,0	100,0
Toplam	Sayı	51	63	57	55	39	265
	Yüzde	19,2	23,8	21,5	20,8	14,7	100,0

Elektronik veri tabanlarını ve elektronik dergileri kullanım amaçları unvana göre incelendiğinde sıralamanın bir miktar değiştiği görülmektedir. Örneğin profesörler ve doçentler için “son gelişmelerden haberdar olmak” ilk sırada yer alırken, yardımcı doçentler ve araştırma görevlileri için “araştırma” ilk sırada yer almaktadır (bkz.: Tablo 22).

Doğan'ın (2007: 54) çalışmasında elektronik veri tabanlarını ve elektronik dergileri kullanım amaçları unvana göre incelendiğinde; profesörler, doçentler ve araştırma görevlileri için “araştırma” ilk sırada yer alırken, öğretim görevlileri için “eğitim” ilk

sırada yer almaktadır. Çalışmamızdaki verilerle karşılaştırıldığında elektronik veri tabanlarını ve elektronik dergileri kullanım amaçlarındaki öncelik sırası değişiklik göstermektedir.

Tablo 23: Akademisyenlerin E-Veritabanlarını ve E-Dergileri Kullanma Amaçlarına İlişkin Karşılaştırmalar

E- Veritabanlarını ve E- Dergileri Kullanma Amaçları	Ki-Kare	Sd.	p-Değeri
Hastaların tanı ve/veya tedavileri hk. Bilgi	6,914	3	0,075**
Araştırma	7,362	3	0,061**
Eğitim	11,468	3	0,009*
Son gelişmelerden haberdar olma	23,480	3	0,000*
Ön araştırma	20,847	3	0,000*

Elektronik dergilerin ve elektronik veri tabanlarının kullanım amaçları ile unvanlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişkinin olup olmadığı da araştırılmıştır.

Elektronik dergilerin ve elektronik veri tabanlarının kullanım amaçları kimi akademisyenlerin unvanlarına göre farklılık gösterirken kimisine göre göstermemektedir. Örneğin eğitim ve ön araştırma, profesörler ve yardımcı doçentler için aynı önem sırasında bulunurken, son gelişmelerden haberdar olmak profesörler ve doçentler için birinci sırada yer almaktadır (bkz.: Tablo 23).

IV.11. Elektronik Veri Tabanlarının Kullanımı

MEÜ Kütüphanesi'nin erişime sunduğu elektronik veri tabanlarından hangilerinin ne sıklıkla kullanıldıkları da araştırılmış; en çok kullanılan bibliyografik ve tam metin veri tabanları saptanmıştır. Bununla ilgili soruları (13. ve 15. sorular) elektronik veri tabanlarını ve dergileri kullanmadığını belirten katılımcılar cevaplandırmamışlardır.

IV. 11. 1. Bibliyografik Veri Tabanlarının Kullanımı

Tıp akademisyenlerinin bibliyografik veri tabanlarını ne sıklıkla kullandıklarını öğrenmek amacıyla MEÜ Kütüphanesi'nin erişime sunduğu ve tıp ile ilgili kaynakları içeren Web of Science, Old Medline NLM, Turkish Medline, Ulakbim Tıp Veri Tabanı (Türk Tıp Veri Tabanı) ve Medline veri tabanlarının kullanım

sıklıkları sorulmuştur. Bu soruya elektronik veri tabanlarını ve elektronik dergileri kullandıklarını belirten 83 akademisyen cevap vermiştir. Akademisyenler birden çok tercih yaptıklarından, Tablo 24’teki satır toplamındaki kişi sayısı 415’e çıkmıştır.

Anketteki (13.soru) “Bibliyografik veri tabanlarını ne sıklıkla kullanıyorsunuz?” sorusuna ilişkin verileri içeren tablolar aşağıda sunulmuştur.

Tablo 24: Akademisyenlerin Bibliyografik Veri Tabanlarının Kullanma Sıklıklarına Göre Dağılımı

Bibliyografik Veri Tabanları	Kullanma Sıklıkları							
		Günlük	Haftalık	Aylık	Nadiren	Hiçbir zaman	Tanıımı yorum	Toplam
Web of Science	Sayı	12	24	16	14	4	13	83
	Satır %	14,5	28,9	19,3	16,9	4,8	15,7	100,0
Medline	Sayı	15	17	19	12	5	15	83
	Satır %	18,1	20,5	22,9	14,5	6,0	18,1	100,0
Turkish Medline	Sayı	2	7	23	22	12	17	83
	Satır %	2,4	8,4	27,7	26,5	14,5	20,5	100,0
Ulakbim Tıp Veri Tabanı	Sayı	5	5	13	41	7	12	83
	Satır %	6,0	6,0	15,7	49,4	8,4	14,5	100,0
OldMedline	Sayı	3	4	7	29	12	28	83
	Satır %	3,6	4,8	8,4	34,9	14,5	33,7	100,0
Toplam	Sayı	37	57	78	118	40	85	415
Toplam Yüzde	Satır %	8,9	13,7	18,8	28,5	9,6	20,5	100,0

Veriler incelendiğinde en sık kullanılan bibliyografik veri tabanının Medline olduğu görülmektedir. Medline’ı hergün kullandığını belirten akademisyenlerin oranı %18,1 (15), haftalık olarak kullandığını belirten akademisyenlerin oranı %20,5 (17), aylık olarak kullandığını belirten akademisyenlerin oranı %22,9 (19), nadiren kullandığını belirten akademisyenlerin oranı %14,5 (12), hiçbir zaman kullanmadığını belirten akademisyenlerin oranı %6,0 (5) ve tanıımı yorum yanıtını veren akademisyenlerin oranı ise %18,1 (15)’dir (bkz.: Tablo 24). Bu veriler Doğan’ın (2007) çalışmasındaki verilerle büyük ölçüde benzerlik göstermektedir. Doğan’ın (2007: 55) çalışmasında da en sık kullanılan veri tabanının Medline olması, bu veri tabanının tıp

akademisyenleri tarafından öncelikle tercih edildiğini göstermektedir.

En sık kullanılan bibliyografik veri tabanı olan Medline'nin ardından ikinci sırada Web of Science (WOS) gelmektedir. WOS'u her gün kullandığını belirten akademisyenlerin oranı %14,5 (12), haftalık olarak kullandığını belirten akademisyenlerin oranı %28,9 (24), aylık olarak kullandığını belirten akademisyenlerin oranı %19,3 (16), nadiren kullandığını belirten akademisyenlerin oranı %16,9 (14), hiçbir zaman kullanmadığını belirten akademisyenlerin oranı %4,8 (4) ve tanımiyorum yanıtını veren akademisyenlerin oranı ise %15,7 (13)'dir (bkz.:Tablo 24).

Diğer bibliyografik veri tabanlarını incelediğimizde Ulakbim Tıp Veri Tabanı, Old Medline ve Turkish Medline veri tabanlarının daha çok nadiren kullanıldığı görülmektedir. Kaynaklara ilişkin bulguları sırasıyla verecek olursak; Ulakbim Tıp veri tabanını nadiren kullandıklarını belirtenlerin oranı %49,4 (41), Old Medline'ı nadiren kullandıklarını belirtenlerin oranı %34,9 (29), Turkish Medline'ı nadiren kullandıklarını belirtenlerin oranı %26,5 (22)'tir (bkz.: Tablo 24).

Doğan'ın (2007: 56) çalışmasında EMBASE+MEDLINE, Medline, Türk Tıp Veri Tabanı ve Web of Science veri tabanlarının kullanım sıklıkları sorgulanmıştır. Web of Science veri tabanının aylık olarak veya daha sık aralıklarla kullanım oranı %45,1 iken bizim çalışmamızda bu oran %62,7'dir. Doğan'ın (2007: 57) da belirttiği gibi Web of Science'ın akademisyenler tarafından genellikle atıf taramaları için kullanılması, kullanım sıklığının daha çok haftalık ve aylık kullanımda yoğunlaştığını göstermektedir. Ulakbim Tıp Veri Tabanını (Türk Tıp Veri Tabanı) tanımayanların oranı Hacettepe Üniversitesi'nde %45,1 iken, MEÜ'de %14,5'dir. Ulakbim Tıp Veri Tabanı MEÜ'de büyük oranda tanınmakta ancak bu veri tabanı %49,4 oranında nadiren kullanılmaktadır (bkz.: Tablo 24 ve 28). Her iki çalışmadaki veriler, Ulakbim Tıp Veri Tabanının Tıp akademisyenleri tarafından tercih edilmediğini göstermektedir.

Doğan'ın (2007) çalışmasında bibliyografik veri tabanlarının kullanım sıklıkları unvanlara göre incelenmediğinden unvanlara göre karşılaştırmalı bir değerlendirme mümkün olmamıştır.

Tablo 25: Akademisyenlerin Web of Science Veritabanını Kullanma Sıklığının Unvanlarına Göre Dağılımı

Unvan	Web of Science Bibliyografik Veritabanını Kullanma Sıklığı							
		Günlük	Haftalık	Aylık	Nadiren	Hiçbirzaman	Tanımlı yorum	Toplam
Profesör Dr.	Sayı	2	6	4	0	0	0	12
	Yüzde	16,7	50,0	33,3	,0	,0	,0	100,0
Doçent Dr.	Sayı	4	11	6	4	2	2	29
	Yüzde	13,8	37,9	20,7	13,8	6,9	6,9	100,0
Yrd.Doç.	Sayı	4	6	2	2	0	0	14
	Yüzde	28,6	42,9	14,3	14,3	,0	,0	100,0
Arş. Gör.	Sayı	2	1	4	8	2	11	28
	Yüzde	7,1	3,6	14,3	28,6	7,1	39,3	100,0
Toplam	Sayı	12	24	16	14	4	13	83
	Yüzde	14,5	28,9	19,3	16,9	4,8	15,7	100,0

Bibliyografik veri tabanlarının her birinin akademisyenlerin unvanlarına göre kullanım sıklıkları incelenmiştir. WOS veri tabanının kullanım sıklığı incelendiğinde bu veri tabanını en sık kullananların %28,6 günlük kullanım oranı ile yardımcı doçentler, ikinci olarak %16,7 günlük kullanım oranı ile profesörler, üçüncü olarak %13,8 ile doçentler ve son olarak %7,1 ile araştırma görevlileri olduğu görülmektedir (bkz.:Tablo 25).

Tablo 26: Akademisyenlerin Medline Veritabanını Kullanma Sıklığının Unvanlarına Göre Dağılımı

Unvan	Medline Bibliyografik Veritabanını Kullanma Sıklığı							
		Günlük	Haftalık	Aylık	Nadiren	Hiçbirzaman	Tanımlı yorum	Toplam
Profesör Dr.	Sayı	1	2	6	1	1	1	12
	Yüzde	8,3	16,7	50,0	8,3	8,3	8,3	100,0
Doçent Dr.	Sayı	9	7	8	3	0	2	29
	Yüzde	31,0	24,1	27,6	10,3	,0	6,9	100,0
Yrd.Doç.Dr	Sayı	5	4	3	2	0	0	14
	Yüzde	35,7	28,6	21,4	14,3	,0	,0	100,0
Arş. Gör.	Sayı	0	4	2	6	4	12	28
	Yüzde	,0	14,3	7,1	21,4	14,3	42,9	100,0
Toplam	Sayı	15	17	19	12	5	15	83
	Yüzde	18,1	20,5	22,9	14,5	6,0	18,1	100,0

Medline'in veri tabanının kullanım sıklığı incelendiğinde bu veri tabanını en sık kullananların %35,7 kullanım oranı ile yardımcı doçentler, ikinci olarak %31,0 kullanım oranı ile doçentler, üçüncü olarak %8,3 ile profesörler olduğu ve araştırma görevlilerinin %0 lık günlük kullanım oranıyla sonda geldiği görülmektedir. Medline veri tabanını tanımayanların oranı da oldukça fazladır. Bu oranın %42,9'u araştırma görevlilerine, %8,3'ü profesörlere ve %6,9'u doçentlere ait olduğu görülmektedir (bkz.:Tablo 26).

Tablo 27: Akademisyenlerin Turkish Medline Veritabanını Kullanma Sıklığının Unvanlarına Göre Dağılımı

Unvan	Turkish Medline Bibliyografik Veritabanını Kullanma Sıklığı							
		Günlük	Haftalık	Aylık	Nadiren	Hiçbir Zaman	Tanımlı yorum	Toplam
Profesör	Sayı	0	0	4	6	1	1	12
Dr.	Yüzde	,0	,0	33,3	50,0	8,3	8,3	100,0
Doçent Dr.	Sayı	1	4	11	6	3	4	29
	Yüzde	3,4	13,8	37,9	20,7	10,3	13,8	100,0
Yrd.Doç.	Sayı	0	1	5	4	3	1	14
	Yüzde	,0	7,1	35,7	28,6	21,4	7,1	100,0
Arş. Gör.	Sayı	1	2	3	6	5	11	28
	Yüzde	3,6	7,1	10,7	21,4	17,9	39,3	100,0
Toplam	Sayı	2	7	23	22	12	17	83
	Yüzde	2,4	8,4	27,7	26,5	14,5	20,5	100,0

Turkish Medline veri tabanının kullanım sıklığı incelendiğinde bu veri tabanının daha çok aylık kullanıldığını görmekteyiz. Aylık olarak kullananların %33,3'ünü profesörler, %37,9'unu doçentler, %35,7'sini yardımcı doçentler ve %10,7'sini araştırma görevlilerinin oluşturduğunu söyleyebiliriz (bkz.:Tablo 27).

Tablo 28: Akademisyenlerin Ulakbim Tıp Veri Tabanı Veritabanını Kullanma Sıklığının Unvanlarına Göre Dağılımı

Unvan	Ulakbim Tıp Veri Tabanı Bibliyografik Veritabanını Kullanma Sıklığı							
		Günlük	Haftalık	Aylık	Nadiren	Hiçbir Zaman	Tanıımı yorum	Toplam
Profesör	Sayı	0	0	2	10	0	0	12
Dr.	Yüzde	,0	,0	16,7	83,3	,0	,0	100,0
Doçent Dr.	Sayı	1	1	7	17	0	3	29
	Yüzde	3,4	3,4	24,1	58,6	,0	10,3	100,0
Yrd.Doç.	Sayı	2	3	2	6	1	0	14
	Yüzde	14,3	21,4	14,3	42,9	7,1	,0	100,0
Arş. Gör.	Sayı	2	1	2	8	6	9	28
	Yüzde	7,1	3,6	7,1	28,6	21,4	32,1	100,0
Toplam	Sayı	5	5	13	41	7	12	83
	Yüzde	6,0	6,0	15,7	49,4	8,4	14,5	100,0

Ulakbim Tıp Veri Tabanının kullanım sıklığı incelendiğinde bu veri tabanının nadiren kullanıldığını görmekteyiz. Nadiren kullananların %83,3'ünü profesörler, %58,6'sını doçentler, %42,9'unu yardımcı doçentler ve %28,6'sını araştırma görevlileri oluşturmaktadır (bkz.:Tablo 28). Ulakbim Tıp Veri tabanı hem serbest erişimli hem de bibliyografik bir veri tabanıdır. MEÜ Kütüphanesi'nin abone olduğu bibliyografik veri tabanlarının sayıca az olması nedeniyle bu veri tabanı bibliyografik veri tabanları başlığı altında değerlendirilmiştir.

Tablo 29: Akademisyenlerin Old Medline-NLM Veritabanını Kullanma Sıklıklarının Unvanlarına Göre Dağılımı

Unvan	Old Medline Bibliyografik Veritabanını Kullanma Sıklığı							
		Günlük	Haftalık	Aylık	Nadiren	Hiçbir Zaman	Tanıımı yorum	Toplam
Profesör Dr.	Sayı	0	1	1	6	0	4	12
	Yüzde	,0	8,3	8,3	50,0	,0	33,3	100,0
Doçent Dr.	Sayı	1	0	4	12	5	7	29
	Yüzde	3,4	,0	13,8	41,4	17,2	24,1	100,0
Yrd.Doç.Dr.	Sayı	2	1	1	4	1	5	14
	Yüzde	14,3	7,1	7,1	28,6	7,1	35,7	100,0
Arş. Gör.	Sayı	0	2	1	7	6	12	28
	Yüzde	,0	7,1	3,6	25,0	21,4	42,9	100,0
Toplam	Sayı	3	4	7	29	12	28	83
	Yüzde	3,6	4,8	8,4	34,9	14,5	33,7	100,0

Old Medline veri tabanının kullanım sıklığı incelendiğinde bu veri tabanının daha çok nadiren kullanıldığı veya tanınmadığı belirtilebilir. Nadiren kullananların %50'si profesörlerden, %41,4'ü doçentlerden, %28,6'sı yardımcı doçentlerden ve %25'i araştırma görevlilerinden oluşmaktadır. Tanımıyorum seçeneğini işaretleyenlerin toplam oranı %33,7'dir (bkz.:Tablo 29). Old Medline veritabanı da aynı Ulakbim Tıp Veritabanı gibi hem serbest erişimli hem de bibliyografik bir veri tabanıdır. MEÜ Kütüphanesi'nin abone olduğu bibliyografik veri tabanlarının sayıca az olması nedeniyle bu veri tabanı da bibliyografik veri tabanları başlığı altında değerlendirilmiştir.

IV.11.2 Tam Metin Veri Tabanlarının Kullanımı

Mersin Üniversitesi Kütüphanesi'nin erişime sunduğu tam metin veri tabanlarından sağlık bilimleri alanını içerenlerin kullanım sıklığı araştırılmıştır.

Anketteki ilgili soruya (15. soru) elektronik veri tabanlarını ve elektronik dergileri kullandıklarını belirten 83 akademisyen cevap vermiştir. Akademisyenler birden çok tercih yaptıklarından, Tablo 30'da satır toplamındaki kişi sayısı 913'e çıkmıştır.

Eldeki bulgular Wiley&Blackwell Synergy veri tabanının, %16,9 (14) günlük kullanım oranı ve %37,3 (31) haftalık kullanım oranı ile en yüksek oranda kullanılan veri tabanı olduğunu göstermektedir. Katılımcıların %20,5 (17)'inin Wiley&Blackwell'i en az ayda 1 kez kullandığı elde edilen verilerden anlaşılmaktadır. Bu veri tabanını nadiren kullandıklarını belirtenlerin oranı %10,8 (9), hiç kullanmayanların oranı ise %1,2 (1) dir. Wiley&Blackwell'i tanımadığını belirtenlerin oranı %13,3 (11) 'tür. Bu oran diğer veri tabanları ile karşılaştırıldığında elde edilen en düşük orandır (bkz.:Tablo 30).

Doğan'ın (2007: 58) çalışmasındaki verilerden elde edilen sonuca göre H.Ü'de en çok kullanılan veri tabanının, %20,4 günlük kullanım oranı ile ve %40,2 haftalık kullanım oranı ile en yüksek Science Direct olduğunu göstermektedir.

Doğan'ın (2007: 59) çalışmasında günlük ve haftalık kullanım oranları %25'in üzerine çıkan veri tabanları sırasıyla Science Direct (%60,6), Springerlink (%47,2), Blackwell Synergy (%36,6), Wiley (%32,4), Taylor and Francis (%27,3) iken, bizim çalışmamızda günlük ve haftalık kullanım oranları %25'in üzerine çıkan veri tabanları sırasıyla Wiley (%54,2), Uptodate (%32,5), Ovid (%31,3), Springerlink (%30,1)'tir.

Çalışmamızda Wiley'in en çok kullanılan veri tabanı olmasında, daha önce de belirttiğimiz gibi Wiley ve Blackwell Synergy veri tabanlarının 2008 yılında birleşerek tek bir arayüzden erişim sunması büyük ölçüde etkili olmuştur. Doğan'ın çalışması söz konusu tarihten önce yapıldığı için bu veri tabanları ayrı ayrı değerlendirilmiş, ancak bizim çalışmamızda bu iki veri tabanı Wiley adı altında tek veri tabanı olarak değerlendirilmiştir.

Çalışmamızdan elde edilen bulgulardan çıkan bir diğer sonuç ise ALPSP-ALJC veri tabanının toplam %57,8 (48)'lik yanıt oranı ile en tanınmayan, Sage Premier Veri Tabanının ise %48,2 (40)'lik yanıt oranı ile ikinci tanınmayan veri tabanı oluşlarıdır.

Doğan'ın (2007: 58) çalışmasında "tanımıyorum" seçeneğini işaretleyenlerin oranları incelendiğinde, Wiley'in %45,1, Taylor and Francis'in %52,8, Ovid'in %54,9, Oxford Journals Online'in %55,6, Blackwell Synergy'nin %37,3 ve Cochrane Library'nin %71,1 gibi yüksek oranlarla tanınmadığı dikkat çekmektedir. Ayrıca

MEÜ'nün aboneliği kapsamında yer almayan ancak H.Ü'de yer alan birtakım veri tabanlarının kullanım sıklıklarındaki tanımama oranlarının %70'lerin üzerinde olması, H.Ü'nün veri tabanı tanıtım hizmetlerini gözden geçirmesini gerekli kılmaktadır. Çalışmamızla karşılaştığımızda, tanımama oranlarının H.Ü'ye göre daha az olduğu görülmektedir. Bu da MEÜ Kütüphanesi'nin yapmış olduğu veri tabanları tanıtım hizmetlerinin iyi olduğunu göstermekte, ancak yine de yeterli olduğunu göstermemektedir.

Doğan'ın (2007) çalışmasında tam metin veri tabanlarının kullanım sıklıkları unvanlara göre incelenmediğinden unvanlara göre karşılaştırmalı bir değerlendirme mümkün olmamıştır.

Anketteki (15.soru) "Kütüphanenin abone olduğu aşağıdaki veri tabanlarını ne sıklıkla kullanıyorsunuz?" sorusuna ilişkin verileri içeren tablolar aşağıda sunulmuştur.

Tablo 30: Akademisyenlerin Tam Metin Veri Tabanlarını Kullanma Sıklıklarına Göre Dağılımı

Veri Tabanları	Kullanma Sıklıkları							
		Gün lük	Hafta lık	Aylık	Nadi ren	Hiçbir Zaman	Tanımlı yorum	Toplam
Wiley- Blackwell	Sayı	14	31	17	9	1	11	83
	Satır %	16,9	37,3	20,5	10,8	1,2	13,3	100,0
Uptodate	Sayı	8	19	12	10	7	27	83
	Satır %	9,6	22,9	14,5	12,0	8,4	32,5	100,0
BMJ Clinical Evidence	Sayı	4	10	22	17	6	24	83
	Satır %	4,8	12,0	26,5	20,5	7,2	28,9	100,0
Springer- Kluwer	Sayı	10	15	21	18	5	14	83
	Satır %	12,0	18,1	25,3	21,7	6,0	16,9	100,0
Ebscohost	Sayı	5	2	15	25	7	29	83
	Satır %	6,0	2,4	18,1	30,1	8,4	34,9	100,0
Taylor and Francis Group	Sayı	6	4	9	29	6	29	83
	Satır %	7,2	4,8	10,8	34,9	7,2	34,9	100,0
Ovid LWW	Sayı	6	20	9	23	7	18	83
	Satır %	7,2	24,1	10,8	27,7	8,4	21,7	100,0
MD Consult	Sayı	5	15	11	24	5	23	83
	Satır %	6,0	18,1	13,3	28,9	6,0	27,7	100,0
Sage Premier	Sayı	2	1	4	30	6	40	83
	Satır %	2,4	1,2	4,8	36,1	7,2	48,2	100,0
BMJ Journals	Sayı	6	8	9	31	3	26	83
	Satır %	7,2	9,6	10,8	37,3	3,6	31,3	100,0
ALPSP-ALJC	Sayı	0	0	4	20	11	48	83
	Satır %	0	0	4,8	24,1	13,3	57,8	100,0
Toplam	Sayı	66	125	133	236	64	289	913
	Satır %	7,2	13,7	14,6	25,8	7,0	31,7	100,0

Tablo 31: Akademisyenlerin Wiley-Blackwell Veritabanını Kullanma Sıklığının Unvanlarına Göre Dağılımı

Unvan	Wiley-Blackwell Veritabanını Kullanma Sıklığı							
		Günlük	Haftalık	Aylık	Nadiren	Hiçbir Zaman	Tanıma yorum	Toplam
Profesör	Sayı	1	9	1	0	0	1	12
	Yüzde	8,3	75,0	8,3	,0	,0	8,3	100,0
Doçent Dr.	Sayı	8	14	5	0	0	2	29
	Yüzde	27,6	48,3	17,2	,0	,0	6,9	100,0
Yrd.Doç.	Sayı	4	4	3	2	0	1	14
	Yüzde	28,6	28,6	21,4	14,3	,0	7,1	100,0
Arş. Gör.	Sayı	1	4	8	7	1	7	28
	Yüzde	3,6	14,3	28,6	25,0	3,6	25,0	100,0
Toplam	Sayı	14	31	17	9	1	11	83
	Yüzde	16,9	37,3	20,5	10,8	1,2	13,3	100,0

Wiley&Blackwell veri tabanının unvanlara göre kullanım sıklıkları da incelenmiştir. Elde edilen verilere göre bu veri tabanını profesörlerin %75 (9)'ünün, doçentlerin %48,3 (14)'ünün, yardımcı doçentlerin %28,6 (4)'sının daha çok haftalık olarak kullandıkları görülmektedir. Bu veri tabanını araştırma görevlilerinin %28,6 (8)'sının aylık, %25 (7)'inin nadiren kullandığı ve %25 (7)'inin ise tanımadığı belirtilebilir (bkz: Tablo 31).

Wiley veri tabanının özellikle günlük ve haftalık kullanımda en sık kullanılan veri tabanı olduğunu belirtebiliriz. Wiley'in içerdiği dergi sayısının fazla olması ve alanında otorite dergileri kapsamı, bu durumun nedeni olarak gösterilebilir.

Wiley'in kullanım istatistikleriyle araştırmamıza ait bulgular arasında bir karşılaştırma yapılacak olursa; 2009 yılında Wiley'in kullanım sayısı 105.884 gibi oldukça iyi bir kullanımı göstermektedir (bkz.: Tablo 2). Araştırmamızdan elde ettiğimiz bulgular da Wiley'in çoğunluk tarafından tanındığını ve kullanıldığını işaret ederek, kullanım istatistikleriyle paralellik göstermektedir.

Tablo 32: Akademisyenlerin Uptodate Veri Tabanını Kullanma Sıklığının Unvanlarına Göre Dağılımı

Unvan	Uptodate Veritabanını Kullanma Sıklığı							
		Günlük	Haftalık	Aylık	Nadiren	Hiçbir Zaman	Tanıma yorum	Toplam
Profesör Dr.	Sayı	0	6	1	1	0	4	12
	Yüzde	,0	50,0	8,3	8,3	,0	33,3	100,0
Doçent Dr.	Sayı	4	9	1	5	1	9	29
	Yüzde	13,8	31,0	3,4	17,2	3,4	31,0	100,0
Yrd.Doç.Dr.	Sayı	1	2	4	0	3	4	14
	Yüzde	7,1	14,3	28,6	,0	21,4	28,6	100,0
Arş. Gör.	Sayı	3	2	6	4	3	10	28
	Yüzde	10,7	7,1	21,4	14,3	10,7	35,7	100,0
Toplam	Sayı	8	19	12	10	7	27	83
	Yüzde	9,6	22,9	14,5	12,0	8,4	32,5	100,0

Uptodate veri tabanının unvanlara göre kullanım sıklıkları da incelenmiştir. Elde edilen verilere göre, bu veri tabanını profesörlerin %50 (6)'sinin, doçentlerin ise %31 (9)'inin daha çok haftalık olarak kullandıkları, yardımcı doçentlerin ise %28,6 (4)'sının daha çok aylık olarak kullandıkları görülmektedir. Bu veri tabanını araştırma görevlilerinin %21,4 (6)'ünün aylık, %14,3 (4)'ünün nadiren kullandığını, %10,7 (3)'sinin hiç kullanmadığını ve %35,7(10)'sinin ise tanımadığını belirtebiliriz (bkz.:Tablo 32).

Uptodate'nin kullanım istatistikleriyle araştırmamıza ait bulgular arasında bir karşılaştırma yapılacak olursa; 2009 yılında Uptodate'nin kullanım sayısı 2008 yılına oranla büyük artış göstererek 2829'dan 6350'ye kadar çıkmıştır (bkz.: Tablo 2). Araştırmamızdan elde ettiğimiz bulgular da Uptodate'nin araştırmacılar tarafından %32,5 oranında tanınmadığını göstermekteyken, 6350 kullanım sayısının yeterli bir kullanım sayısı olmadığını belirterek, bulgularla kullanım istatistiklerinin paralellik gösterdiğini ifade edebiliriz.

Tablo 33: Akademisyenlerin BMJ Clinical Evidence Veritabanını Kullanma Sıklığının Unvanlarına Göre Dağılımı

Unvan	BMJ Clinical Evidence Veritabanını Kullanma Sıklığı							
		Günlük	Haftalık	Aylık	Nadiren	Hiçbir Zaman	Tanıımı yorum	Toplam
Profesör	Sayı	0	2	4	2	2	2	12
Dr.	Yüzde	,0	16,7	33,3	16,7	16,7	16,7	100,0
Doçent	Sayı	2	4	12	3	2	6	29
Dr.	Yüzde	6,9	13,8	41,4	10,3	6,9	20,7	100,0
Yrd.Doç.	Sayı	1	3	3	4	0	3	14
Dr.	Yüzde	7,1	21,4	21,4	28,6	,0	21,4	100,0
Arş. Gör.	Sayı	1	1	3	8	2	13	28
	Yüzde	3,6	3,6	10,7	28,6	7,1	46,4	100,0
Toplam	Sayı	4	10	22	17	6	24	83
	Yüzde	4,8	12,0	26,5	20,5	7,2	28,9	100,0

BMJ Clinical Evidence veri tabanının unvanlara göre kullanım sıklıkları da incelenmiştir. Elde edilen verilere göre bu veri tabanını profesörlerin %33,3 (4)'ünün, doçentlerin ise %41,4 (12)'ünün daha çok aylık olarak kullandıkları, yardımcı doçentlerin ise %28,6 (4)'sının nadiren kullandıkları görülmektedir. Bu veri tabanını araştırma görevlilerinin %28,6 (8)'sının nadiren kullandığı, %46,4 (13)'ünün ise tanımadığı belirlenmiştir (bkz.:Tablo 33).

BMJ Clinical Evidence'nin kullanım istatistikleriyle araştırmamıza ait bulgular arasında bir karşılaştırma yapılacak olursa; BMJ Clinical Evidence veri tabanının 2009 yılı kullanım sayısının 136 olması, araştırmamızdaki kullanım oranının düşüklüğü ile paralellik göstermektedir (bkz.: Tablo 2). Kanıta dayalı bir tıp veri tabanı olan BMJ Clinical Evidence son yıllarda oldukça popüler hale gelen "kanıta dayalı" birçok önemli tıp kaynağını içermesine rağmen kullanımı oldukça az bir veri tabanıdır. Bu durum ilgili veri tabanının kütüphane tarafından tanıtımını zorunlu kılmaktadır.

Tablo 34: Akademisyenlerin Springer-Kluwer Veritabanını Kullanma Sıklığının Unvanlarına Göre Dağılımı

Unvan	Springer-Kluwer Veritabanını Kullanma Sıklığı							
		Günlük	Haftalık	Aylık	Nadiren	Hiçbir Zaman	Tanıma yorum	Toplam
Profesör	Sayı	0	2	4	5	0	1	12
Dr.	Yüzde	,0	16,7	33,3	41,7	,0	8,3	100,0
Doçent	Sayı	4	7	11	4	1	2	29
Dr.	Yüzde	13,8	24,1	37,9	13,8	3,4	6,9	100,0
Yrd.Doç.	Sayı	5	3	2	4	0	0	14
Dr.	Yüzde	35,7	21,4	14,3	28,6	,0	,0	100,0
Arş. Gör.	Sayı	1	3	4	5	4	11	28
	Yüzde	3,6	10,7	14,3	17,9	14,3	39,3	100,0
Toplam	Sayı	10	15	21	18	5	14	83
	Yüzde	12,0	18,1	25,3	21,7	6,0	16,9	100,0

Springer-Kluwer veri tabanının unvanlara göre kullanım sıklıkları da incelenmiştir. Elde edilen verilere göre bu veri tabanını profesörlerin %33,3 (4)'ünün, doçentlerin ise %37,9 (11)'unun daha çok aylık olarak kullandıkları, yardımcı doçentlerin ise %35,7 (5)'sinin günlük olarak kullandığı görülmektedir. Bu veri tabanını araştırma görevlilerinin %39,3 (11)'ünün tanımadığı belirlenmiştir (bkz.:Tablo 34).

Springer-Kluwer veri tabanının kullanım istatistikleriyle araştırmamıza ait bulgular arasında bir karşılaştırma yapılacak olursa; Springer-Kluwer veri tabanının kullanım sayısı 2008 yılında 8.911 iken, 2009 yılında 10.141'e yükselmiştir (bkz.: Tablo 2). Kullanım sayısı diğerlerine göre daha çok olan Springer-Kluwer veri tabanının, araştırmamızda elde edilen bulgulardaki haftalık ve aylık kullanım oranlarının da iyi olması istatistiklerle araştırmamızdaki bulgular arasında paralellik göstermektedir.

Tablo 35: Akademisyenlerin Ebscohost Veritabanını Kullanma Sıklığının Unvanlarına Göre Dağılımı

Unvan	Ebscohost Veritabanını Kullanma Sıklığı							
		Günlük	Haftalık	Aylık	Nadiren	Hiçbir Zaman	Tanıma yorum	Toplam
Profesör Dr.	Sayı	0	0	4	4	0	4	12
	Yüzde	,0	,0	33,3	33,3	,0	33,3	100,0
Doçent Dr.	Sayı	3	2	6	9	4	5	29
	Yüzde	10,3	6,9	20,7	31,0	13,8	17,2	100,0
Yrd.Doç.D r.	Sayı	1	0	3	6	0	4	14
	Yüzde	7,1	,0	21,4	42,9	,0	28,6	100,0
Arş. Gör.	Sayı	1	0	2	6	3	16	28
	Yüzde	3,6	,0	7,1	21,4	10,7	57,1	100,0
Toplam	Sayı	5	2	15	25	7	29	83
	Yüzde	6,0	2,4	18,1	30,1	8,4	34,9	100,0

Ebscohost veri tabanının unvanlara göre kullanım sıklıkları da incelenmiştir. Elde edilen verilere göre bu veri tabanını profesörlerin %33,3 (4)'ünün aylık, aynı oranda nadiren kullandıkları ve yine aynı oranda bu veri tabanını tanımadıkları belirlenmiştir. Bu veri tabanını doçentlerin %20,7 (6)'sinin aylık, %31 (9)'inin ise nadiren kullandıkları, yardımcı doçentlerin %42,9 (6)'unun nadiren kullandıkları, %28,6 (4)'sının tanımadıkları, araştırma görevlilerinin ise %57,1 (16)'inin bu veri tabanını tanımadığı görülmektedir (bkz.:Tablo 35).

EbscoHost veri tabanının kullanım istatistikleriyle araştırmamıza ait bulgular arasında bir karşılaştırma yapılacak olursa; araştırmamıza ait bulgular EbscoHost veri tabanının tıp akademisyenleri tarafından fazla tanınmadığını ve nadiren kullanıldığını göstermektedir. Ebscohost'un 2009 yılı kullanım istatistiklerini incelediğimizde 57.438'lik kullanım sayısı ile oldukça iyi bir kullanım sayısına ulaştığı görülmektedir (bkz.: Tablo 2). Bulgular ile kullanım sayısı arasındaki bu farklılık, Ebscohost veri tabanının çok disiplinli bir veri tabanı olması ve içerisinde barındırdığı kaynakların daha çok sosyal bilimler içerikli olması nedeniyle tıp akademisyenleri tarafından fazla kullanılmamasından kaynaklanmaktadır.

Tablo 36: Akademisyenlerin Taylor and Francis Veritabanını Kullanma Sıklığının Unvanlarına Göre Dağılımı

Unvan	Taylor and Francis Group Veritabanını Kullanma Sıklığı							
		Günlük	Haftalık	Aylık	Nadiren	Hiçbir Zaman	Tanıma yorum	Toplam
Profesör Dr.	Sayı	0	0	2	6	1	3	12
	Yüzde	,0	,0	16,7	50,0	8,3	25,0	100,0
Doçent Dr.	Sayı	3	1	6	12	2	5	29
	Yüzde	10,3	3,4	20,7	41,4	6,9	17,2	100,0
Yrd.Doç.	Sayı	2	3	1	5	0	3	14
	Yüzde	14,3	21,4	7,1	35,7	,0	21,4	100,0
Arş. Gör.	Sayı	1	0	0	6	3	18	28
	Yüzde	3,6	,0	,0	21,4	10,7	64,3	100,0
Toplam	Sayı	6	4	9	29	6	29	83
	Yüzde	7,2	4,8	10,8	34,9	7,2	34,9	100,0

Taylor and Francis veri tabanının unvanlara göre kullanım sıklıklarının incelenmesiyle elde edilen verilere göre, bu veri tabanını profesörlerin %50 (6)'sinin nadiren kullandıkları ve %25 (3)'ünün tanımadığı belirlenmiştir. Doçentlerin %20,7 (6)'sinin aylık, %41,4 (12)'ünün ise nadiren kullandıkları, yardımcı doçentlerin %35,7 (5)'sinin nadiren kullandığı ve araştırma görevlilerinin ise %64,3 (18)'ünün bu veri tabanını tanımadığı saptanmıştır (bkz.:Tablo 36).

Taylor&Francis veri tabanının kullanım istatistikleriyle araştırmamıza ait bulgular arasında bir karşılaştırma yapılacak olursa; araştırmamıza ait bulgular, bu veri tabanının nadiren kullanıldığı ya da tanınmadığı yönündedir. Taylor&Francis'in kullanım istatistikleri incelendiğinde, 3.359'luk kullanım sayısı dikkat çekmektedir (bkz.:Tablo 2). Bu veri tabanı da çok disiplinli bir yapıya sahip olduğu için kullanım sayısı oldukça düşüktür. Taylor&Francis'in tıp akademisyenleri tarafından fazla tercih edilmemesinin, çok disiplinli bir yapıya sahip olmasından kaynaklandığı belirtilebilir.

Tablo 37: Akademisyenlerin Ovid LWW Veri Tabanını Kullanma Sıklığının Unvanlarına Göre Dağılımı

Unvan	Ovid LWW Veritabanını Kullanma Sıklığı							
		Günlük	Haftalık	Aylık	Nadiren	Hiçbir Zaman	Tanımlı yorum	Toplam
Profesör Dr.	Sayı	0	5	3	1	0	3	12
	Yüzde	,0	41,7	25,0	8,3	,0	25,0	100,0
Doçent Dr.	Sayı	3	10	1	9	4	2	29
	Yüzde	10,3	34,5	3,4	31,0	13,8	6,9	100,0
Yrd.Doç.Dr.	Sayı	3	3	3	3	1	1	14
	Yüzde	21,4	21,4	21,4	21,4	7,1	7,1	100,0
Arş. Gör.	Sayı	0	2	2	10	2	12	28
	Yüzde	,0	7,1	7,1	35,7	7,1	42,9	100,0
Toplam	Sayı	6	20	9	23	7	18	83
	Yüzde	7,2	24,1	10,8	27,7	8,4	21,7	100,0

Ovid LWW veri tabanının unvanlara göre kullanım sıklıklarının incelenmesiyle elde edilen verilere göre, bu veri tabanını profesörlerin %41,7 (5)'sinin haftalık olarak kullandığı ve %25 (3)'ünün ise aylık olarak kullandığı görülmektedir. Doçentlerin %34,5 (10)'ünün daha çok haftalık kullandığı belirlenmiştir. Araştırma görevlilerinin ise %42,9 (12)'unun bu veri tabanını tanımadığı saptanmıştır (bkz.:Tablo 37).

Ovid LWW veri tabanının kullanım istatistikleriyle araştırmamıza ait bulgular arasında bir karşılaştırma yapılacak olursa; araştırmamıza ait bulgular unvanlara göre kullanımda farklılıklar göstermekle birlikte, genellikle araştırma görevlileri tarafından bu veri tabanının bilinmediğini göstermektedir. Diğer akademisyenler tarafından da nadiren kullanılan bir veri tabanı olması, kullanım istatistiklerinin çok düşük olması ile paralellik göstermektedir. Ovid'in kullanım istatistiklerinde 2008 yılından itibaren görülen büyük orandaki düşüş dikkat çekici bir durumdur (bkz.: Tablo 2).

Tablo 38: Akademisyenlerin MD Consult Veri Tabanını Kullanma Sıklığının Unvanlarına Göre Dağılımı

Unvan	MD Consult Veritabanını Kullanma Sıklığı							
		Günlük	Haftalık	Aylık	Nadiren	Hiçbir Zaman	Tanımlı yorum	Toplam
Profesör Dr.	Sayı	0	3	3	2	1	3	12
	Yüzde	,0	25,0	25,0	16,7	8,3	25,0	100,0
Doçent Dr.	Sayı	3	9	3	9	2	3	29
	Yüzde	10,3	31,0	10,3	31,0	6,9	10,3	100,0
Yrd.Doç.Dr.	Sayı	1	2	2	4	1	4	14
	Yüzde	7,1	14,3	14,3	28,6	7,1	28,6	100,0
Arş. Gör.	Sayı	1	1	3	9	1	13	28
	Yüzde	3,6	3,6	10,7	32,1	3,6	46,4	100,0
Toplam	Sayı	5	15	11	24	5	23	83
	Yüzde	6,0	18,1	13,3	28,9	6,0	27,7	100,0

MD Consult veri tabanının unvanlara göre kullanım sıklıklarının incelenmesiyle elde edilen verilere göre, bu veri tabanını profesörlerin %25 (3)'ünün haftalık, aynı oranda aylık olarak kullandığı ve yine aynı oranda tanımadığı belirlenmiştir. Doçentlerin %31 (9)'ünün daha çok haftalık kullandığı, aynı oranda nadiren kullandığı saptanmıştır. Araştırma görevlilerinin ise %32,1 (9)'ünün bu veri tabanını nadiren kullandığı, %46,4 (13)'ünün ise tanımadığı belirlenmiştir (bkz.:Tablo 38).

MD Consult veri tabanının kullanım istatistikleriyle araştırmamıza ait bulgular arasında bir karşılaştırma yapılacak olursa; araştırmamıza ait bulgular bu veri tabanının nadiren kullanıldığını göstermekte iken, bu veri tabanının 2009 yılındaki kullanım sayısı (4.284) da nadiren kullanıldığını desteklemektedir (bkz.: Tablo 2).

Tablo 39: Akademisyenlerin Sage Premier Veri Tabanını Kullanma Sıklığının Unvanlarına Göre Dağılımı

Unvan	Sage Premier Veritabanını Kullanma Sıklığı							
		Günlük	Haftalık	Aylık	Nadiren	Hiçbir Zaman	Tanıma yorum	Toplam
Profesör Dr.	Sayı	0	0	1	7	0	4	12
	Yüzde	,0	,0	8,3	58,3	,0	33,3	100,0
Doçent Dr.	Sayı	2	0	1	13	2	11	29
	Yüzde	6,9	,0	3,4	44,8	6,9	37,9	100,0
Yrd.Doç.Dr.	Sayı	0	1	1	5	1	6	14
	Yüzde	,0	7,1	7,1	35,7	7,1	42,9	100,0
Arş. Gör.	Sayı	0	0	1	5	3	19	28
	Yüzde	,0	,0	3,6	17,9	10,7	67,9	100,0
Toplam	Sayı	2	1	4	30	6	40	83
	Yüzde	2,4	1,2	4,8	36,1	7,2	48,2	100,0

Sage Premier veri tabanının unvanlara göre kullanım sıklıklarının incelenmesiyle elde edilen verilere göre, bu veri tabanını profesörlerin %58,3 (7)'ünün nadiren kullandığı ve %33,3 (4)'ünün ise tanımadığı belirlenmiştir. Doçentlerin de %44,8 (13)'ünün nadiren kullandığı ve %37,9 (11)'unun ise tanımadığı görülmektedir. Yardımcı doçentlerin %42,9 (6)'unun, araştırma görevlilerinin ise %67,9 (19)'unun bu veri tabanını tanımadığı anlaşılmıştır (bkz.:Tablo 39).

Sage Premier veri tabanının kullanım istatistikleriyle araştırmamıza ait bulgular arasında bir karşılaştırma yapılacak olursa; akademisyenlerin büyük bir kısmı bu veri tabanını tanımamaktadır. Sage veri tabanına ait 2009 yılı kullanım sayısının çok düşük olmaması, Sage'in çok disiplinli bir veri tabanı olmasından kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla diğer Fakülte ve Yüksekokullardaki öğretim elemanları bu veri tabanını kullanmaktadırlar. Sage veri tabanının tıp akademisyenleri tarafından tanınmaması ya da nadiren kullanılması, bu veri tabanının özellikle tıp alanına yönelik olmamasıyla açıklanabilir.

Tablo 40: Akademisyenlerin BMJ Journals Veri Tabanını Kullanma Sıklığının Unvanlarına Göre Dağılımı

Unvan	BMJ Journals Veritabanını Kullanma Sıklığı							
		Günlük	Haftalık	Aylık	Nadiren	Hiçbir Zaman	Tanıma yorum	Toplam
Profesör Dr.	Sayı	0	1	2	7	0	2	12
	Yüzde	,0	8,3	16,7	58,3	,0	16,7	100,0
Doçent Dr.	Sayı	3	3	3	13	1	6	29
	Yüzde	10,3	10,3	10,3	44,8	3,4	20,7	100,0
Yrd.Doç.Dr.	Sayı	3	2	1	6	1	1	14
	Yüzde	21,4	14,3	7,1	42,9	7,1	7,1	100,0
Arş. Gör.	Sayı	0	2	3	5	1	17	28
	Yüzde	,0	7,1	10,7	17,9	3,6	60,7	100,0
Toplam	Sayı	6	8	9	31	3	26	83
	Yüzde	7,2	9,6	10,8	37,3	3,6	31,3	100,0

BMJ Journals veri tabanının unvanlara göre kullanım sıklıkları da incelenmiştir. Elde edilen verilere göre bu veri tabanını profesörlerin %58,3 (7)'ünün, doçentlerin %44,8 (13)'inin ve yardımcı doçentlerin ise %42,9 (6)'unun nadiren kullandığı belirlenmiştir. Araştırma görevlilerinin ise %60,7 (17)'sinin bu veri tabanını tanımadığı saptanmıştır (bkz.:Tablo 40). BMJ Journals veri tabanının özellikle araştırma görevlileri tarafından tanınmaması, araştırma görevlilerine yönelik veri tabanı tanıtımı ve eğitimi programlarının gözden geçirilerek artırılmasını gerektirmektedir.

BMJ Journals veri tabanının kullanım istatistikleriyle araştırmamıza ait bulgular arasında bir karşılaştırma yapılacak olursa; akademisyenlerin büyük bir kısmı bu veri tabanını nadiren kullanmaktadırlar. BMJ Journals veri tabanına ait 2009 yılı kullanım sayısının da düşük olduğunu göz önünde bulunduracak olursak, araştırmamıza ait bulgularla kullanım istatistikleri arasında paralellik olduğu belirtilebilir.

Tablo 41: Akademisyenlerin ALPS-ALJC Veri Tabanını Kullanma Sıklığının Unvanlarına Göre Dağılımı

Unvan	ALPS-ALJC Veritabanını Kullanma Sıklığı							
		Günlük	Haftalık	Aylık	Nadiren	Hiçbir Zaman	Tanımlı yorum	Toplam
Profesör	Sayı	0	0	1	4	0	7	12
Dr.	Yüzde	,0	,0	8,3	33,3	,0	58,3	100,0
Doçent	Sayı	0	0	1	9	3	16	29
Dr.	Yüzde	,0	,0	3,4	31,0	10,3	55,2	100,0
Yrd.Doç.	Sayı	0	0	1	5	3	5	14
Dr.	Yüzde	,0	,0	7,1	35,7	21,4	35,7	100,0
Arş. Gör.	Sayı	0	0	1	2	5	20	28
	Yüzde	,0	,0	3,6	7,1	17,9	71,4	100,0
Toplam	Sayı	0	0	4	20	11	48	83
	Yüzde	,0	,0	4,8	24,1	13,3	57,8	100,0

ALPSP-ALJC veri tabanının unvanlara göre kullanım sıklıklarının incelenmesiyle elde edilen verilere göre, bu veri tabanını profesörlerin %58,3 (7)'ü, doçentlerin %55,2 (16)'si, yardımcı doçentlerin %35,7 (5)'si ve araştırma görevlilerinin ise %71,4 (20)'ü bu veri tabanını tanımamaktadır (bkz.:Tablo 41).

ALPSP-ALJC veri tabanının kullanım istatistikleriyle araştırmamıza ait bulgular arasında bir karşılaştırma yapılacak olursa; akademisyenlerin büyük bir kısmı bu veri tabanını tanımamaktadır. ALPSP-ALJC veri tabanına ait 2009 yılı kullanım sayısının da çok düşük olduğunu göz önünde bulunduracak olursak, araştırmamıza ait bulgularla kullanım istatistikleri arasında paralellik olduğu söylenebilir.

IV.11.3. Serbest Erişimli Veri Tabanlarının Kullanımı

14. anket sorusu olan “Aşağıdaki veri tabanlarından hangilerini kullanıyorsunuz?” sorusuna ilişkin verileri içeren tablolar aşağıda sunulmuştur.

Tablo 42: Akademisyenlerin Serbest Erişimli Veri Tabanlarını Kullanma Durumlarının Unvanlarına Göre Dağılımı

Unvan	Serbest Erişimli Veri Tabanlarını Kullanma Durumları						
		Medline PubMed	Medline Plus	Histline	Umi ProQuest	Aidslite	Toplam
Profesör Dr.	Sayı	12	4	0	0	1	17
	Yüzde	70,6	23,5	0	0	5,9	100,0
Doçent Dr.	Sayı	29	6	1	3	6	45
	Yüzde	64,4	13,3	2,2	6,7	13,3	100,0
Yrd.Doç.Dr.	Sayı	14	4	0	2	4	24
	Yüzde	58,3	16,7	0	8,3	16,7	100,0
Arş. Gör.	Sayı	25	6	0	2	8	41
	Yüzde	61,0	14,6	0	4,9	19,5	100,0
Toplam	Sayı	80	20	1	7	19	127
	Yüzde	63,0	15,7	0,8	5,5	15,0	100,0

MEÜ Kütüphanesi'nin abonelik dışında erişime sunduğu veri tabanlarından tıp ile ilgili olanlarının kullanım oranları da incelenmiştir. Pubmed veri tabanı en çok profesörler tarafından %70,6 (12) oranında, Medline Plus veri tabanı yine en çok profesörler tarafından %23,5 (4) oranında; Histline veri tabanı ise sadece doçentler tarafından %2,2 (1) oranında; Umi Proquest veri tabanı en çok yardımcı doçentler tarafından %8,3 (2) oranında ve Aidslite veri tabanı ise en çok araştırma görevlileri tarafından %19,5 (8) oranında kullanılmaktadır (bkz.:Tablo 42).

Tablo 43: Akademisyenlerin Serbest Erişimli Veri Tabanlarını Kullanma Durumları Arasındaki Karşılaştırmalar

Serbest Erişimli Veri Tabanlarını Kullanma Durumları	Ki-Kare	Sd.	p-Değeri
Medline PubMed			***
Medline Plus	4,911	3	0,178**
Histline			***
Umi ProQuest			***
Aidslite	2,288	3	0,515**

** $p > \alpha = 0,05$ olduğundan karşılaştırılan değişkenler bağımsızdır.

***: Bu karşılaştırma için 5'den küçük beklenen sıklığa sahip göze sayısı oranı %30 sınırını aşması nedeniyle Ki-kare testi uygulanmamıştır.

Yapılan Ki-Kare testlerinde veri tabanları ile unvanlar arasındaki ilişki sorgulanmış ve bazı anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Medline Plus ve Aidsline veri tabanları doçentler tarafından %13,3 oranında kullanılırken, yardımcı doçentler tarafından %16,7 oranında kullanılmaktadır. Buradan hareketle her iki veri tabanının da doçentler ve yardımcı doçentler tarafından yaklaşık oranlarda kullanıldığı belirtilebilir (bkz.: Tablo 43).

IV.12. Akademisyenlerin Bilimsel Makaleleri Elde Etme Yolları

Ankete katılan tıp akademisyenlerinin bilimsel makalelere erişim yollarını belirlemek üzere sorulan soru diğer bir araştırma sorusudur. Bu soruda da araştırmaya katılan tıp akademisyenlerine birden fazla seçenek işaretleme olanağı sunulmuştur.

Ankette 16.soru olan “Bilimsel makalelere erişmek için hangi yolu tercih ediyorsunuz?” sorusuna ilişkin verileri içeren tablolar aşağıda sunulmuştur.

Tablo 44: Akademisyenlerin Bilimsel Makalelere Erişimde Tercih Durumları

Kullanma Amaçları	Sayı	Bireye Göre Yüzde
Basılı dergilere kişisel abone olmak	18	21,7
Basılı dergileri kütüphaneden sağlamak	17	20,5
Elektronik dergilere kişisel abone olmak	20	24,1
Elektronik dergileri kütüphaneden sağlamak	79	95,2
Toplam	134	

Katılımcılar bilimsel makaleleri elde etmek için sırasıyla elektronik dergileri kütüphaneden sağlamak %95,2 (79), elektronik dergilere kişisel abone olmak %24,1 (20), basılı dergilere kişisel abone olmak %21,7 (18), basılı dergileri kütüphaneden sağlamak %20,5 (17) yollarını tercih etmektedirler (bkz.:Tablo 44).

Doğan'ın (2007:61) araştırma sonuçlarında ise HÜ Tıp Fakültesi akademisyenlerinin bilimsel dergileri elde etmede tercih yollarının sıralaması değişiklik göstermektedir. Söz konusu çalışmada elektronik dergileri kütüphaneden sağlamak %91,9 oranıyla bizim araştırma sonuçlarımıza (%95,2) paralel olarak birinci sırada yer alırken; araştırmamızda son sırada (%20,5), ancak söz konusu araştırmada ikinci sırada yer alan basılı dergileri kütüphaneden sağlamak %55,5 oranındaki yanıt oranıyla dikkat çekmektedir. Söz konusu araştırmadaki diğer sonuçlar da bizim araştırmamızdaki sıralamadan farklılık göstermektedir. Örneğin elektronik dergilere kişisel abone olmak %14 oranıyla Doğan'ın (2007: 61) çalışmasında üçüncü sırada, bizim araştırmamızda %24,1 oranıyla ikinci sırada; basılı dergilere kişisel olarak abone olmak Doğan'ın (2007: 61) çalışmasında %7,4 oranıyla son sırada, bizim araştırmamızda %21,7 oranıyla üçüncü sırada yer almaktadır.

Tablo 45: Akademisyenlerin Bilimsel Makalelere Erişimde Tercihlerinin Unvanlarına Göre Dağılımı

Unvan	Bilimsel Makaleye Erişimde Tercih Durumu					
		Bas. Der. Kişisel Abonelik	Bas.Der. Küt.den Sağlamak	E-Der. Kişisel Abonelik	E-Der. Küt.den Sağlamak	Toplam
Profesör Dr.	Sayı	7	6	8	12	33
	Yüzde	21,2	18,2	24,2	36,4	100,0
Doçent Dr.	Sayı	9	7	8	29	53
	Yüzde	17,0	13,2	15,1	54,7	100,0
Yrd. Doç.Dr.	Sayı	1	2	1	14	18
	Yüzde	5,5	11,1	5,5	77,8	100,0
Arş. Gör.	Sayı	1	2	3	24	30
	Yüzde	3,3	6,7	10,0	80,0	100,0
Toplam	Sayı	18	17	20	79	134
	Yüzde	13,4	12,7	14,9	59,0	100,0

Katılımcıların bilimsel dergileri elde etmek için tercih ettikleri yollar unvana göre incelendiğinde elektronik dergileri kütüphaneden sağlamak tüm grupların ağırlıklı

olarak tercih ettiği seçenek olarak karşımıza çıkmaktadır. Elektronik dergilere kişisel abonelik en çok tercih edilen ikinci seçenek olarak yer almakta, ancak doçentlerde bu, en çok tercih edilen üçüncü seçenek olmaktadır. Yardımcı doçentlerin basılı dergilere kişisel aboneliği aynı oranda tercih ettikleri görülmektedir (bkz.:Tablo 45).

Tablo 46: Akademisyenlerin Unvanlarıyla Bilimsel Makalelere Erişimde Tercih Durumları Arasındaki Karşılaştırmalar

Bilimsel Makaleye Erişimde Tercih Durumları	Ki-Kare	Sd.	p-Değeri
Basılı Dergilere Kişisel Abonelik	18,135	3	0,000*
Basılı Dergileri Kütüphaneden Sağlamak	10,047	3	0,018*
Elektronik Dergilere Kişisel Abonelik	17,025	3	0,001*
Elektronik Dergileri Kütüphaneden Sağlamak	8,255	3	0,041*

*: $p < \alpha = 0,05$ olduğundan karşılaştırılan değişkenler bağımsız değildir.

Unvanlarla bilimsel makalelerin elde edilmesinde tercih edilen yol arasındaki ilişkinin anlamlı olup olmadığı istatistiksel olarak da test edilmiş ve %95 güven aralığında elektronik dergileri kütüphaneden sağlamak, elektronik dergilere kişisel abone olmak, basılı dergilere kişisel abone olmak, basılı dergileri kütüphaneden sağlamak tercihleri ile unvanlar arasında anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır (bkz.:Tablo 46).

IV.13. Akademisyenlerin Bilimsel Dergilerde Versiyon Tercihleri

Ankette 17.soru olan “Aynı derginin hem basılı hem elektronik versiyonuna erişim olanağınız varsa hangisini tercih edersiniz?” sorusuna ilişkin verileri içeren tablolar aşağıda sunulmuştur.

Tablo 47: Akademisyenlerin Aynı Derginin Basılı veya Elektronik Versiyonlarını Tercih Etme Durumlarının unvanlarına Göre Dağılımı

Unvan	Aynı Derginin Basılı veya Elektronik Versiyonlarını Tercih Etme Durumu			
		Basılı	Elektronik	Toplam
Profesör Dr.	Sayı	0	12	12
	Yüzde	,0	100,0	100,0
Doçent Dr.	Sayı	3	26	29
	Yüzde	10,3	89,7	100,0
Yrd. Doç. Dr.	Sayı	2	12	14
	Yüzde	14,3	85,7	100,0
Arş. Gör.	Sayı	8	20	28
	Yüzde	28,6	71,4	100,0
Toplam	Sayı	13	70	83
	Yüzde	15,7	84,3	100,0

Katılımcılara hem elektronik, hem de basılı versiyonu olan dergilerin hangi versiyonunu kullanmayı tercih ettikleri sorulmuştur. Katılımcıların %84,3'ü (70) elektronik versiyonu, %15,7'si (13) ise basılı versiyonu kullanmayı tercih ettiklerini belirtmişlerdir (bkz.:Tablo 47).

Doğan'ın (2007:63) çalışmasında ankete katılanların %87,4'ü elektronik versiyonu, %12,6'sı ise basılı versiyonu kullanmayı tercih ettikleri belirtilmiştir. Bu bulgular, araştırmamızın bulgularıyla bir benzerlik göstermektedir.

Bilimsel dergilerdeki versiyon tercihlerini unvana göre incelediğimizde tüm gruplarda elektronik dergi tercihinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Profesörlerin %100'ü (12), doçentlerin %89,7'si (26), yardımcı doçentlerin %85,7'si (12), araştırma görevlilerinin ise %71,4'ü (20) aynı derginin elektronik versiyonunu basılı versiyonuna tercih etmektedir (bkz.:Tablo 47).

Doğan'ın (2007: 64) çalışmasında ise Profesörlerin %80'i (24), doçentlerin %95'i (19), yardımcı doçentlerin %75,'i (3), araştırma görevlilerinin ise %85,9'u (55) aynı derginin elektronik versiyonunu basılı versiyonuna tercih etmektedir. Bu bulgular, araştırmamızın bulgularıyla bir benzerlik göstermektedir.

De Groote ve Dorsh (2003:374) tarafından yürütülen çalışmanın sonucunda deneklerin %29'unun dergilerin basılı versiyonlarından; %71'inin ise elektronik versiyonlarından yararlandığı ortaya çıkmıştır. Elde ettiğimiz bulgular, De Groote ve Dorsh (2003)'un çalışmasındaki bulgularla benzerlik göstermektedir.

IV.13.1. Bilimsel Dergilerin Basılı Versiyonunu Tercih Etme Nedenleri

Ankette 18.soru olan “Dergilerin basılı versiyonlarını tercih ediyorsanız bunun nedenleri nelerdir?” sorusuna ilişkin verileri içeren tablolar aşağıda sunulmuştur.

Hem basılı hem de elektronik versiyonu olan dergilerin basılı versiyonunu tercih edenlere tercihlerinin nedenleri sorulmuştur. Bu soruda katılımcılara birden fazla seçenek işaretleyebilecekleri belirtilmiştir. Bu soruya dergilerin basılı versiyonunu tercih eden 13 akademisyen cevap vermiştir.

Tablo 48: Akademisyenlerin Dergilerin Basılı Versiyonlarını Tercih Etme Nedenleri

Basılı Versiyonun Tercih Nedenleri	Sayı	Bireye Göre Yüzde
Bilgisayar erişimi yok	0	0
E-dergileri taramayı bilmiyor	1	7,7
E-dergilere erişmek için zamanı yok	0	0
E-dergilerden çıktı almak için çok zaman harcıyor	3	23,1
E-dergilere erişim çok yavaş	2	15,4
Basılı dergilerde resimler/şekiller daha net ve kaliteli	8	61,5
Dergilerin elektronik yayınından haberdar değil	0	0
Diğer	5	38,5
Toplam	19	

Dergilerin basılı versiyonunu tercih edenlerin %61,5'i basılı dergilerde resimler/şekillerin daha net ve kaliteli olduğunu, %15,4'ü elektronik dergilere erişimin yavaş olduğunu, %23,1'i elektronik dergilerden çıktı almak için çok zaman harcadıklarını, %7,7'si elektronik dergilerden tarama yapmayı bilmediğini belirtmişlerdir. %38,5'i ise diğer seçeneğini işaretlemişlerdir. Bu seçeneği

işaretleyenlerden 2'si konuları ile ilgili makaleleri kişisel arşivlerinde tuttuklarını ve bunun için basılı dergileri tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Diğer seçeneğini işaretleyen diğer 3 kişi ise herhangi bir neden belirtmemişlerdir (bkz.:Tablo 48).

Doğan'ın (2007: 65) çalışmasındaki verileri inceleyecek olursak; dergilerin basılı versiyonunu tercih edenlerin %52,9'u elektronik dergilerden çıktı almak için çok zaman harcadıklarını (bulgumuz %23,1'dir) ve basılı dergilerde resimler/şekillerin daha net ve kaliteli olduğunu (bulgumuz %61,5'dir), %11,8'i elektronik dergilerden makale indirmenin ve erişimin çok yavaş olduğunu (bulgumuz %15,4'tür), elektronik dergilere erişim için zamanlarının olmadığını ve elektronik dergilerdeki formatın basılı formattan farklı olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcıların %29,4'ü (bulgumuz %38,5'tir), diğer seçeneğini işaretleyerek, açıklama bölümünde konuları ile ilgili makaleleri arşivlerinde tuttuklarını ve bu nedenle basılı dergileri tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Her iki araştırmada da diğer seçeneğini işaretleyen tıp akademisyenlerinin basılı dergileri arşivlerinde tutabilme imkanının basılı dergileri tercih etmelerine neden olması, elektronik dergilerdeki arşiv olanaklarına güvenmediklerini göstermektedir.

Tablo 49: Akademisyenlerin Dergilerin Basılı Versiyonlarını Tercih Etme Nedenlerinin Unvanlarına Göre Dağılımı

Unvan	Dergilerin Basılı Versiyonlarını Tercih Etme Nedenleri						
		E-Dergi Taramayı Bilmiyor	E-Dergiden Çıktı Zaman	E-Dergilere Erişim Yavaş	Basılıda Resimler Şekiller Net	Diğer	Toplam
Doçent Dr.	Sayı	0	1	0	1	2	4
	Yüzde	,0	25,0	,0	25,0	50,0	100,0
Yrd.Doç.Dr.	Sayı	0	1	0	1	2	4
	Yüzde	0,	25,0	0,0	25,0	50,0	100,0
Arş. Gör.	Sayı	1	1	2	6	1	11
	Yüzde	9,1	9,1	18,2	54,5	9,1	100,0
Toplam	Sayı	1	3	2	8	5	19
	Yüzde	5,3	15,8	10,5	42,1	26,3	100,0

Bilimsel makalelerin basılı versiyonlarını tercih etme nedenlerini akademisyenlerin

unvanlarına göre inceleyecek olursak, elektronik dergilerden çıktı almak için çok zaman harcıyorum seçeneğini işaretleyenlerin % 25’i doçent, %25’i yardımcı doçent ve %9,1’i araştırma görevlisidir. Basılı dergilerde resim ve şekillerin daha net olduğunu belirtenlerin %25’i doçent ve yardımcı doçentlerden oluşurken %54,5’ini araştırma görevlileri oluşturmaktadır. Diğer seçeneğini işaretleyenlerin %50’sini doçent ve yardımcı doçentler oluştururken, %9,1’ini araştırma görevlileri oluşturmaktadır (bkz.: Tablo 49).

Doğan’ın (2007) çalışmasında bilimsel makalelerin basılı versiyonlarını tercih etme nedenlerinin unvanlara göre bir incelemesi yapılmadığından karşılaştırmalı bir değerlendirme mümkün olmamıştır.

IV.13.2. Bilimsel Dergilerin Elektronik Versiyonunu Tercih Etme Nedenleri

Ankette 19.soru olan “Dergilerin elektronik versiyonlarını tercih ediyorsanız bunun nedenleri nelerdir?” sorusuna ilişkin verileri içeren tablolar aşağıda sunulmuştur.

Tablo 50: Akademisyenlerin Dergilerin E-Versiyonlarını Tercih Etme Nedenleri

Elektronik Versiyonun Tercih Nedenleri	Sayı	Bireye Göre Yüzde
Elektronik dergilerin maliyetinin daha düşük olması	17	24,6
Kütüphaneye gitme zorunluluğunun olmaması	51	73,9
İstenildiğinde erişim sağlanılması	66	95,7
Erişimde daha az zaman harcanması	53	76,8
Fotokopiye göre daha hızlı çıktı alınması	27	39,1
Kütüphanedeki basılı dergilerin sayısının yetersizliği	13	18,8
Diğer	2	2,9
Toplam	229	

Dergilerin elektronik versiyonunu tercih edenlere bunun nedenleri sorulmuştur. Bu soruya dergilerin elektronik versiyonunu tercih eden 70 akademisyenden 69 u cevap vermiştir. Katılımcıların %95,7’si (66) bu dergilere istedikleri zaman erişebileceklerini, %76,8’i (53) erişimde daha az zaman harcadıklarını, %73,9’u (51) kütüphaneye gitmek zorunda kalmadıklarını, %39,1’i (27) fotokopiye göre daha hızlı çıktı alabildiklerini, %24,6’sı (17) elektronik dergilerin maliyetinin düşük olmasını,

%18,8'i (13) kütüphanedeki basılı dergilerin sayısının yetersizliğini bu seçimlerinin nedenleri olarak göstermişlerdir. Diğer seçeneğini işaretleyen akademisyenlerin oranı %2,9 olmakla birlikte bunlar basılı dergileri tercih edenlerle benzer şekilde arşiv kolaylığını neden olarak göstermişlerdir (bkz.:Tablo 50).

Doğan'ın (2007: 66) çalışmasındaki verileri incelediğimizde; katılımcıların %89,8'i erişim için daha az zaman harcadıklarını (bulgumuz %76,8'dir), veya bu dergilere istedikleri zaman erişim sağlayabildiklerini (bulgumuz %95,7'dir), %75,4'ü kütüphaneye gitmek zorunda olmadıklarını (bulgumuz %73,9'dur), %64,4'ü fotokopiye göre daha hızlı çıktı alınmasını (bulgumuz %39,1'dir), %39'u elektronik dergilerin maliyetinin düşük olmasını (bulgumuz %24,6'dır), %33,9'u kütüphanedeki basılı dergilerin sayısının yeterli olmamasını (bulgumuz %18,8'dir), bu seçimlerinin nedenleri olarak göstermişlerdir. Her iki çalışmada da elektronik dergilere erişimin daha az zaman alması ve bu kaynaklara istenilen zamanda erişim imkanının olması en çok tercih edilen neden olmuştur. Bu da tıp akademisyenlerinin bilgi ihtiyaçlarının aciliyetinden kaynaklanmaktadır.

Doğan'ın (2007) çalışmasında bilimsel makalelerin elektronik versiyonlarını tercih etme nedenlerinin unvanlara göre bir incelemesi yapılmadığından karşılaştırmalı bir değerlendirme mümkün olmamıştır.

Tablo 51: Akademisyenlerin Dergilerin E-Versiyonlarını Tercih Etme Nedenlerinin Unvanlara Göre Dağılımı

Unvan	Dergilerin Elektronik Versiyonlarını Tercih Etme Nedenleri								
		E-Der. Maliyet Düşük	Kütüphaneye Gitme Zorunluğu Yok	İstenildiğinde Erişim İmkânı var	Erişim için daha az zaman harcama	Fotokopiden Daha Hızlı Çıktı alma	Kütüphanedeki Basılı Dergilerin Sayısının azlığı	Diğer	Toplam
Profesör	Sayı	0	10	11	11	3	3	0	38
Dr.	Yüzde	,0	26,3	28,9	28,9	7,9	7,9	0	100,0
Doçent	Sayı	6	23	26	24	11	4	1	95
Dr.	Yüzde	6,3	24,2	27,4	25,3	11,6	4,2	1,0	100,0
Yrd.Doç.	Sayı	6	8	10	9	7	4	1	45
Dr.	Yüzde	13,3	17,8	22,2	20,0	15,6	8,9	2,2	100,0
Arş. Gör.	Sayı	5	10	19	9	6	2	0	51
	Yüzde	9,8	19,6	37,3	17,6	11,8	3,9	0	100,0
Toplam	Sayı	17	51	66	53	27	13	2	229
	Yüzde	7,4	22,3	28,8	23,1	11,8	5,7	0,9	100,0

Bilimsel makalelerin elektronik versiyonlarını tercih etme nedenlerini akademisyenlerin unvanlarına göre incelediğimizde, kütüphaneye gitme zorunluluğunun olmaması, istenildiğinde erişim imkanı sağlaması ve erişim için basılıya göre daha az zaman harcanması seçeneklerinin tüm akademisyen grupları tarafından yoğunlukla tercih edildiğini görmekteyiz (bkz.:Tablo 51).

IV.14. Elektronik Veri Tabanlarını ve Elektronik Dergileri Kullanmayı Öğrenme Yolları

Kütüphanenin erişime sunduğu elektronik kaynaklardan haberdar olmanın yanı sıra bu kaynakların kullanımını bilmek ve öğrenmek söz konusu kaynakların kullanımında etkili olabilmektedir. Bu nedenle araştırmamızda katılımcılara kullanmakta oldukları elektronik kaynakları kullanmayı nasıl öğrendikleri

sorulmuştur. Birden fazla öğrenme yolu olabileceğinden katılımcılara birden fazla seçeneği işaretleyebilecekleri belirtilmiştir.

Ankette 20.soru olan “Elektronik veri tabanları ve elektronik dergileri kullanmayı nasıl öğrendiniz?” sorusuna ilişkin verileri içeren tablolar aşağıda sunulmuştur.

Bu soruya elektronik veri tabanlarını ve elektronik dergileri kullandıklarını belirten 83 akademisyenden 82’si cevap vermiştir.

Tablo 52: Akademisyenlerin E-Veri Tabanlarını ve E-Dergileri Kullanmayı Öğrenme Durumuna Göre Dağılımı

Kullanmayı Öğrenme Durumu	Sayı	Bireye Göre Yüzde
Kütüphaneci rehberliğinde	20	24,4
Meslektaşlarından	35	42,7
Bireysel olarak	64	78,0
Diğer	3	3,7
Toplam	122	

Araştırmaya katılanların %78’i (64) elektronik veri tabanlarını ve dergileri kullanmayı bireysel olarak, %42,7’si (35) meslektaşlarından, %24,4’ü (20) kütüphaneci rehberliğinde öğrendiklerini belirtmişlerdir. Diğer seçeneğini işaretleyen akademisyenler yani %3,7’si herhangi bir açıklama yapmamışlardır (bkz.: Tablo 52).

Doğan’ın (2007: 67) çalışmasındaki bulgulara göre; araştırmaya katılanların %80’i (108) elektronik veri tabanlarını ve dergileri kullanmayı bireysel olarak (bulgumuz %78’dir), %45,2’si (61) meslektaşlarından (bulgumuz %42,7’dir), %22,2’si (30) kütüphaneci rehberliğinde (bulgumuz %24,4’tür) öğrendiklerini belirtmişlerdir. Diğer seçeneğini işaretleyen katılımcıların oranı %2,2’dir. Bunlar, telefonla veya yüzyüze kütüphanecilere sorarak veya eğitimleri sırasında öğrendiklerini belirtmişlerdir. Çalışmamızdaki verilerle kıyasladığımızda, elektronik veri tabanlarını ve dergileri kullanmayı öğrenme sıralamalarının her iki çalışmada da aynı

olması ve yüzde değerlerinin birbirine çok yakın olması dikkat çekici bir durumdur.

Tablo 53 : Akademisyenlerin E-Veritabanlarını ve E-Dergileri Kullanmayı Öğrenme Biçiminin unvanlarına Göre Dağılımı

Unvan	Elektronik Veritabanlarını ve Elektronik Dergileri Kullanmayı Öğrenme Biçimi					
		Kütüphaneci Rehberliğinde	Meslektaşlardan	Bireysel Olarak	Diğer	Toplam
Profesör Dr.	Sayı	7	4	11	1	23
	Yüzde	30,4	17,4	47,8	4,3	100,0
Doçent Dr.	Sayı	8	13	25	1	47
	Yüzde	17,0	27,7	53,2	2,1	100,0
Yrd. Doç. Dr.	Sayı	3	2	12	0	17
	Yüzde	17,6	11,8	70,6	,0	100,0
Arş. Gör.	Sayı	2	16	16	1	35
	Yüzde	5,7	45,7	45,7	2,9	100,0
Toplam	Sayı	20	35	64	3	122
	Yüzde	16,4	28,7	52,4	2,5	100,0

Elektronik veri tabanlarını ve elektronik dergileri kullanmayı öğrenme yolları unvana göre incelendiğinde bütün akademisyen grupları için “bireysel olarak” ve “meslektaşlardan” öğrenmenin öncelikli olduğu görülmektedir. Kütüphaneci rehberliği alanların %30,4’ü (7) profesör, %17’si (8) doçent, %17,6’sı (3) yardımcı doçent ve %5,7’si (2) araştırma görevlisidir. Buradan araştırma görevlilerinin çok az bir bölümünün kütüphaneci rehberliği aldığı çıkarılabilecek bir sonuçtur (bkz.: Tablo 53).

Tablo 54: Akademisyenlerin Unvanlarıyla E-Veritabanlarını ve E-Dergileri Kullanmayı Öğrenme Biçimi Arasındaki Karşılaştırmalar

Elektronik Veritabanlarını ve Elektronik	Ki-Kare	Sd.	p-Değeri
Kütüphaneci Rehberliğinde	12,346	3	0.006*
Meslektaşlardan	7,597	3	0,055**
Bireysel Olarak	10,986	3	0,012*
Diğer			***

* : $p < \alpha = 0,05$ olduğundan karşılaştırılan değişkenler bağımsız değildir.

** : $p > \alpha = 0,05$ olduğundan karşılaştırılan değişkenler bağımsızdır.

***: Bu karşılaştırma için 5'den küçük beklenen sıklığa sahip göze sayısı oranı %30 sınırını aşması nedeniyle Ki-kare testi uygulanmamıştır.

Söz konusu öğrenme yolları açısından unvanlara göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark olup olmadığı araştırılmış %95 güven aralığında sadece meslektaşlardan öğrenme durumu için anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Profesörler ve yardımcı doçentler, meslektaşlardan öğrenme seçeneğini üçüncü seçenek olarak, doçentler ve araştırma görevlileri ise ikinci seçenek olarak tercih etmişlerdir (bkz.:Tablo 54).

IV.15. Kütüphanenin Yaptığı Rehberliğin Değerlendirilmesi

Elektronik veri tabanları ve elektronik dergilerle ilgili kütüphane tarafından yapılan rehberlikten yararlananlardan yapılan bu rehberliği değerlendirmeleri de istenmiştir. Ankete katılan akademisyenlerden %20,5'i (17) rehberlik almadığını ifade etmiştir. Katılımcıların toplam %79,5'inin kütüphanenin yaptığı rehberlikten yararlandığı görülmektedir (bkz: Tablo 55). Doğan'ın (2007: 69) çalışmasında akademisyenlerin %77'sinin kütüphane tarafından verilen eğitime katılmadığı, sadece %23'ünün katıldığı belirtilmiştir. Çalışmamızla kıyasladığımızda MEÜ.'nün yaptığı rehberliğe katılım oranı (%79,5), H.Ü.'ye (%23) oranla tatmin edici görünmektedir.

Ankette 21.soru olan “Elektronik veri tabanları ve elektronik dergiler hakkında kütüphanenin yaptığı rehberliği nasıl değerlendirirsiniz?” sorusuna ilişkin verileri içeren tablolar aşağıda sunulmuştur.

Tablo 55: Akademisyenlerin E-Veri Tabanları ve Dergiler Hakkında Kütüphanenin Yaptığı Rehberliğe ilişkin Görüşlerinin Dağılımı

Kütüphanenin Rehberliği Hakkındaki Görüşler	Sayı	Yüzde
Çok yararlı	13	15,7
Yararlı	45	54,2
Kararsızım	5	6,0
Yararsız	3	3,6
Rehberlik almadım	17	20,5
Toplam	83	100,0

Kütüphanenin yaptığı rehberliği katılımcıların %15,7’si (13) çok yararlı, %54,2’si (45) yararlı, %6’sı (5) kararsız, %3,6’sı (3) yararsız olarak değerlendirmiştir.

Doğan’ın (2007: 69) çalışmasındaki bulgulara göre; kütüphaneden bu alanda eğitim aldığını belirten 31 kişiden 10’u bu eğitimleri çok yararlı, 12’si yararlı bulduğunu belirtirken, 7 kişi bu konuda kararsız olduğunu, 2 kişi de söz konusu eğitimi yararsız bulduğunu belirtmiştir. Çalışmamızdaki verilerle bir kıyaslama yapılacak olursa, MEÜ tıp akademisyenlerinin kütüphane hakkındaki memnuniyet düzeyleri H.Ü.’ye oranla daha yüksektir.

Tablo 56: Akademisyenlerin E-Veritabanları ve Dergiler Hakkındaki Rehberliğe İlişkin Görüşlerinin Unvanlara Göre Dağılımı

Unvan	Elektronik Veritabanları ve Elektronik Dergiler Hakkında Kütüphanenin Yaptığı Rehberliğe İlişkin Görüşler						
		Çok Yararlı	Yararlı	Kararsızım	Yararsız	Rehberlik Almadım	Toplam
Profesör Dr.	Sayı	4	7	1	0	0	12
	Yüz	33,3	58,3	8,3	,0	,0	100,0
Doçent Dr.	Sayı	7	16	1	0	5	29
	Yüz	24,1	55,2	3,4	,0	17,2	100,0
Yrd.Doç.Dr.	Sayı	1	7	0	1	5	14
	Yüz	7,1	50,0	,0	7,1	35,7	100,0
Arş. Gör.	Sayı	1	15	3	2	7	28
	Yüz	3,6	53,6	10,7	7,1	25,0	100,0
Toplam	Sayı	13	45	5	3	17	83
	Yüz	15,7	54,2	6,0	3,6	20,5	100,0

Elektronik veri tabanları ve dergilerle ilgili kütüphanenin yaptığı rehberliği unvanlara göre değerlendirecek olursak, bu rehberliği Profesörlerin %33,3'ü (4) çok yararlı, %58,3'ü (7) yararlı; doçentlerin %24,1'i (7) çok yararlı, %55,2'si yararlı; yardımcı doçentlerin %7,1'i (1) çok yararlı, %50'si (7) yararlı; araştırma görevlilerinin %3,6'sı (1) çok yararlı, %53,6'sı (15) yararlı bulduklarını ifade etmişlerdir (bkz.:Tablo 56). Bu sonuçlara göre, kütüphanenin yaptığı rehberliğin başarılı olduğu belirtilebilir.

IV.16. Kütüphanenin Elektronik Veri Tabanları ve Elektronik Dergilere İlişkin Bilgilendirme Yolları

Çalışma kapsamında katılımcılara son olarak, elektronik veri tabanları ve elektronik dergiler hakkında bilgilendirilmek için hangi yolları tercih ettikleri sorulmuştur. Bu soruda da katılımcılara birden fazla seçenek işaretleyebilecekleri belirtilmiştir.

Ankette 22.soru olan “Kütüphane tarafından elektronik veri tabanları ve dergiler hakkında bilgilendirilmek için hangi yolları tercih edersiniz?” sorusuna ilişkin verileri içeren tablolar aşağıda sunulmuştur.

Tablo 57: Akademisyenlerin E-Veri Tabanları ve E-Dergiler Hakkında Bilgilendirilme Tercihlerine Göre Dağılımı

Bilgilendirme Tercihi	Sayı	Bireye Göre Yüzde
Seminerler	9	10,8
Broşürler	23	27,7
Uygulamalı Eğitim Programları (Bireysel)	12	14,5
Uygulamalı Eğitim Programları (Grup)	14	16,9
Çevrimiçi Eğitim	32	38,6
Gereksinim anında kütüphaneci tarafından yapılan rehberlik	45	54,2
Diğer	4	4,8
Toplam	139	

Çalışmaya katılan akademisyenlerin %54,2’si (45) gerektiğinde kütüphaneci rehberliğini tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Katılımcıların %38,6’sı (32) çevrimiçi eğitim programlarını, %27,7’si (23) basılı broşürleri, %16,9’u (14) grup eğitim programlarını, %14,5’i (12) bireysel eğitim programlarını, %10,8’i (9) seminerleri tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Diğer seçeneğini cevaplayanların tümü %4,8 (4) bu konuda bilgilendirilmeye ihtiyaçlarının olmadığını belirtmişlerdir (bkz.: Tablo 57).

Doğan’ın (2007: 70) çalışmasındaki verileri inceleyecek olursak; katılımcıların %40’ı (54) bilgilendirilme yolu olarak çevrim içi eğitimler istediklerini belirtmişlerdir (bulgumuz %38,6’dır). Çevrimiçi eğitimleri %33,3 (45) ile gruplar için düzenlenebilecek uygulamalı eğitim programları (bulgumuz %16,9’dur), %31,1 (42) ile broşürler (bulgumuz %27,7’dir), %26,7 (36) ile gereksinim anında verilecek eğitimler (bulgumuz %54,2’dir), %22,2 (30) ile bireysel uygulamalı eğitim programları (bulgumuz %14,5’tir), %18,5 (25) ile seminerler (bulgumuz %10,8’dir), izlemektedir. Çalışmamızla kıyasladığımızda, sıralama farklılık göstermekle birlikte,

her iki çalışmanın verilerinden tıp akademisyenlerinin seminerler aracılığıyla bilgilendirilme tercihleri en son sırada yer almaktadır. Bu tercih, tıp akademisyenlerinin zamanlarının çok kısıtlı olması ile açıklanabilir.

Tablo 58: Akademisyenlerin E-Veritabanları ve E-Dergiler Hakkında Bilgilendirilme Tercihlerinin Unvanlarına Göre Dağılımı

Unvan	Elektronik Veritabanları ve Elektronik Dergiler Hakkında Bilgilendirilme Tercihleri								
		Seminer	Broşür	Uygulama Eğitim (Bireysel)	Uygulama Eğitim (Grup)	Çevrim içi Eğitim	Kütüphaneci Rehberliği	Diğer	Toplam
Profesör Dr.	Sayı	0	3	2	2	1	12	0	20
	Yüzde	,0	15,0	10,0	10,0	5,0	60,0	,0	100,0
Doçent Dr.	Sayı	4	9	3	5	9	18	2	50
	Yüzde	8,0	18,0	6,0	10,0	18,0	36,0	4,0	100,0
Yrd.Doç.Dr.	Sayı	0	3	1	1	9	7	2	23
	Yüzde	,0	13,0	4,3	4,3	39,1	30,4	8,7	100,0
Arş. Gör.	Sayı	5	8	6	6	13	8	0	46
	Yüzde	10,9	17,4	13,0	13,0	28,3	17,4	,0	100,0
Toplam	Sayı	9	23	12	14	32	45	4	139
	Yüzde	6,5	16,5	8,6	10,1	23,0	32,4	2,9	100,0

Tablo 58’de de görüldüğü gibi, katılımcıların elektronik veri tabanları ve dergilerle ilgili bilgilendirilme tercihlerini unvanlara göre değerlendirecek olursak, seminerleri tercih edenlerin %8,’i (4) doçent, %10,9’u (5) araştırma görevlisi; basılı broşürleri tercih edenlerin % 15’i (3) profesör, %18,’i (9) doçent, %13’ü (3) yardımcı doçent, %17,4’ü (8) araştırma görevlisi; bireysel eğitim programlarını tercih edenlerin %10’u (2) profesör, %6,’sı (3) doçent, %4,3’ü (1) yardımcı doçent, %13’ü (6) araştırma görevlisi; grup eğitim programlarını tercih edenlerin % 10’u (2) profesör, %10,’u (5) doçent, %4,3’ü (1) yardımcı doçent, %13’ü (6) araştırma görevlisi; çevrim içi eğitim programlarını tercih edenlerin % 5’i (1) profesör, %18,’i (9) doçent, %39,1’i (9) yardımcı doçent, %28,3’ü (13) araştırma görevlisi; gerektiğinde kütüphaneci rehberliğini tercih edenlerin ise % 60’ı (12) profesör, %36,’sı (18) doçent, %30,4’ü

(7) yardımcı doçent, %17,4'ü (8) araştırma görevlisidir (bkz: Tablo 58).

Doğan'ın (2007) çalışmasında elektronik veri tabanları ve dergilerle ilgili bilgilendirilme tercihlerinin unvanlara göre incelemesi yapılmadığından karşılaştırmalı bir değerlendirme mümkün olmamıştır.

Tablo 59: Akademisyenlerin E-Veritabanları ve Dergiler Hakkında Bilgilendirilme Tercihleri Arasındaki Karşılaştırmalar

Elektronik Veritabanları ve Elektronik Dergiler	Ki-Kare	Sd.	p-Değeri
Seminerler			***
Broşürler	0,490	3	0,921**
Uygulamalı Eğitim Programları (Bireysel)			***
Uygulamalı Eğitim Programları (Grup)			***
Online (Çevrimiçi Eğitimler)	9,964	3	0,019*
Gereksinim anında kütüphaneci tarafından yapılan rehberlik	18,373	3	0,000*
Diğer			***

* : $p < \alpha = 0,05$ olduğundan karşılaştırılan değişkenler bağımsız değildir.

** : $p > \alpha = 0,05$ olduğundan karşılaştırılan değişkenler bağımsızdır.

***: Bu karşılaştırma için 5'den küçük beklenen sıklığa sahip göze sayısı oranı %30 sınırını aşması nedeniyle Ki-kare testi uygulanmamıştır.

Katılımcıların elektronik veri tabanları ve dergiler konusundaki bilgilendirilme tercihleri arasında unvanlara göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark olup olmadığı da araştırılmış, %95 güven aralığında sadece broşür yoluyla bilgilendirilme tercihinde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Profesör, doçent ve araştırma görevlileri broşürler aracılığıyla bilgilendirilme seçeneğini ikinci tercihleri olarak belirtmişlerdir (bkz.:Tablo 59).

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

V.1. Sonuç

Bilgi teknolojilerinin günümüzde giderek yaygınlaşmasıyla birlikte kütüphanelerin koleksiyonlarında yer alan elektronik kaynakların sayısı günden güne artmaktadır. Bu artış güncel bilgi içermeleri açısından en fazla süreli yayınlarda yaşanmaktadır. Birçok yayıncı dergilerini artık basılı ortamdan çok elektronik ortamda yayınlamayı tercih etmektedirler. Elektronik kaynakların her yerden ve her zaman erişilebilir olması ve sayılarının giderek artması, söz konusu kaynakların kullanımının giderek yaygınlaşmasını sağlamıştır. Özellikle güncel bilgiye hızlı bir biçimde erişme ihtiyacı duyan tıp akademisyenlerinin, artık çoğunlukla elektronik kaynakları kullanmayı tercih ettiklerini bu konuda yapılmış olan araştırmalardan bilmekteyiz. Arz-talep ilişkisi doğrultusunda elektronik kaynakların sayısının ve kullanımının giderek artmakta olduğu belirtilebilir.

Elektronik kaynakların kullanımı üzerine çeşitli çalışmalar var olmakla birlikte ülkemizde, özellikle tıp alanında kullanıcı araştırmalarının sayıca çok az olduğu bilinmektedir. Elektronik veri tabanları ve dergiler hakkında tıp akademisyenleri ve öğrencileri üzerinde yapılacak kullanıcı incelemeleri, kütüphanelerin koleksiyon geliştirme politikalarına yön vermede ve kullanıcıların bu kaynakları kullanmada yaşadıkları sorunların saptanmasında önem taşımaktadır. Cihan Doğan tarafından 2007 yılında yapılan “Tıp Akademisyenlerinin Veri Tabanı ve Elektronik Dergi Kullanımları: Hacettepe Üniversitesi Örneği” adlı yüksek lisans tez çalışması, Türkiye’de elektronik veri tabanlarının ve elektronik dergilerin kullanımı üzerine yapılmış önemli çalışmalardan biridir.

Tıp alanındaki kullanıcı araştırmalarına katkı sağlamayı amaçlayan bu çalışmada MEÜ Kütüphanesi’nin abone olduğu tıp alanını içeren elektronik veri tabanları ve

dergilerin tıp akademisyenleri tarafından kullanımları incelenerek, Doğan'ın (2007) çalışması ile karşılaştırmalı veriler sunulmuştur.

Cihan Doğan'ın H.Ü. Tıp Fakültesi akademisyenlerine yönelik olarak yaptığı "Tıp Akademisyenlerinin Elektronik Veri Tabanı ve Elektronik Dergi Kullanımları: Hacettepe Üniversitesi Örneği" başlıklı Yüksek Lisans tezinde ortaya çıkardığı bulgularla kendi yaptığımız araştırmanın bulguları arasındaki farkı ortaya çıkarmayı amaçlayan bu çalışmada, Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde görev yapmakta olan 416 akademisyenden tabakalı örneklem yöntemiyle seçilen 165 kişiden 128'ine anket uygulanmıştır. Örneklem sayısının evreni temsil oranı % 31'dir. Anket sonuçlarının değerlendirilmesinde, yeri geldiğinde, Ki-Kare testi kullanılmıştır.

Araştırmamızdan elde edilen bulgular "Tıp akademisyenlerinin e-dergi ve veri tabanı kullanma özellikleri çalıştıkları üniversiteye bağlı olarak değişiklik göstermez" şeklinde oluşturulan ana hipotezi doğrularıp kanıtlamaktadır.

Araştırmamızdan elde edilen bulgular katılımcıların %68,8'inin elektronik dergi ve veri tabanlarını kullandığını, %31,2'sinin ise bu kaynakları kullanmadığını ortaya çıkarmıştır. Bu %31,2 oranını temsil eden 45 akademisyenden 44'ünün araştırma görevlisi, 1'inin ise yardımcı doçent olduğu görülmektedir. Dolayısıyla öğretim üyelerinin büyük bir çoğunluğunun elektronik veri tabanı ve dergileri kullanmakta olduğu saptanmıştır. Doğan'ın (2007) çalışmasından elde edilen bulgulara göre ise katılımcıların %95,1'inin elektronik dergi ve veri tabanlarını kullandığını, %4,9'unun ise bu kaynakları kullanmadığını göstermektedir. Bu %4,9 oranını temsil eden 7 akademisyenden 5'inin araştırma görevlisi, 2'sinin ise Profesör olduğu görülmektedir. Araştırmamızdan elde edilen bulgulara benzer olarak, Doğan'ın (2007) çalışmasında da tıp akademisyenlerinin çoğunluğunun elektronik dergi ve veri tabanlarını kullandığı belirlenmiştir. Elektronik dergi ve veri tabanlarını kullanım oranının MEÜ.'de HÜ.'ye oranla daha düşük olması, MEÜ.'de görev yapan tıp akademisyenlerinin ve özellikle araştırma görevlilerinin elektronik dergi ve veri tabanlarını HÜ.'ye oranla daha az kullandığını göstermektedir.

Çalışmamızda katılımcıların bilimsel makaleleri elde etmek için hangi yolları tercih ettikleri belirlenmiş ve elektronik dergileri kütüphaneden sağlama yolunun %59 ile

en çok tercih edilen yol olduğu saptanmıştır. Söz konusu oran basılı dergiler için %12,7'dir. Doğan'ın çalışmasındaki bulguları inceleyecek olursak, elektronik dergileri kütüphaneden sağlama yolunun %91,9 ile çalışmamızdakine benzer şekilde en çok tercih edilen yol olduğu saptanmıştır. Söz konusu oran basılı dergiler için %55,5'tir. Elektronik dergileri kütüphaneden sağlama yolu her iki üniversitede de öncelikli tercih olarak yer almış, ancak bu oran H.Ü.'de oldukça yüksek çıkmıştır.

Katılımcılara hem elektronik hem de basılı versiyonu olan dergilerin hangi versiyonunu kullanmayı tercih ettikleri de sorulmuş, %84,3'ünün elektronik versiyonu ve sadece %15,7'sinin basılı versiyonu kullanmayı tercih ettikleri belirlenmiştir. Doğan'ın (2007) çalışmasında da katılımcıların %87,4'ünün elektronik versiyonu ve sadece %12,6'sının basılı versiyonu kullanmayı tercih ettikleri belirlenmiştir. Her iki çalışmada da elde edilen birbirine yakın bulgulardan benzer sonuçlara ulaşıldığı, tıp akademisyenlerinin e-dergi ve veri tabanı kullanma özelliklerinin çalıştıkları üniversiteye bağlı olarak değişiklik göstermediği kanıtlanmıştır.

Bulgular "Tıp akademisyenlerinin elektronik dergi ve veri tabanlarını kullanmayı öğrenme biçimi üniversiteye bağlı olarak farklılık göstermez" şeklinde oluşturulan alt hipotezi doğrulayıp kanıtlamaktadır. Çalışmamızdan elde edilen bulgulara göre katılımcıların %78'i (64) elektronik veri tabanlarını ve elektronik dergileri kullanmayı bireysel olarak, %42,7'si (35) meslektaşlarından, %24,4'ü (20) kütüphaneci rehberliğinde öğrendiklerini belirtmişlerdir. Doğan'ın (2007) çalışmasından elde edilen bulgular ise, katılımcıların %80'i (108) elektronik dergi ve veri tabanlarını kullanmayı bireysel olarak, %45,2'si (61) meslektaşlarından, %22,2'si (30) kütüphane tarafından verilen eğitim sırasında öğrendikleri şeklindedir. Her iki çalışmada yer alan diğer seçeneğini işaretleyen tıp akademisyenlerinin telefonla veya yüzyüze kütüphanecilere sorarak öğrendiklerini belirtmeleri, elektronik dergi ve veri tabanlarını öğrenme biçimlerinin benzer olduğunun bir kanıtıdır. Çalışmamızdaki bulgularla Doğan'ın bulgularının yüzde değerlerinin birbirine çok yakın olması ve tercih sıralamasının da aynı olması, tıp akademisyenlerinin elektronik dergi ve veri tabanlarını kullanmayı öğrenme biçiminin üniversiteye bağlı olarak farklılık göstermediğini kanıtlamıştır.

Bulgular “Tıp akademisyenlerinin bilimsel dergileri kullanmalarındaki versiyon tercihleri çalıştıkları üniversiteye bağlı olarak farklılık göstermez” şeklinde oluşturulan alt hipotezimizi de doğrulayıp kanıtlamaktadır. Çalışmamızdan elde edilen bulgulara göre katılımcıların %84,3’ü (70) elektronik versiyonu, %15,7’si (13) ise basılı versiyonu kullanmayı tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Doğan’ın (2007: 63) çalışmasında ise katılımcıların %87,4’ü (118) elektronik versiyonu, %12,6’sı (17) ise basılı versiyonu kullanmayı tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Her iki çalışmanın bulguları da birbirine yakın veriler içermekle birlikte, tıp akademisyenlerinin bilimsel dergilere erişmede daha çok elektronik versiyonu tercih ettiklerini ortaya koymaktadır. Bu da, tıp akademisyenlerinin bilimsel dergileri kullanmalarındaki versiyon tercihlerinin çalıştıkları üniversiteye bağlı olarak farklılık göstermediğini kanıtlamaktadır.

Araştırmamız sonucunda elde edilen sonuçlar aşağıda özetlenmiştir.

Araştırmaya katılan akademisyenlerin %9,4’ü (12) bilgisayar kullanım düzeylerini çok iyi, %52,3’ü (67) iyi, %35,2’si (45) orta ve %3,1’i (4) kötü olarak belirtmiştir. 128 katılımcının %100’ü bilgisayar kullanmaktadır. Katılımcıların %93’ü bilgisayarı hergün kullanmaktadır ve %78,9’u ev ve/veya işyerlerinde bilgisayar olanaklarına sahiptir. Ev ve/veya işyerlerinde bilgisayar olanaklarının olmadığını belirten katılımcıların büyük bir bölümünü araştırma görevlileri oluşturmaktadır. Sadece bir doçent ve bir de yardımcı doçent bilgisayar olanağının olmadığını belirtmiştir. Eldeki veriler katılımcıların bilgisayarı sıklıkla kullandıklarını ortaya koymaktadır. Doğan’ın (2007: 48) çalışmasında da benzer olarak, akademisyenlerin %76’sı (108) bilgisayar kullanım düzeylerini “çok iyi” veya “iyi” olarak; %19,7’si (28) bilgisayar kullanım düzeylerini orta, %3,5’i (5) zayıf olarak belirtmişlerdir.

Tıp akademisyenlerinin %25,8’i Mersin Üniversitesi Kütüphanesi’nin sağladığı uzaktan erişim sistemine kayıtlı iken, %74,2’si kayıtlı değildir. Uzaktan erişim istemine kayıtlı olanların %69,8’i kişisel olarak, %20,9’u kütüphaneci aracılığıyla, %7’si asistanları aracılığıyla elektronik dergi ve veri tabanlarını kullanmaktadır.

Uzaktan erişim sistemine kayıtlı olmayanların %42,6'sı kişisel olarak, %10,9'u kütüphaneci aracılığıyla, %3'ü asistanları aracılığıyla kullanmayı tercih ederken; %43,5 i elektronik dergi ve veri tabanlarını kullanmamaktadır. Buradan akademisyenlerin büyük bir kısmının elektronik dergi ve veri tabanlarına uzaktan erişim hizmetinden faydalanmadıkları sonucu çıkarılmıştır. Doğan'ın (2007) çalışmasında veri tabanlarına uzaktan erişim sistemine kayıtlı olup olmama durumuna ilişkin bir inceleme yapılmadığından karşılaştırmalı bir değerlendirme mümkün olmamıştır.

Bulgular incelendiğinde en sık kullanılan bibliyografik veri tabanının Medline olduğu görülmektedir. Medline'ı hergün kullandığını belirten akademisyenlerin oranı %18,1 (15), haftalık olarak kullandığını belirten akademisyenlerin oranı %20,5 (17), aylık olarak kullandığını belirten akademisyenlerin oranı %22,9 (19), Nadiren kullandığını belirten akademisyenlerin oranı %14,5 (12), hiçbir zaman kullanmadığını belirten akademisyenlerin oranı %6 (5) ve tanıyıyorum yanıtını veren akademisyenlerin oranı ise %18,1 (15)'dir. Doğan'ın (2007: 55) araştırmasında da çalışmamızdaki bulgulara benzer olarak, Medline en çok kullanılan bibliyografik veri tabanı olmuştur.

En sık kullanılan ikinci sıradaki bibliyografik veri tabanının, Medline'm ardından gelen Web of Science (WOS)'in olduğu görülmektedir. WOS'u hergün kullandığını belirten akademisyenlerin oranı %14,5 (12), haftalık olarak kullandığını belirten akademisyenlerin oranı %28,9 (24), aylık olarak kullandığını belirten akademisyenlerin oranı %19,3 (16), nadiren kullandığını belirten akademisyenlerin oranı %16,9 (14), hiçbir zaman kullanmadığını belirten akademisyenlerin oranı %4,8 (4) ve tanıyıyorum yanıtını veren akademisyenlerin oranı ise %15,7 (13)'dir. WOS'un haftalık ve aylık kullanım oranının yüksek olması bibliyografik atıf indeksi olmasından kaynaklanmaktadır. Doğan'ın (2007: 56) çalışmasında ise WOS veri tabanı, haftalık %22,5 (32) ve aylık %13,4 (19) kullanım oranı ile çalışmamızdakine benzer sonuçlar göstermektedir. Ancak WOS'un tanınmama oranının MEÜ'de %15,7 (13) iken; HÜ'de %38 (54) olması, bu veri tabanının kullanımının artırılması amacıyla HÜ'de WOS'a yönelik olarak tanıtım faaliyetlerinin düzenlenmesini gerektirmektedir.

Diğer bibliyografik veri tabanlarını incelediğimizde Ulakbim Tıp Veri Tabanı, Old Medline ve Turkish Medline veri tabanlarının en çok nadiren kullanıldığı belirlenmiştir. Bunları sırasıyla verecek olursak; Ulakbim Tıp veri tabanını nadiren kullananların oranının %49,4 (41), Old Medline'ı nadiren kullanım oranının %34,9 (29), Turkish Medline'ı nadiren kullananların oranının %26,5 (22) olduğu saptanmıştır.

Açık erişim olanağı sağlayan PubMed veri tabanı ağırlıklı olarak (%63) kullanılmaktadır. Doğan'ın (2007: 57) çalışmasında da PubMed veri tabanı en çok kullanılan (%97) veri tabanlarından biri olarak dikkat çekmektedir.

Eldeki bulgular, Wiley&Blackwell Synergy veri tabanının, %16,9 (14) ile günlük kullanım oranı ve %37,3 (31) haftalık kullanım oranı ile en yüksek düzeyde kullanılan tam metin veri tabanı olduğunu göstermektedir. Katılımcıların %20,5 (17)'inin Wiley&Blackwell'i en az ayda 1 kez kullandığı elde edilen bulgulardan anlaşılmaktadır. Bu veri tabanını nadiren kullandıklarını belirtenlerin oranı %10,8 (9), hiç kullanmayanların oranı ise %1,2 (1) dir. Wiley&Blackwell'i tanımadığını belirtenlerin oranı %13,3 (11) 'tür. Haftada en az bir kullanım sıklığı Wiley&Blackwell için %37,3, Uptodate için %22,9, Ovid LWW için %24, MDconsult için %18,1, Springer için %18, BMJ Clinical Evidence için %12, BMJ journals için %9,6, Taylor&Francis için %4,8, EbscoHost için %2,4, Sage Premier için %1,2, ALPSP ALJC için %0 olarak saptanmıştır. Eldeki bulgulardan elde edilen bir diğer sonuç ise ALPSP-ALJC veri tabanının toplam %57,8 (48)'lik yanıt oranı ile en tanınmayan , Sage Premier veri tabanının ise %48,2 (40)'lik yanıt oranı ile ikinci tanınmayan veri tabanı oluşlarıdır. Veri tabanlarının aylık veya günlük kullanım oranları incelendiğinde de eldeki sıralama çok fazla değişmemektedir.

Katılımcıların elektronik veri tabanlarını ve elektronik dergileri kullanım amaçları sırasıyla araştırma %75,9 (63), eğitim %68,7 (57), son gelişmelerden haberdar olmak %66,3 (55), hastaların tanı ve tedavileri hakkında bilgi toplama %61,4 (51), ön araştırma %47,0 (39) olarak saptanmıştır. Doğan'ın (2007: 53) çalışmasındaki tıp akademisyenlerinin elektronik veri tabanlarını ve elektronik dergileri kullanım amaçlarının sıralaması, çalışmamızdaki sıralamayla büyük oranda benzerlik göstermektedir.

Katılımcılar bilimsel makaleleri elde etmek için sırasıyla elektronik dergileri kütüphaneden sağlamak %95,2 (79), elektronik dergilere kişisel abone olmak %24,1 (20), basılı dergilere kişisel abone olmak %21,7 (18), basılı dergileri kütüphaneden sağlamak %20,5 (17) yollarını tercih etmektedirler. Doğan'ın (2007: 61) çalışmasında da e-dergileri kütüphaneden sağlamak, çalışmamızdakine benzer şekilde %91,9 yanıtlanma oranı ile ilk sırada yer almaktadır.

Katılımcılara hem elektronik hem de basılı versiyonu olan dergilerin hangi versiyonunu kullanmayı tercih ettikleri de sorulmuştur. Katılımcıların %84,3'ü (70) elektronik versiyonu, %15,7'si (13) ise basılı versiyonu kullanmayı tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

Dergilerin basılı versiyonunu tercih edenlerin %61,5'i basılı dergilerde resimler/şekillerin daha net ve kaliteli olduğunu, %15,4'ünün elektronik dergilere erişimin yavaş olduğunu, %23,1'inin elektronik dergilerden çıktı almak için çok zaman harcadıklarını, %7,7'sinin elektronik dergilerden tarama yapmayı bilmediğini belirtmişlerdir. %38,5'i ise diğer seçeneğini işaretlemişlerdir. Bu seçeneği işaretleyenler konuları ile ilgili makaleleri kişisel arşivlerinde tuttuklarını ve bunun için basılı dergileri tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Doğan'ın (2007: 65) çalışmasında da sonuçlar benzerlik göstermekle birlikte, her iki çalışmada da diğer seçeneğini işaretleyenlerin aynı cevabı vermesi, tıp akademisyenlerinin elektronik dergi ve veri tabanı kullanım özelliklerinin üniversiteye göre farklılık göstermediğini bir kez daha ortaya koymuştur.

Dergilerin elektronik versiyonunu tercih edenlerin %95,7'si (66) bu dergilere istedikleri zaman erişebileceklerini, %76,8'i (53) erişimde daha az zaman harcadıklarını, %73,9'u (51) kütüphaneye gitmek zorunda olmadıklarını, %39,1'i (27) fotokopiye göre daha hızlı çıktı alabildiklerini, %24,6'sı (17) elektronik dergilerin maliyetinin düşük olmasını, %18,8'i (13) kütüphanedeki basılı dergilerin sayısının yetersizliğini bu seçimlerinin nedenleri olarak göstermişlerdir. Diğer seçeneğini işaretleyen akademisyenlerin oranı %2,9 olmakla birlikte, bunlar basılı dergileri tercih edenlerle benzer şekilde arşiv kolaylığını neden olarak göstermişlerdir.

Araştırmaya katılanların %78'i (64) elektronik veri tabanlarını ve dergileri kullanmayı bireysel olarak, %42,7'si (35) meslektaşlarından, %24,4'ü (20) kütüphaneci rehberliğinde öğrendiklerini belirtmişlerdir. Diğer seçeneğini işaretleyen akademisyenler telefonla veya yüz yüze kütüphanecilere sorarak öğrendiklerini belirtmişlerdir.

Ankete katılan akademisyenlerden %20,5'i (17) rehberlik almadığını ifade etmiştir. Katılımcıların %79,5'inin kütüphanenin yaptığı rehberlikten yararlandığı görülmektedir. Kütüphanenin yaptığı rehberliği katılımcıların %15,7'si (13) çok yararlı, %54,2'si (45) yararlı, %6'sı (5) kararsız, %3,6'sı (3) yararlı olarak değerlendirmiştir. Çıkan sonuca göre, ankete katılan akademisyenlerin toplam %69,9'u bu rehberliği çok yararlı ve yararlı bulmaktadır. Doğan'ın (2007: 69) çalışmasında ankete katılan akademisyenlerin %77'si rehberlik almadığını ifade ederken, katılımcıların sadece %23'ü kütüphane tarafından verilen eğitimlere katıldığını belirtmiştir. Bu sonuçlara göre her iki üniversite kütüphanesinin de düzenlediği eğitimlere bazı tıp akademisyenlerinin katılmaması, üniversite kütüphaneleri tarafından verilen eğitimlerin özendiriciliğinin ve tanıtımının artırılmasını gerekli kılmaktadır.

Çalışmaya katılan akademisyenlerin %54,2'si (45) gerektiğinde kütüphaneci rehberliğini tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Katılımcıların %38,6'sı (32) çevrimiçi eğitim programlarını, %27,7'si (23) basılı broşürleri, %16,9'u (14) grup eğitim programlarını, %14,5'i (12) bireysel eğitim programlarını, %10,8'i (9) seminerleri tercih etmişlerdir. Diğer seçeneğini cevaplayanların tümü (4) bu konuda bilgilendirilmeye ihtiyaçlarının olmadığını belirtmişlerdir.

Araştırmadan elde edilen bulgular, katılımcıların %68,8'inin, Doğan'ın (2007: 50) çalışmasından elde edilen bulgular da katılımcıların %95,1'inin elektronik dergi ve veri tabanlarını kullandığını göstermekte ve bu da tıp akademisyenlerinin elektronik dergi ve veri tabanlarını kullanma özelliklerinin çalıştıkları üniversiteye göre değişiklik göstermediğini ortaya koyarak ana hipotezimizi kanıtlamaktadır.

Katılımcıların %78'i (64) elektronik veri tabanlarını ve elektronik dergileri kullanmayı bireysel olarak, %42,7'si (35) meslektaşlarından, %24,4'ü (20)

kütüphaneci rehberliğinde öğrendiklerini belirtmişlerdir. Doğan'ın (2007) çalışmasından elde edilen bulgular ise, katılımcıların %80'i (108) elektronik dergi ve veri tabanlarını kullanmayı bireysel olarak, %45,2'si (61) meslektaşlarından, %22,2'si (30) kütüphane tarafından verilen eğitim sırasında öğrendikleri şeklindedir. Bu veriler ışığında her iki çalışmanın bulgularının birbirine yakın oranlarda benzerlik göstermesi, "Tıp akademisyenlerinin elektronik dergi ve veri tabanlarını kullanmayı öğrenme biçimi üniversiteye bağlı olarak farklılık göstermez" şeklinde oluşturulan alt hipotezi doğrulayıp kanıtlamaktadır.

V.2. Öneriler

Teknolojinin getirdiği olanaklar doğrultusunda gelişen elektronik kaynakların sayısındaki artış her geçen gün çoğalmaktadır. Bununla birlikte kaynakların ne derece kullanıldığı sorgulanmaya başlanmıştır. Birçok kütüphane, bütçesinin büyük bir kısmını veri tabanlarının ve elektronik dergilerin abonelik ücretlerinin ödenmesi için ayırırken, bu kaynakların verimli, etkin ve sık kullanımını özendirmelidir. Bu amaçla tıp akademisyenleri için elektronik dergi ve veri tabanlarının kullanımı konusunda etkin eğitim programları düzenlenmelidir.

Ülkemizde kullanıcıların, özellikle tıp kullanıcılarının bilgi arama davranışları ve elektronik kaynak kullanımları ile ilgili çalışmaların sayısı oldukça azdır. Bu alanda yapılan çalışmalar artırılmalı, desteklenmeli, özendirilmeli ve bu çalışmaların sonuçları karşılaştırmalı olarak herkesle paylaşılmalıdır.

Veri tabanlarından alınan kullanım istatistiklerinin farklı kullanıcı gruplarına yönelik ayrıntılı bilgi vermemesi, o veri tabanının ne oranda kullandığının denetlenmesine olanak vermemektedir. Bu nedenle kütüphanelerde elektronik koleksiyonun geliştirilmesine yönelik olarak yöneticiler tarafından alınacak kararlar, kullanım istatistiklerinin yanı sıra kullanıcı araştırmalarından elde edilecek sonuçlara da dayandırılmalıdır.

Bu araştırmadan elde edilen bulgular Mersin Üniversitesi Kütüphanesi kullanıcılarının elektronik kaynaklarla ilgili tutum ve davranışlarını yansıtmaktadır.

Bu şekilde yapılacak çalışmaların farklı kullanıcı gruplarına yönelik olarak yapılması kütüphanenin koleksiyon geliştirme politikaları açısından fayda sağlayacaktır.

Kullanıcıların beklentilerinde ve bilgi gereksinimlerinde meydana gelebilecek değişimi saptamak ve bu değişimi kütüphanenin koleksiyonuna uyarlamak için belirli aralıklarla söz konusu kullanıcı araştırmalarının yapılmasında yarar vardır.

Mersin Üniversitesi tıp akademisyenleri üzerinde yürütülen bu araştırmadan elde edilen bulgulara dayalı öneriler şunlardır:

- Tıp akademisyenlerinin bilgi ihtiyaçlarının en iyi, hızlı şekilde karşılanabilmesi amacıyla, Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi içerisinde özel bir Tıp Kütüphanesi kurulmalı, bu kütüphanede tıp kütüphanecileri görev yapmalıdır.
- Veri tabanlarının kullanımında belli veri tabanları üzerinde yoğunlaşma olduğu, bazı veri tabanlarının ise çok az kullanıldığı görülmektedir. Kullanıcıların söz konusu veri tabanlarını kullanma ve kullanmama nedenleri araştırılmalı ve elde edilecek bulgulardan bu veri tabanlarının aboneliklerinin devam ettirilip ettirilmemesine karar verilmelidir. Bu süreçte alınacak kararlar kütüphanenin mevcut koleksiyon geliştirme politikasına yansıtılmalıdır.
- Kullanıcılar tarafından en çok kullanılan elektronik dergiler belirlenerek, bu dergilerin bulunduğu tam metin veri tabanlarının kullanımına yönelik eğitime önem verilmeli ve aboneliklerine öncelik getirilmelidir.
- Kütüphane tarafından abone olunacak veri tabanlarının içindeki elektronik dergilerin abone olunan diğer veri tabanlarında da olup olmadığı karşılaştırmalı olarak değerlendirilmelidir. Böylelikle kullanıcıların aynı ya da farklı konulardaki elektronik dergi seçim yelpazesi genişleyecektir.
- Araştırmaya katılan akademisyenlerin bilimsel makaleleri daha çok elektronik dergilerden elde etmeyi tercih ettikleri ve çoğunluğun hem basılı

hem de elektronik versiyonu olan dergilerin elektronik versiyonunu tercih ettikleri saptanmıştır. Bu durum dergilerin elektronik versiyonlarının, çoğunluğun ihtiyaçlarını karşılayacağını göstermektedir. Tek versiyon tercihinin satın alma ve abonelik koşullarında ücret farkı yarattığı durumlarda, bu durum göz önünde bulundurularak elektronik versiyon tercih edilebilir.

- Araştırma sonuçları incelendiğinde kullanıcıların bir kısmının kütüphanenin abone olduğu veri tabanlarını hiç tanımadığı görülmektedir. Bu durum kütüphane kaynakları ile ilgili duyuru ve tanıtım konusunda sorun olduğunu göstermektedir. Mersin Üniversitesi kütüphanesinin abone olduğu veri tabanlarını kullanıcılara duyurmak ve tanıtmak için önlemler geliştirmelidir. Bu alanda hem basılı hem de elektronik ortamda duyurular ve tanıtım broşürlerinin hazırlanmasının yanında, veri tabanlarının kullanımı konusunda uzmanlaşmış kütüphaneciler tarafından tıp akademisyenlerine yönelik veri tabanları tanıtım programları hazırlanmalıdır. Bu programlara katılımı artırmak amacıyla dekanlık aracılığıyla duyurular yapılmalıdır.
- Kullanıcıların bir kısmının kütüphanenin yaptığı eğitimi almadığı, elektronik dergi ve veri tabanı kullanımını kendi kendilerine veya meslektaşlarından öğrendikleri belirlenmiştir. Eğitim programlarına katılanların %69,9'u bu uygulamayı yararlı olarak değerlendirmiş, dolayısıyla söz konusu eğitim programları ile ilgili bir sorun olmadığı anlaşılmıştır. Bununla birlikte, eğitim programlarının sürekli gözden geçirilerek güncelleştirilmesi ve kalitesinin artırılması gerekmektedir.

Araştırmamız, kapsam içine alınan MEÜ ve HÜ tıp akademisyenlerinin e-dergi ve veri tabanı kullanma özelliklerini ve bunları öğrenme biçimini karşılaştırarak bu özelliklerin ve öğrenme biçiminin bağlı olunan üniversiteye göre değişiklik göstermediğini kanıtlamıştır. Dileğimiz ülkemizdeki diğer üniversitelere bağlı tıp

akademisyenlerinin elektronik dergi ve veri tabanı kullanımlarını inceleyen başka araştırmaların yapılması yoluyla vardığımız sonucun güçlendirilmesidir.

KAYNAKÇA

Abels, E.G., Liebscher, P. ve Denman, D.W. (1996). "Factors that influence the use of electronic networks by science and engineering faculty at small institution. Part 1. queries" *Journal of the American Society for Information Science*, 47 (2), 146-158.

Alkan, Nazlı (2008). Klinik Tıp Kütüphaneciliği. *Bilgi Dünyası*, 9(2): 315-347.

Alkan, Nazlı (2003). Tıp ve Sağlık Kuruluşlarında Bilgi Yönetimi. *Bilgi Dünyası*, 4(2):122-145.

Arslantekin, S., Bayram, Ö., Atılğan, D. ve Atakan, C. (2007). "Ankara Üniversitesi veri tabanları kullanım analizi" *Türk Kütüphaneciliği* 20 (4), 373-392.

Atılğan, D. ve Bayram, Ö. (2006). "An evaluation of faculty use of the digital library at Ankara University, Turkey" *The Journal of Academic Librarianship*, 32 (1), 86-93.

Bar-Ilan, J. B, Peritz, B. C. ve Wolman Y. (2001) A survey on the use of electronic databases and electronic journals accessed through the Web by the academic staff of Israeli Universities. *The Journal of Academic Librarianship*, 29 (6), 346-361. 01 Eylül 2009 tarihinde Science Direct veri tabanından erişildi.

Baş, Türker, (2001), *Anket*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Bates, M. J. (1996). Learning about the information seeking of interdisciplinary scholars and students. *Library Trends*, 45, (2), 155-164.

Batı, Hacer (2006). “*Elektronik Bilgi Kaynaklarında Maliyet-Yarar Analizi: Orta Doğu Teknik Üniversitesi Üzerine Bir Değerlendirme*” , Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi.

Bennett, N.L., Casebeer, L.L., Kristofco, R.E. ve Strasser, S.M. (2004). Physicians’ internet information-seeking behaviors. *The Journal of Continuing Education in the Health Professions*. 24, 31-38. EbscoHost veri tabanından 12 Haziran 2009 tarihinde erişildi.

Besimoğlu, Can (2007). *Akademisyenlerin elektronik dergi kullanımında disiplinler arasındaki farklılıklar*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi.

Borgman, C. L. (2000). *From Gutenberg to the global information infrastructure: Access to information in the networked world*. Cambridge, MA: The MIT Press.

Borrego, A., Anglada, L., Barrios, M., ve Comellas, N. (2007) "Use and users of electronic journals at Catalan Universities: The results of a survey" *The Journal of Academic Librarianship*, 33 (1), 67-75.

Brown, P.J., Borowitz, S.M. ve Novicoff, W. (2004). Information Exchange in the NICU: what sources of patient data do physicians prefer to use?. *International Journal of Medical Informatics*, 73, 349-355. 2 Temmuz 2009 tarihinde ScienceDirect veri tabanından erişildi.

Büyüköztürk, Şener, (2003), *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*, Ankara: Cantekin Matbaası.

Casebeer, L.L., Bennet, N.L., Kristofco, R.E., Carillo, A., Centor, R. (2002). Physicians's internet medical information seeking and on-line continuing education use patterns. *The Journal of Continuing Education in the Health Professions*. 22, 33-42. EbscoHost veri tabanından 12 Haziran 2009 tarihinde erişildi.

Covell, D.G. Uman, G.C. ve Manning, P.R. (1985). Information needs in office practice: Are they being met? *Annals of Internal Medicine*, 103(4): 596-599.

Dawes, M. Sampson, U. (2003). Knowledge management in clinical practice: a systematic review of information seeking behavior in physicians. *International Journal of Medical Informatics*, 71(1), 9-15. 2 Temmuz 2009 tarihinde ScienceDirect veri tabanından erişildi.

Detmer, W. M. ve Friedman, C.P. (1994) *Academic Physicians' Assessment of the Effects of Computers on Health Care. Eighteenth Annual Symposium on Computer Applications in Medical Care*, Washington, DC, 558-562. 12 Haziran 2009 tarihinde http://smi-web.stanford.edu/pubs/SMI_Reports/SMI-94-0528.pdf adresinden erişildi.

De Grootte, S.L. ve Dorsch, J.L. (2003). Measuring use patterns of online journals and databases. *Journal of Medical Libraries Association*, 89 (4), 372-378. 31 Ağustos 2009 tarihinde PubMed Central veri tabanından erişildi.

Doğan, Cihan (2007). *Tıp Akademisyenlerinin Veri Tabanı ve Elektronik Dergi Kullanımları: Hacettepe Üniversitesi Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara:Hacettepe Üniversitesi.

Eason, K., Richardson, S. ve Yu, L. (2000). "Patterns of use of electronic Journals" *Journal of Documentation*, 56 (5), 457-504.

Elayyan, R. M. (1988). "The use of information physicians" *International Library Review*, 20,247-265.

Ely, J.W., Burch, R.J. ve Vinson, D.C. (1992). "The information needs of family physicians: Case-specific clinical questions" *Journal of Family Practice*, (35): 265–269.

Esin, A.A.,Ekni Ve Gamgam, H. (2006). **İstatistik**. Ankara: Gazi.

Fjallbrant, N. Ve Malley I. (1984). *User education in libraries*. London: Clive Bingley.

Fry, J. (2004). "Scholarly research and information practices: A domain analytic approach" *Information Processing and Management*, 42 (1), 299-316.

Fuller, S.R. (2002). The Health Information Management Profession. K.M.LaTour, S.Eichenwald (Yay.Haz.). *Health Information Management içinde* (ss. 65-82). Chicago,IL: American Health Information Management Assosiation.

Goldhor, Herbert (1969). *An Introduction to Scientific Research in Librarianship* [Washington] : U.S. Office of Education, Bureau of Research.

Gorman, P.N. Ash, J. ve Wykoff, L. (1994). Can primary care physicians' questions be answered using the medical journal literature? *Bulletin of the Medical Library Association*, 82(2): 140–146.

Haug, J.D. (1997). "Physician preferences for information sources: A metaanalytical Study", *Bulletin of the Medical Library Association*, 85 (3): 223–232.

Herner, S. (1958). The information-gathering habits of American medical scientists http://books.nap.edu/html/sci_inf_1959/277-286.pdf adresinden erişildi.

İnceelli,A., Candemir,Ö., Demiray,U. (2005). Elektronik Akademik Uzaktan Eğitim Dergisi: TOJDE İçerik Analizine Dayalı Bir Değerlendirme. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 4(4). 3 Temmuz 2009 tarihinde <http://www.tojet.net/articles/4414.htm> adresinden erişilmiştir.

Jamrozik, K. (2001). Why evidence based medicine? *Best Practice and*

Research Clinical Anaesthesiology, 15(4): 505-518.

Kaptan, S. (1998). *Bilimsel Araştırma Ve İstatistik Teknikleri*. Ankara: Tekışık Ofset.

Kayaoğlu, Hülya Dilek (2007). “Elektronik Dergi Kullanımı ile Bilim Dalı İlişkisi: Betimleyici Bir İnceleme”. *Türk Kütüphaneciliği*, 21(4), 440-488.

Kayaoğlu, Hülya Dilek (2004). Bilimsel iletişim sürecinde basılı dergiden elektronik dergiye geçiş. *Aysel Yontar’a Armağan içinde* (s. 42-43). İstanbul: TKD İstanbul Şubesi.

Keyhani, A. (1993). The Online Journal of Current Clinical Trials: An innovation in electronic journal publishing. *Database*, 16, 14-23.

Kiley, R. (2003). *Medical information on the internet: a guide for health professionals*. Edinburgh: Churchill Livingstone.

King, D.W., Aerni, S., Brody, F., Herbison, M., Kohberger, P. (2004). *Comparative cost of the University of Pittsburgh electronic and print library collection*.
29 Nisan 2009 tarihinde
<http://crash.exp.sis.pitt.edu/sfi/documents/sfipub20040405a.pdf> adresinden erişildi.

Kling R. ve Callahan, E. (2001) Electronic journals, the internet, and scholarly communication. Center for Social Informatics Working Paper No. WP- 01-04
10 Haziran 2009 tarihinde <http://www.slis.indiana.edu/CSI/WP/wp01-04B.html> adresinden erişildi.

Kling, R. ve McKim, G. (1999). Scholarly communication and the continuum of electronic publishing, *Journal of the American Society for Information Science*, 50 (10), 890-906.

Kocaçalışkan, İsmail ve Akanlı Bingöl, Nüket. (2008). *Biyoistatistik*. Ankara: Nobel.

Kurata, K., Matsubayashi, M., Mine, S., Muranushi, T ve Ueda, S. (2007).
"Electronic journals and their unbundled functions in scholarly communication: Views and utilization by scientific, technological and medical researchers in Japan," *Information Processing and Management*, 43 (5),1402-1415.

Küyük, A.. (1996). *Türk tıp literatüründe bilgi erişim*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.

Majid, S. ve Abazova, A.F. (1999). "Computer literacy and use of electronic information sources by academics: a case study of International Islamic University Malaysia". *Asian Libraries*, 8(4), 100-111. 12 Haziran 2009 tarihinde Emerald ManagementXtra veri tabanından erişildi.

Mersin Üniversitesi web sitesi. www.mersin.edu.tr adresinden 1 Eylül 2009

tarihinde erişildi.

Monopoli, M., Nicholas, D., Georgiou, P. ve Korfitai, M. (2002) A User-Oriented evaluation of digital libraries: case study of electronic journals' service of the library and information service of the university of Patras, Greece." *ASLIB Proceedings* 54: 103–117.

Nylenna, M. ve Aasland, O.G. (2000). Physicians' internet activities and their perceived coping with the medical information. *Medscape General Medicine*, 2(1). 12 Haziran 2009 tarihinde <http://www.medscape.com/viewarticle/408041> adresinden erişildi.

Osiobe, S. A. (1986). Medical researchers and clinicals as seekers of information: the Nigeria case study. *Social Science and Medicine*. 23(8): 757-761.

Osiobe, S. A. (1985). Use of information resources by health professionals: a review of the literature. *Social Science and Medicine*. 21(9): 965-973.

Premssmit, P. (1990). Information Needs Academic Medical Scientists at Chulalongkorn University – Thailand. *Bulletin of Medical Libraries Association*, 78(4): 383-387. 25 Şubat 2009 tarihinde PubMed Central veri tabanından erişildi.

Renwick, S. (2005). Knowledge and use of electronic information resources by medical sciences faculty at The University of the West Indies. *Journal of*

Medical Libraries Association, 93 (1), 21-31. 14 Nisan 2009 tarihinde PubMed Central veri tabanından erişildi.

Rusch-Feja, D. ve Siebeky, U. (1999). Evaluation of usage and acceptance of electronic journals: results of an electronic survey of Max Planck Society researchers, including usage statistics from Elsevier, Springer and Academic Press. *D-Lib Magazine*, 5 (10), 31 Ağustos 2009 tarihinde <http://www.dlib.org/dlib/october99/rusch-feja/10rusch-feja-full-report.html> adresinden erişildi.

Salman, P. (2002). *Elektronik bilgi kaynaklarının seçimi ve değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.

Schauder, D. (1994). Electronic publishing of professional articles: attitudes of academics and implications for the scholarly communication industry. *Journal of American Society for Information Science*, 45 (2): 73-100. 2 Ağustos 2005 tarihinde Wiley InterScience veri tabanından erişildi.

Scherrer, C.S. ve Jacobsen, S. New measures for new roles: defining and measuring the current practices of health sciences librarians. *Journal of Medical Library Association* 90 (2), 164-272. 20 Mayıs 2009 tarihinde PubMed Central veri tabanından erişildi.

Song, F., Eastwood, A., Gilbody ve Duley, L. (1999). The role of electronic journals in reducing publication bias. *Medical Informatics and Internet in Medicine* (24):3, 223-229. 25 Mart 2009 tarihinde Taylor& Francis veri tabanından erişildi.

Standarts for Hospital Libraries 2002. (2002). 20 Haziran 2009 tarihinde <http://www.hls.mlanet.org/hlsSTANDARDS5302002.pdf> adresinden erişildi.

Steig, M. F. (1981). The information of needs of historians. *College and Research Libraries*, 42, 549-560.

Strasser, T. (1978). The information needs of practicing physicians in Northeastern New York State. *Bulletin of Medical Libraries Association*, 62 (2), 200-209. 14 Nisan 2009 tarihinde PubMed Central veri tabanından erişildi.

Tavşancıl, Ezel, (2002), *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS İle Veri Analizi*, Ankara:

Nobel.

Tenopir, C. (2003). Use and users of electronic library resources: an overview and analysis of recent research studies. Washington, DC: *Council on Library and Information Resources*, 2003. 12 Haziran 2009 tarihinde http://www.clir.org/PUBS/abstract/pub120_abst.html. adresinden erişildi.

Tenopir, C. (2002). Electronic or print: are scholarly journals still important? *Serials* 15(2), 111-115. 12 Haziran 2009 tarihinde <http://uksg.metapress.com/media/4h8ac83jxh1yxhc1ty47/contributions/7/k/4/5/7k45a6qvrlx3y7x3.pdf> adresinden erişildi.

Tenopir, C. ve King, D. (1998). Designing the future of electronic journals with lessons learned from the past: economic and use patterns of scientific

journals. *Socioeconomic Dimensions of Electronic Publishing Workshop Proceedings*, 11 – 17. 28 Ağustos 2009 tarihinde IEEE Xplore Library veri tabanından erişildi.

Tenopir, C. Ve King D.W. (2001). The use and value of scientific journals: past, present and future. *Serials* 14(2), 113-120. 31 Ağustos 2009 tarihinde <http://uksg.metapress.com/media/N2V6QPQVLK0H53LHKTB6/Contributions/3/2/N/2/32N2MG15C9D1JWA9.pdf> adresinden erişildi.

Tenopir, C.,King, D.W., Boyce, P.,Grayson, M ve Paulson, K.L. (2005). Relying on electronic journals: reading patterns of astronomers. *Journal of The American Society for Information Science and Technology*. 56(8), 786-802.

Tenopir, C. Ve King D.W., Bush, A. (2004). Medical faculty's use of print and electronic journals: changes over time and in comparison with scientists. *Journal of Medical Library Association* 92(2), 233-241. 31 Ağustos 2009 tarihinde Pubmed Central veri tabanından erişildi.

Törmä, S. ve Vakkari, P. (2004). "Discipline, availability of electronic resources and the use of Finnish National Electronic Library - *FinELib*". *InformationResearch*, 10 1). 12 Haziran 2009 tarihinde <http://informationr.net/ir/10-1/paper204.html>. adresinden erişildi.

Uçak, Nazan (1997). Bilgi Gereksinimi ve Bilgi Arama Davranışı. *Türk Kütüphaneciliği*, 11(4) : 315-325.

Ulrich's International Periodicals Directory 12 Haziran 2009 tarihinde <http://www.ulrichweb.com/ulrichsweb> adresinden erişildi.

Vakkari, P. (2006). "Trends in the use of digital libraries by scientists in 2000-2005: A case study of FinELib", Andrew Grove (Yay.haz.), ***Proceedings 69th Annual Meeting of the American Society for Information Science and Technology (ASIST) 43'ün içinde***. 17 Ağustos 2009 tarihinde <http://eprints.rclis.org/archive/00008278/> adresinden erişildi.

Verhoeven, A.A. H. (1999). Information – seeking by general practitioners. Groningen: University Library Groningen. 3 Temmuz 2009 tarihinde <http://dissertations.ub.rug.nl/FILES/faculties/medicine/1999/a.a.h.verhoeven/c1.pdf> adresinden erişildi.

Verhoeven, A.A., Boerma, E.J., ve Meyboom-de Jong, B. (1995). Use of information sources by family physicians: A literature survey. ***Bulletin of the Medical Library Association***, 83(1): 85–90.

Weinberg, A.D., Ullian, L., Richards, W.D. ve Cooper, P. (1981). Informal advice and information seeking between physicians. ***Journal of Medical Education*** 56, 174-180.

Wilson, T.D. (1994). Information needs and uses: fifty years of progress, in: B.C. Vickery, (Ed.), ***Fifty years of information progress: a Journal of Documentation review***, (pp. 15-51) London: Aslib. [Available at <http://informationr.net/tdw/publ/papers/1994FiftyYears.html>]

Yazıcıoğlu, Yahşı; Erdoğan Samiye (2004). "***SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri***", Ankara: Detay.

Yılmaz, A. (2002). ***Hacettepe Üniversitesi İhsan Doğramacı Çocuk Hastanesi'nde çalışan hekimlerin hasta kayıt sistemi hakkındaki düşünceleri ve elektronik hasta kayıt sisteminden beklentileri***. Yayınlanmamış bilim uzmanlığı lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Yılmaz, A. ve Kurulgan, M. (2007). "Çevrim-içi (online) veri tabanlarının kullanım analizi: Anadolu Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Merkezi örneği" Ayşe Üstün ve Ümit Konya (Yay. haz.). ***I.Uluslararası Bilgi Hizmetleri Sempozyumu: İletişim 25-26 Mayıs 2006, İstanbul (Bildiriler)*** içinde.(35-63).İstanbul: Türk Kütüphaneciler Derneği İstanbul Şubesi

Zawawi, S. Ve Majid, S. (2001). The Information needs an seeking behaviour of the IMR biomedical scientists. ***Malaysian Journal of Library & Information Science*** 5(1): 25-41.

EK

Sayın MEÜ. Tıp Fakültesi Akademisyenleri;

Bu anket Ankara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi bölümünde yapmakta olduğum “Tıp akademisyenlerinin elektronik veri tabanları ve elektronik dergi kullanımları: Mersin

Üniversitesi Örneği „ adlı yüksek lisans tez çalışması için hazırlanmıştır.

Ankete vereceğiniz cevaplar kesinlikle gizli tutulacaktır.

Arzu ŞAHİNER AKDENİZ

Mersin Üniversitesi Çiftlikköy Kampüsü Kütüphanesi

Kütüphaneci

Tel: 0544 672 74 40

İş Tel: 0324 361 06 46

e-posta : arzusahiner82@hotmail.com

arzuakdeniz@mersin.edu.tr

ANKET SORULARI

1. Sayın Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Akademisyeni;
Unvanınız?

- Profesör Doçent Yardımcı Doçent
 Öğretim Görevlisi Uzman Araştırma Görevlisi

2. Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesinde ne kadar zamandan beri görev yapmaktasınız?

- 0 – 5 yıl 6 – 10 yıl >10 yıl

3. Bilgisayar kullanıyor musunuz?

- Evet Hayır

(Bu soruyu hayır ile cevaplandırdıysanız, 6. Soru ile devam ediniz.)

4. Bilgisayar **kullanıyorsanız** kullanım düzeyinizi nasıl değerlendirirsiniz?

- Çok iyi İyi Orta Kötü

5. Bilgisayarı ne sıklıkla kullanıyorsunuz?

- Hergün Haftada birkaç kez Haftada bir kez
 Ayda bir kez Ayda bir kaç kez

6. Eğer bilgisayar **kullanmıyorsanız** bunun nedeni nedir? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

- Bilgisayar kullanmayı bilmiyorum Bilgisayar erişimim yok
 Bilgisayara gereksinim duymuyorum Bilgisayar kullanmayı sevmiyorum
 Diğer(LütfenBelirtiniz).....

7. Mersin Üniversitesi Kütüphanesi tarafından yürütülen uzaktan erişim sistemine kayıtlı mısınız?

Evet

Hayır

8. Elektronik veri tabanlarını ve elektronik dergileri kullanıyor musunuz? (birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

. Evet, kişisel olarak kullanıyorum (10. ve 11. Soruları cevaplamayınız)

. Evet, kütüphaneci aracılığıyla kullanıyorum (10. ve 11. Soruları cevaplamayınız)

Evet, asistanlarım ve öğrencilerim aracılığıyla kullanıyorum (10. ve 11. Soruları cevaplamayınız)

Hayır, kullanmıyorum (9.,10. ve 11. Soruları cevaplayıp anketi bitiriniz)

9. Evde ve/veya işyerinizde kütüphanenin abone olduğu elektronik veritabanlarını ve elektronik dergileri kolayca kullanabileceğiniz bilgisayarınız ve yazıcınız var mı?

Evet

Hayır

10. Elektronik veritabanlarını ve elektronik dergileri **kullanmıyorsanız** bunun temel nedeni nedir?

Bilgisayar erişimim yok

Elektronik veri tabanlarında ve elektronik dergilerde tarama yapmayı bilmiyorum

Daha önce yaptığım taramalardan tatmin edici sonuçlar alamadım

Tarama için zamanım yok

Gereksinim duymuyorum

Diğer (Lütfen belirtiniz).....

11. Elektronik veritabanlarını ve elektronik dergileri **kullanmıyorsanız** kullanmayı düşünüyor musunuz?

- Evet Hayır

12. Elektronik veritabanlarını ve elektronik dergileri hangi amaçlar için kullanıyorsunuz? (Birden çok seçenek işaretleyebilirsiniz)

- Hastalarımın tanı ve/veya tedavileri hakkında güncel bilgi edinmek
 Araştırma Eğitim Son gelişmelerden haberdar olmak
 Ön araştırma Diğer(Lütfen belirtiniz).....

13. Aşağıdaki bibliyografik veri tabanlarını ne sıklıkla kullanıyorsunuz?

(Söz konusu veri tabanını bilmiyorsanız en sondaki **tanımıyorum** seçeneğini işaretleyiniz.)

	GÜNLÜK	HAFTALIK	AYLIK	NADİREN	HİÇBİRZAMAN	TANIMIYORUM
WEB OF SCIENCE						
MEDLINE						
TURKISH MEDLINE						
ULAKBİM TIP VERİ TABANI						
OLD MEDLINE NLM						

14. Aşağıdakilerden hangilerini kullanıyorsunuz? (Birden çok seçenek işaretleyebilirsiniz)

- MEDLINE / PubMed- NLM MEDLINE Plus- NLM

HISTLINE - NLM

Aidsline

UMI ProQuest

15. Kütüphanenin abone olduğu aşağıdaki veri tabanlarını ne sıklıkla kullanıyorsunuz?

(Söz konusu veri tabanını bilmiyorsanız en sondaki **tanımıyorum** seçeneğini işaretleyiniz.)

	GÜNLÜK	HAFTALIK	AYLIK	NADİREN	HİÇBİRZAMAN	TANIMIYORUM
Wiley-						
Uptodate						
BMJ						
Springer-						
Ebscohost						
Taylor						
Ovid LWW						
MD						
Sage						
BMJ						
ALPSP-						

16. Bilimsel makalelere erişmek için hangi yolu tercih ediyorsunuz? (Birden çok seçenek işaretleyebilirsiniz)

Basılı dergilere kişisel olarak abone olmak

Basılı dergileri kütüphaneden sağlamak

Elektronik dergilere kişisel olarak abone olmak

Elektronik dergileri kütüphaneden sağlamak

17. Aynı derginin hem basılı hem elektronik versiyonuna erişim olanağınız varsa hangisini tercih edersiniz?

Basılı (**19.soruyu cevaplamayınız**)

Elektronik (**18. soruyu cevaplamayınız**)

18. Dergilerin basılı versiyonlarını tercih ediyorsanız bunun nedenleri nelerdir?

- Bilgisayara erişimim yok
- E-dergileri nasıl tarayacağımı bilmiyorum
- E-dergilere erişmek için zamanım yok
- E-dergilerden çıktı almak için çok zaman harcıyorum
- E-dergilere erişim çok yavaş
- Basılı dergilerde resimler/ şekiller daha net ve kaliteli
- Dergilerin elektronik olarak yayımlandığından haberdar değilim
- Diğer (Lütfen belirtiniz).....

19. Dergilerin elektronik versiyonlarını tercih ediyorsanız bunun nedenleri nelerdir? (17. Soruda elektronik seçeneğini işaretlediyseniz bu soruyu yanıtlayınız. Birden çok seçenek işaretleyebilirsiniz)

- Elektronik dergilerin maliyeti daha düşük
- Kütüphaneye gitmek zorunda değilim
- İstedğim zaman erişim sağlayabiliyorum
- Erişmek için daha az zaman harcıyorum
- Fotokopiye göre daha hızlı çıktı alabiliyorum
- Kütüphanedeki basılı dergilerin sayısı yeterli değil
- Diğer (Lütfen belirtiniz)

20. Elektronik veri tabanları ve elektronik dergileri kullanmayı nasıl öğrendiniz? (Birden çok seçenek işaretleyebilirsiniz)

- Kütüphaneci rehberliğinde
- Meslektaşlarımdan
- Bireysel olarak
- Diğer (Lütfen belirtiniz).....

21. Elektronik veri tabanları ve elektronik dergiler hakkında kütüphanenin yaptığı rehberliği nasıl değerlendirirsiniz?

- Çok yararlı Yararlı Kararsızım Yararsız
- Rehberlik almadım

22. Kütüphane tarafından elektronik veri tabanları ve elektronik dergiler hakkında **bilgilendirilmek** için hangi yolları tercih edersiniz?

(Birden çok seçenek işaretleyebilirsiniz)

- Seminerler
- Broşürler
- Uygulamalı eğitim programları (Bireysel)
- Uygulamalı eğitim programları (Grup)
- Online (çevrimiçi eğitim)
- Gereksinim anında kütüphaneci tarafından yapılan rehberlik
- Diğer (Lütfen belirtiniz)

Lütfen eklemek istediğiniz görüşlerinizi belirtiniz :

.....

.....

.....

Teşekkürler

ÖZET

Şahiner Akdeniz, Arzu. Tıp Akademisyenlerinin Elektronik Dergi ve Veri Tabanı Kullanımları: Mersin Üniversitesi Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. Nazlı ALKAN, 144 s.

Günümüzde bilgiye duyulan gereksinimin giderek artmasıyla birlikte bilgi iletişim teknolojilerinin giderek yaygınlaşması, elektronik yayıncılığın hız ve büyük bir ivme kazanmasına neden olmuştur. Bilimsel elektronik dergi yayıncılığının gelişmesindeki en büyük etkenlerden biri de akademisyenlerin güncel bilgiye hızlı bir şekilde erişme gereksinimleridir. Bu çalışmada güncel ve hızlı bilgi gereksiniminin en yoğun olduğu kullanıcı gruplarından tıp akademisyenlerinin elektronik dergi ve veri tabanlarını kullanımları incelenmiş ve özellikle Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi akademisyenlerine yönelik olarak bir inceleme üzerinde yoğunlaşmıştır. Araştırmamızın bulguları 2007 yılında Cihan Doğan tarafından Hacettepe Üniversitesinde yapılan benzer bir çalışmanın bulguları ile karşılaştırılmış, aralarındaki benzerlikler ve farklılıklar vurgulanarak bir değerlendirme yapılmıştır. Bu karşılaştırmalı değerlendirme aşaması sonucunda “Tıp akademisyenlerinin e-dergi ve veri tabanı kullanma özellikleri çalıştıkları üniversiteye bağlı olarak değişiklik göstermez” şeklinde olan ana hipotezimiz doğrulanarak kanıtlanmıştır.

Eldeki bulgular ışığında Mersin Üniversitesi Kütüphanesi hizmetlerinin gelişimine yönelik öneriler sunulmuştur.

ABSTRACT

Şahiner Akdeniz, Arzu. The Use of Electronic Databases and Electronic Journals by the Medical Scholars: The Case of Mersin University. Masters Thesis, Advisor: Prof. Dr. Nazlı ALKAN, 144 s.

Today information needs are increasing greatly besides the increasingly spreading information and communication technologies. These two caused acceleration and rapid development of electronic publishing. One of the most important factors effecting the development of academic electronic journal publishing is the needs of faculty to access up-to-date information in a speedy manner. The present study investigates the usage of electronic journals and databases by medical faculty members who are one of the user groups needing current information rapidly. This study concentrates particularly on Mersin University Medical School Faculty. The findings of this study are compared with the findings of a similar study by Cihan Doğan who investigated the same topic in Hacettepe University Medical School faculty in 2007. The similarities and differences between the two studies are explored and stressed. The main hypothesis which is “The characteristics of the usage of electronic journals and databases by medical faculty do not demonstrate any difference according to the faculty’s attended university” is verified and proved following the comparative evaluation stage.

In the light of the findings, suggestions for the improvement of Mersin University Library services are presented.